

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ**

**УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА
РОЗВИТОК МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ**

Практикум для студентів-іноземних громадян
ІІІ курсу спеціальностей 221 «Стоматологія»,
222 «Медицина», 226 «Фармація, промислова фармація»

Запоріжжя

2023

УДК 811.161.2'243 (075.8+076)

У 45

Затверджено на засіданні Центральної методичної комісії ЗДМФУ

та рекомендовано для використання в освітньому процесі

(протокол № ____ від « ____ » _____ 2023 р.)

Рецензенти:

О.Д. Турган – доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри культурології та українознавства Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

О.В. Соловійова – доцент ЦППГ Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Укладач:

Л. М. Сенік – доцент кафедри мовної підготовки.

**Українська мова як іноземна. Розвиток
У45 монологічного мовлення** : практикум для студентів-іноземних громадян III курсу спеціальностей 221 «Стоматологія», 222 «Медицина», 226 «Фармація, промислова фармація» / уклад. Л. М. Сенік. – Запоріжжя : [ЗДМФУ], 2023. – 153 с.

Практикум для підготовки до іспиту студентів-іноземних громадян III курсу спеціальностей 221 «Стоматологія», 222 «Медицина», 226 «Фармація, промислова фармація» містить 16 тем для практичних занять, а також для самостійної роботи і завдання до них.

УДК 811.161.2'243 (075.8+076)

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Тема 1. Охорона природи – завдання загальнолюдське.....	6
Тема 2. Глобальні проблеми сучасності.	15
Тема 3. Мистецтво в житті людини.....	23
Тема 4. Екологічні проблеми ХХІ століття	31
Тема 5. Моя майбутня професія – лікар.....	43
Тема 6. Моя майбутня професія – провізор.....	51
Тема 7. Невирішені проблеми медицини.....	61
Тема 8. Сучасний епідемічний процес.	75
Тема 9. Звичай і традиції народів світу.....	89
Тема 10. Новорічні звичай і традиції.....	104
Тема 11. Як змінила світ пандемія COVID-19.....	111
Тема 12. Свята України.....	120
Тема 13. Місто Запоріжжя.	126
Тема 14. Острів Хортиця.	135
Тема 15. Визначні пам’ятки України.	143
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	152

Передмова

Мовна підготовка студентів III курсу передбачає оволодіння комунікативними навичками усного мовлення, зокрема навичками побудови монологу-міркування.

Тому практикум, який містить теоретичну інформацію і практичні завдання до неї, має на меті ознайомлення студентів із особливостями та лексико-граматичними конструкціями монологу-міркування, формування навичок його побудови.

У практикумі 16 тем, що включають лексико-граматичні категорії, тексти соціально-культурної тематики для самостійної роботи та завдання до них.

Задачею практикуму є оволодіння необхідними лексико-граматичними конструкціями, характерними для даного виду монологу, і навичками їх мовленнєвого використання.

Практикум відповідає робочій навчальній програмі III курсу спеціальностей 221 «Стоматологія», 222 «Медицина», 226 «Фармація, промислова фармація», забезпечує комунікативні потреби іноземних студентів в умовах навчально-професійного і соціально-культурного спілкування.

Монолог-міркування – це такий тип мовлення, в якому розглядаються, досліджуються явища, розкриваються їхні внутрішні ознаки, доводяться певні положення.

Мета монологу-міркування – щось довести, аргументувати, пояснити, підтвердити, обґрунтувати.

Структура монологу-міркування:

- теза;
- докази (аргументація);
- висновок (заклучна частина, узагальнення).

Теза формується як речення, в якому відображається тема тексту.

Головна частина – це докази (аргументи) тези тексту. Щоб скласти міркування, треба вміти:

- висловлювати свою думку щодо проблеми, думку іншої людини з використанням вставних слів та конструкцій, робити посилання на автора або на факт наявності інформації;
- аргументувати свою точку зору «за» або «проти» положень тексту;
- висловлювати згоду/незгоду з чияюсь думкою, впевненість/непевненість у правильності головних положень тексту.

Висновок (резюме) – короткий прикінцевий стислий виклад суті сказаного в монолозі-міркуванні.

ТЕМА 1. ОХОРОНА ПРИРОДИ – ЗАВДАННЯ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКЕ

Завдання 1.
Прочитайте слова і словосполучення. Значення незнайомих слів знайдіть у словнику.

https://osvita.ua/doc/images/news/751/75175/Free-Spray-Lawn-Care-celebrates-Earth-Day_i.jpg

Охорона природи, глобальна проблема сучасності, забруднення повітря, виснаження, вичерпання, деградація ґрунту, руйнування природи, токсичність і мутагенність органічних сполук щодо живих організмів, пестициди, нітрати, мінеральні добрива, відходи, важкі метали, вихлопні гази, викиди газів в атмосферу, побутові стоки, промислові стічні води.

Завдання 2. Розберіть слова за будовою. Визначте, від яких слів вони утворені. Складіть з ними словосполучення.

Загальнолюдський, співробітництво, міжнародний, взаємопов'язані, всесвітній, самоочищення, врівноважений, першопричина, недоброякісна вода, нафтопродукти, життєдіяльність.

Завдання 3. Доберіть синоніми до поданих слів.

забруднення →	
зменшення →	
відсутність →	
погіршення →	
негативний →	
неякісний →	
раціональний →	

Завдання 4. Продовжіть ряд однокореневих слів.

- шкода _____;
- потепління _____;
- споживання _____;
- отруєння _____;
- забруднення _____;
- залежність _____;
- охорона _____;
- порятунок _____;
- забезпечення _____;
- виробництво _____;
- вплив _____;
- турбота _____.

Завдання 5. Утворіть ступені порівняння поданих слів.

Зразок: інтенсивний (розвиток) – інтенсивніший – найінтенсивніший.

- складна (ситуація) _____;
- гостра (проблема) _____;
- важлива (задача) _____;
- радикальні (заходи) _____;
- шкідливі (речовини) _____;
- актуальна (проблема) _____;
- малий (вміст кисню) _____;
- поганий (стан земель) _____.

Завдання 6. Прочитайте речення. Слова в дужках поставте в потрібній формі. Де необхідно, використайте прийменники(з, до, по, в).

1. Особливо шкодить (природа, наше здоров'я) інтенсивний розвиток промисловості.

2. Проблема охорони природи є (одна з найгостріших) серед усіх глобальних проблем сучасності.
3. Шкідливі викиди заводів призводять (концентрація важких металів) у повітрі.
4. Забруднення світового океану пов'язане (діяльність людини).
5. Дуже багато проблем виникає (результат глобального потепління).
6. Всі проблеми взаємопов'язані та їх (першопричина) є нерозумна діяльність людини.
7. Необхідно змінити споживче ставлення людини (природа).
8. Проблеми природи притаманні (всі країни) світу.
9. Впливові організації світу стурбовані (стан природи).
10. Людина (своя діяльність) дуже сильно змінила стан природи.
11. Сьогодні можна говорити (загроза всесвітньої екологічної катастрофи).
12. Помічником (очищення повітря) є зелені насадження.
13. Питання охорони природи потрібно вирішувати (зусилля міжнародного співробітництва).

ПРИГАДАЙТЕ!

Комунікативні конструкції висловлення власної думки

- Я думаю, вважаю, що...
- На мою думку ...
- По-моєму ...
- Мені здається ...
- На мій погляд ...

Комунікативні конструкції висловлення думки іншої людини, посилання на автора або на факт наявності інформації

- (Хто) думає, доводить, дійшов висновку, каже, гадає, попереджує, констатує, що...
- На думку, за словами, за повідомленням, за даними (кого?) ...
- Як відомо, з'ясувалося, встановлено, доведено ...

Завдання 7. Прочитайте мікротексти. Доповніть їх, де це потрібно, конструкціями висловлення власної думки, думки іншої людини, посиланнями на факт наявності інформації.

1. Стан природи сьогодні настільки поганий, що можна говорити про загрозу всесвітньої екологічної катастрофи, коли все живе на планеті зникне. Однією з найгостріших, найважливіших серед усіх глобальних проблем є проблема охорони природи.

2. Дуже актуальною є проблема знищення лісів. Вони є помічником в очищенні повітря та забезпеченні його киснем. Недарма їх називають «легенями» міст. Неконтрольоване масове вирубування лісів призводить до погіршення землі, планетарних змін клімату, патологічних змін у рослинному та тваринному світі.

3. Візьмемо проблему повітря. Його якість у великих містах шкодить нашому здоров'ю. Проблема – шкідливі викиди заводів у повітря, велика кількість транспорту. Це призводить до концентрації важких металів, вихлопних газів, зменшення кисню та збільшення вуглекислого газу в повітрі.

4. Забруднення світового океану пов'язане з діяльністю людини, з відсутністю якісних фільтрів на підприємствах. Всі відходи виробництва потрапляють у річки, озера, моря. Водойми не в змозі самоочищатися.

5. Не менш важлива проблема – це стан землі. Вчені говорять про погіршення (деградацію), про витончення, зменшення її верхнього шару, що веде до поганих урожаїв. Використання людиною хімічних добрив дуже забруднює ґрунт. І в результаті людина одержує продукти з нітратами.

Завдання 8. Прочитайте текст. Будьте готові відповісти на запитання.

Охорона природи – завдання загальнолюдське

Для людини природа – це середовище життя та джерело існування. Усе необхідне для життєдіяльності людина отримує з природи: повітря, воду, їжу, сировину для промисловості. Як біологічний вид людина потребує чистої природної води, наявності рослин і тварин, певного складу й тиску повітря, земної температури та інше, тобто оптимального для існування навколишнього середовища. Саме таке середовище склалося на нашій планеті за мільйони років її існування. Це – цілісна екологічна система, компоненти якої є взаємопов'язаними та врівноваженими.

Однак людина своєю діяльністю дуже сильно змінила й продовжує змінювати стан природи та рівноваги в ній. Природному середовищу планети завдано величезної шкоди, процес руйнування природи продовжується й прискорюється. Саме тому однією з найголовніших, найважливіших серед усіх існуючих проблем людства є проблема збереження природного середовища та охорони природи.

Важливо відзначити, що проблеми, які пов'язані з необхідністю охорони природи, існують практично у всіх країнах світу, тобто набули глобального характеру. Стан природи в даний час настільки критичний, що вчені кажуть про загрозу всесвітньої екологічної катастрофи, коли все живе на планеті зникне.

Охорона природи (захист природи, охорона навколишнього середовища) – це система міжнародних, державних і громадських заходів, які спрямовані на раціональне використання, відтворення та охорону природних ресурсів, на захист природного середовища від забруднення й руйнування на користь існуючих і майбутній поколінь людей. Наукові основи охорони навколишнього середовища вивчає наука екологія.

Інформація про шкідливий вплив діяльності людини на природу вражає. Внаслідок господарської діяльності людства в атмосферу щороку викидається

кілька мільярдів тон газів, що призводить до потепління; радіаційний фон на землі за останні 50 років зріс на 60-70%; за рік хімічна промисловість світу виробляє понад 100 мільйонів тонн органічних сполук, більшість з яких виявляє токсичність або мутагенність щодо живих організмів. За даними ВООЗ щорічно пестицидами отруюється понад 500 тисяч людей, з них 5 тисяч смертельно. Через бактеріальне та хімічне забруднення питної води майже 1,2 мільярда людей щорічно хворіють на кишкові розлади, понад 25 мільйонів помирає. Тільки за 1 рік людина розкидає на полях понад 500 мільйонів тонн добрив, 3 мільйони тонн пестицидів. На кожен квадратний кілометр океану припадає 17 тонн різних відходів землі.

Усі численні проблеми природи є гострими, вимагають термінового вирішення. Особливе занепокоєння викликають проблеми забруднення повітря і глобальних змін клімату. Візьмемо проблему забруднення повітря. Його якість у великих та промислових містах шкодить нашому здоров'ю. Автотранспорт, підприємства виділяють величезну кількість шкідливих для людини газів, аерозолів, причому їх кількість у повітрі постійно зростає. Це призводить до концентрації важких металів, вихлопних газів та інших викидів, до зменшення кисню в повітрі. За даними ВООЗ сьогодні 70% населення Землі дихає забрудненим повітрям і через це хворіє.

Викиди в атмосферу різних газів створюють парниковий ефект, знищують навколо планети озоновий шар. Наслідком цього є всесвітнє потепління – середня глобальна температура за останні 6 років підвищилась на 0,6°С. Наприкінці ХХ століття почалось танення льоду в Арктиці, яке пов'язане з підвищенням температури. В сукупності з іншими екологічними проблемами глобальне потепління може виявитись вирішальним для долі людства.

Дуже актуальною є проблема знищення лісів. Вони є помічником в очищенні повітря та в забезпеченні його киснем, недарма їх називають «легенями» планети. Неконтрольоване масове вирубування лісів призводить до погіршення землі, планетарних змін клімату, патологічних змін у рослинному та тваринному світі. Якщо на початку ХХ століття на планеті зникав один вид

тварин за рік, то зараз один вид тварин зникає щоденно. Оскільки в багатьох країнах постійно зменшується площа зелених насаджень, їм все складніше підтримувати стабільність біосфери.

Безцінним нашим багатством є вода. За даними науково-дослідних установ запаси прісної води постійно зменшуються, а її якість погіршується. Нині в багатьох країнах світу відчувається нестача прісної води. Це пов'язано з її нераціональним, неекономним використанням і з забрудненням води, і з глобальним потеплінням, внаслідок чого висихають річки, озера, навіть моря. У багатьох річках вона непридатна не тільки для споживання, а навіть для купання. Вода забруднена промисловими стічними водами, мінеральними добривами, які змиваються з полів і потрапляють у водойми. За даними ВООЗ 80% всіх захворювань у країнах, що розвиваються, пов'язані з недоброякісною водою.

Стан світового океану не менш критичний. Він не в змозі самоочищатися, настільки багато надходить у моря й океани забруднюючих речовин: побутові стоки, викиди металургійних, хімічних підприємств, м'ясокомбінатів, цукрових заводів, радіоактивні речовини та інше. Дуже небезпечними для водоймищ є нафтопродукти. Щорічно у моря і океани викидається 1-3 мільйони тонн нафтопродуктів. Нафтова плівка на поверхні морів та океанів – це смерть морських мешканців, рослинності, водоплаваючих та птахів, зменшення кількості кисню в атмосфері, зміна клімату. Незважаючи на низку міжнародних угод, забруднення гідросфери нафтою прогресує. Для розв'язання проблем Світового океану потрібні узгоджені міжнародні дії.

Наступна, не менш серйозна, проблема – забруднення й деградація земель. Ґрунт знаходиться в стані виснаження, вичерпання. Внаслідок величезної кількості мінеральних добрив та пестицидів, що завозили на поля, а також внаслідок неправильного землекористування, їх структура деградувала, вони перенасичені хімічними речовинами. Ті продукти, що людина одержує від землі, містять дуже багато нітратів, що є шкідливими для здоров'я людини.

Крім того, частина хімічних добрив потрапляє глибоко в ґрунт, потім у річки, цим отруюючи їх.

Врожайність земель катастрофічно зменшується також через знищення лісів і, як наслідок цього, посилення вітрів, урагани, що призводять до ерозії ґрунтів. Ерозія зменшує врожайність земель до 40%.

Усвідомивши наближення глобальної екологічної катастрофи, світове суспільство вживає заходів щодо її відвернення. Створено великі всесвітні й регіональні організації з охорони навколишнього середовища (понад 200 організацій), партії на захист природи та інше. Такі впливові організації як ООН, ЮНЕСКО стурбовані станом природи, приймають програми збереження довкілля, рекомендації всім країнам світу з побажанням перейти до екологічного розвитку, раціонально використовувати природні ресурси.

Дуже важливо усвідомити, що вирішення глобальних екологічних проблем починається з нас самих, наших родин, зі змін у свідомості, аби зберегти своє навколишнє середовище безпечним, комфортним, різноманітним.

(Джерело: <https://kyrator.com.ua/referat/584>)

Завдання 9. Дайте відповіді на запитання.

1. Яку роль відіграє природа в житті людини?
2. Яка проблема є однією з найважливіших і найгостріших серед глобальних проблем сучасності?
3. Як людина своєю діяльністю впливає на стан природи?
4. Чи можливо вирішити існуючі проблеми природи у якійсь окремій країні? Чому так?
5. Що таке охорона природи?
6. Що вивчає екологія?
7. Доведіть прикладами, що діяльність людини завдає шкоди навколишньому середовищу.
8. Чи існують у світі проблеми, які пов'язані з якістю повітря?
9. Які проблеми виникли у зв'язку із забрудненням повітря?
10. Яка роль лісів у збереженні цілісної екологічної системи?

11. До чого призводить масове неконтрольоване вирубування лісів?
12. Яка сьогодні ситуація на планеті з прісною водою?
13. Який в даний час стан світового океану?
14. Чим загрожує забруднення землі?
15. Яких засобів вживає світове суспільство щодо відвернення глобальної екологічної катастрофи?
16. Як Ви думаєте, чи можемо ми з вами зробити якийсь внесок у збереження й охорону навколишнього середовища?

Завдання 10. Прочитайте план тексту «Охорона природи – завдання загальнолюдське».

1. Роль природи у житті людини.
2. Актуальність проблеми охорони природи для всього світу.
3. Визначення понять «охорона природи», «екологія».
4. Гострі проблеми в галузі охорони природи:
 - а. забруднення повітря й глобальні зміни клімату;
 - б. знищення лісів;
 - в. численні проблеми з прісною водою, проблеми Світового океану;
 - г. деградація земель.
5. Міжнародне співробітництво в галузі охорони природи.

Завдання 11. Складіть монолог «Охорона природи – завдання загальнолюдське», використовуючи конструкції висловлення власної думки, думки іншої людини, посилання на автора або на факт наявності інформації.

ТЕМА 2. ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ

https://www.ukrinform.ua/rubric-other_news/1974941-ukraina-kriz-prizmu-globalnih-svitovih-trendiv-vikliki-ta-zagrozi.html

Запобігання загрози світової війни, суперечності людини і природи, гонка озброєнь, регіональний конфлікт, дійти одностайної оцінки, згубний наслідок, біженець, злидні, тероризм, захоплення заручників, вибух (у місті), тоталітарний режим, гноблення, сировинні й демографічні проблеми, атмосфера, гідросфера, чорнозем.

Завдання 2. Прочитайте словосполучення й речення. Поясніть значення підкреслених слів. Доберіть, де це можливо, синонімічні слова.

- Масштабне зростання громадського виробництва;
- планетарні масштаби прояву глобальних проблем сучасності;
- фінал історії людської цивілізації;
- консервація розвитку багатьох країн;
- масове скупчення людей;
- суспільство все більше турбує стан довкілля;
- порушення балансу між суспільством і природою;
- поліпшення екологічних умов проживання;
- замість подоланих виникають нові епідемії;
- можливості розв'язання глобальних проблем залежать від рівня розвитку країн;
- регіональні конфлікти породжують одну важливу проблему.

Завдання 3. Прочитайте речення. Слова в дужках поставте в потрібній формі. Де необхідно, використайте прийменник (до, від, у(в), між, при, з, без).

1. Глобальні проблеми сучасності стосуються (інтереси, усі країни і народи).
2. Існує загроза порушення балансу (суспільство і природа).
3. Вирішення глобальних проблем сучасності можливо лише (раціональне поєднання національних зусиль, з, діяльність, міжнародні організації).
4. Виділяють проблеми, які пов'язані (суперечності людини і природи).
5. Регіональні конфлікти породжують (одна важлива проблема).
6. Вирішення проблеми регіональних конфліктів можливе лише (виявлення їх причин).
7. Людина не може існувати (чисте довкілля).
8. 80% усіх захворювань спричинені (недоброякісна питна вода).
9. Проблему забруднення навколишнього середовища можна розглядати (кілька аспектів).
10. Не менше потерпає (забруднення) світовий океан.
11. Знищення лісів призводить (погіршення землі, планетарні зміни клімату).
12. Особливої гостроти соціальні проблеми набувають (слаборозвинені країни).
13. Багато сучасних хвороб є (наслідок погіршення екологічна ситуація, малорухомий спосіб життя, психічні стреси).
14. Інфекційні хвороби залишаються (важлива причина смертності).
15. У промислово розвинених країнах більшість людей помирає (серцево-судинні і ракові захворювання).

ПРИГАДАЙТЕ!

Для аргументації твердження використовують наступні слова, словосполучення, конструкції:

- 1) Тому що ..., через що ..., завдяки тому що ..., оскільки ..., у результаті того, що ...;
- 2) По-перше, по-друге, по-третє ...;
- 3) Щоб підтвердити сказане, звернімося до таких фактів; даний факт підтверджує думку про те, що ...; це легко довести, звернувшись до фактів, прикладів

Завдання 4. Прочитайте мікротексти. Доповніть їх конструкціями аргументації твердження.

1. Вчені виділяють групу глобальних проблем:
 - а. Пов'язані із суперечностями людини і природи;
 - б. Пов'язані із взаємодією особистості та суспільства, тобто соціальні проблеми;
 - в. Пов'язані зі сферою міжнародних відносин – здебільшого політичні.
2. Найнебезпечнішими для людства є політичні проблеми. Третя світова війна, якщо вона почнеться, стане трагічним фіналом усієї історії людської цивілізації.
3. Основною причиною виникнення глобальних екологічних проблем є нераціональне природокористування. Вирубка лісів у світовому масштабі у 18 разів перевищує приріст; на кожен квадратний кілометр океанської води припадає 17 тонн різних відходів суші, викид шкідливих речовин в атмосферу в США становить 150 мільйонів тонн на рік.
4. Слід зазначити, що проблеми забруднення навколишнього середовища можна розглядати у кількох аспектах. Це забруднення атмосфери – пилове забруднення, «парниковий ефект», «озонові діри». Це забруднення

гідросфери – як річкової і озерної води, так і світового океану. Гострою є проблема знищення лісів, що призводить до багатьох негативних наслідків.

5. Вчені пропонують основні шляхи розв'язання глобальних проблем сучасності. Це розвиток медицини і поліпшення екологічних умов проживання. Це раціональне природокористування й перехід людства до альтернативних джерел енергії. Вчені пропонують існуючі регіональні конфлікти вирішувати мирним шляхом.

Завдання 5. Прочитайте текст. Визначте основну тему та підтеми.

Глобальні проблеми сучасності (ГПС)

Глобальні проблеми сучасності (ГПС) – це політичні, економічні і соціальні проблеми, які стосуються інтересів усіх країн і народів, усього людства. Глобальні проблеми виникли у ХХ столітті як результат масштабного зростання громадського виробництва. Результатом цього стала загроза порушення балансу між суспільством та природою, від якого залежить існування і прогрес людської цивілізації.

ГПС мають планетарні масштаби прояву, їх вирішення можливе лише при раціональному поєднанні національних зусиль з діяльністю ефективної системи міжнародного співробітництва. У зв'язку з цим виникла спеціальна наука глобалістика – науковий напрямок, предметом дослідження якого є походження, шляхи вирішення глобальних проблем сучасності.

Вчені виділяють наступні групи глобальних проблем:

1. Пов'язані із суперечностями людини і природи – екологічні, продовольчі, енергетичні, демографічні;
2. Пов'язані із взаємодією особистості та суспільства, тобто соціальні проблеми – проблема голоду, проблема високої смертності та охорони здоров'я;
3. Пов'язані зі сферою міжнародних відносин – здебільшого політичні, проблема запобігання загрози нової світової війни, гонки озброєнь в

глобальному масштабі, релігійні і регіональні військово-політичні конфлікти в Європі, Азії та Африці.

Найнебезпечнішими для людства є політичні проблеми. Дослідники різних країн дійшли одностайної оцінки, що третя світова війна, якщо вона почнеться, стане трагічним фіналом усієї історії людської цивілізації. Найбільш згубним наслідком можливого застосування ядерної зброї стане загибель всього живого. 5 % накопичених ядерних запасів достатньо для того, щоб на планеті почалася екологічна катастрофа.

Небезпечними є військово-політичні конфлікти, які несуть консервацію розвитку багатьох країн, мільйони біженців, злидні і голод.

Регіональні конфлікти часто породжують ще одну важливу сучасну проблему – міжнародний тероризм. Щоб досягти своєї мети, ворогуючі сторони часто вдаються до захоплення заручників, вибухів у містах масового скупчення людей.

Вирішення проблеми релігійних конфліктів можливе лише при в'ясненні їх причин, які найчастіше полягають в існуванні тоталітарних режимів, національному, релігійному і соціальному гнобленні.

Екологічні проблеми. В останні десятиріччя суспільство все більше турбує стан навколишнього середовища, бо людина як біологічна істота не може існувати без чистого довкілля. Основною причиною виникнення глобальних екологічних проблем є нераціональне природокористування. Підрахунки фахівців показали, що енергоресурси Землі виснажуються і їх не вистачить навіть на найближчі 100 років. Вирубка лісів у світовому масштабі у 18 разів перевищує приріст; 1 сантиметр чорнозему накопичується за 300 років, а гине за 3 роки; на кожен квадратний кілометр океанської води припадає 17 тонн різних відходів суші; 80% усіх захворювань спричинені недоброякісною питною водою; викид шкідливих речовин в атмосферу в США становить 150 мільйонів тонн на рік. Вражаючі приклади про критичний стан природи можна продовжувати.

Слід зазначити, що проблеми забруднення навколишнього середовища можна розглядати у кількох аспектах.

- 1) Забруднення атмосфери – пилове забруднення, «парниковий ефект», «озонові діри», тощо.
- 2) Забруднення гідросфери. Найбільш забрудненими у гідросфері є річкові й озерні води. В поганому стані перебувають води Америки, Західної та Східної Європи та інші. Не менше потерпає від забруднення Світовий океан.
- 3) Деградація земель, внаслідок чого в багатьох бідних країнах світу люди голодують.
- 4) Проблема знищення лісів, що призводить до погіршення землі, планетарних змін клімату, до забруднення повітря, патологічних змін у рослинному і тваринному світі.

Треба зазначити, що дуже гострими є також соціальні проблеми. Можливості їх розв'язання залежать від рівня соціально-економічного розвитку країн. Тому особливої актуальності вони набувають у слаборозвинених країнах.

Невирішеною залишається така соціальна проблема як охорона здоров'я. Незважаючи на ліквідацію багатьох епідемій (чума, холера та інші), стан охорони здоров'я у багатьох країнах викликає тривогу. Багато сучасних хвороб (серцево-судинні, легеневі, онкологічні) є наслідком поширення екологічних проблем, малорухомого способу життя, психологічних стресів. Замість вже подоланих виникають нові епідемії, найбільш загрозливими серед яких є СНІД, Covid 19 та інші.

Важливою причиною смертності залишаються інфекційні хвороби (шлунково-кишкові і гострі респіраторні захворювання, туберкульоз). У промислово розвинених країнах більшість людей помирають через серцево-судинні і ракові захворювання.

Серед головних шляхів розв'язання глобальних проблем сучасності вчені пропонують:

1. Розвиток медицини, поліпшення екологічних умов проживання, пропаганда здорового способу життя.
2. Раціональне природокористування, перехід людства до альтернативних джерел енергії – сонячної, вітрової та інші.
3. Екологічна освіта і виховання населення.
4. Закриття екологічно шкідливих виробництв.
5. Вирішення регіональних конфліктів мирним шляхом.
6. Боротьба з міжнародним тероризмом та інше.

Таким чином, стає зрозумілим, що глобальні проблеми сучасності пов'язані між собою і їх вирішення залежить від масового осмислення та об'єднання зусиль усіх народів і країн. (Джерело: <https://futurenow.com.ua/globalni-problemy-lyudstva-ta-shlyahy-yih-vyrishennya/>)

Завдання 9. Дайте відповіді на запитання.

1. Що таке глобальні проблеми сучасності (ГПС)?
2. Яка причина виникнення ГПС?
3. За якої умови можливе вирішення ГПС?
4. Які групи ГПС виділяють вчені?
5. Проблеми якої групи є найнебезпечнішими для людства? Чому так?
6. Що є найбільш згубним наслідком можливого застосування ядерної зброї?
7. Що несуть людству військово-політичні конфлікти і міжнародний тероризм?
8. Що є причиною виникнення глобальних екологічних проблем?
9. Які приклади доводять, що головною причиною виникнення глобальних екологічних проблем є нераціональне природокористування?
10. Чому забруднення атмосфери є серйозною проблемою? До чого воно призводить? (тема «Охорона природи...»)
11. В якому стані на сьогоднішній день знаходиться гідросфера планети? (тема «Охорона природи...»)

12. Що таке деградація земель і чим вона небезпечна для людини? (тема «Охорона природи...»)
13. Чому проблема знищення лісів є дуже актуальною?
14. Назвіть, які соціальні причини існують у багатьох країнах світу.
15. Чому стан охорони здоров'я в багатьох країнах викликає тривогу?
16. Які головні шляхи розв'язання ГПС пропонують вчені?

Завдання 7. Складіть монолог-міркування «Глобальні проблеми сучасності», спираючись на інформацію текстів «Глобальні проблеми сучасності», «Охорона природи – завдання загальнолюдське» і поданий нижче план монологу. Використайте конструкції висловлення власної думки, думки іншої людини, посилання на факт наявності інформації, конструкції аргументації твердження.

План

1. Причини виникнення ГПС.
2. Необхідність поєднання національних і міжнародних зусиль для вирішення ГПС.
3. Існуючі групи ГПС:
 - а) пов'язані із суперечностями людини і природи;
 - б) пов'язані із взаємодією особистості та суспільства;
 - в) пов'язані зі сферою міжнародних відносин.
4. Політичні проблеми як джерело загрози існуванню людства:
 - а) неприпустимість ядерної війни;
 - б) небезпечність військово-політичних конфліктів;
 - в) актуальність проблеми міжнародного тероризму.
5. Гострі екологічні проблеми:
 - а) забруднення атмосфери;
 - б) забруднення гідросфери;
 - в) деградація земель;
 - г) знищення лісів.

6. Соціальні проблеми і їх зв'язок з рівнем соціально-екологічного розвитку країн.
7. Головні шляхи вирішення ГПС.

ТЕМА 3. МИСТЕЦТВО В ЖИТТІ ЛЮДИНИ

Завдання 1. Прочитайте слова і словосполучення. Значення незнайомих слів знайдіть у словнику.

Традиція, писемність, досконалість, ідол, ювелірна справа, дух народу, майстер, фарба, первісний художник, розквіт (живопису), поезія, проза,

<https://probapera.org/publication/13/52847/rol-mystetstva-v-mojemu-zhytti.html>

драма, (архітектурна) пам'ятка, ненавидіти, вбивати, прощати, естетична насолода, пізнавати (світ), витвір (мистецтва), співпереживання, відмінність.

Завдання 2. Прочитайте речення. Поясніть значення підкреслених слів і словосполучень. Значення незнайомих слів знайдіть у словнику.

- Мистецтво передається з покоління до покоління, є цінністю кожного народу.
- Мистецтво – це творче відображення дійсності в художніх образах.
- Мабуть, немає людей байдужих до музики.
- Завдяки мистецтву людина пізнає не тільки себе та навколишній світ, але й особливості інших народів. У цьому пізнавальна роль мистецтва.
- Мистецтво покращує настрій або змушує сумувати, замислитися.
Все залежить від витвору мистецтва.

– Саме класичну музику (Моцарт, Бетховен, Чайковський та ін..) використовують у своїй роботі музикотерапевти.

Завдання 3. Утворіть ступені порівняння поданих слів. Складіть з ними словосполучення.

Зразок: досконалий – досконаліший – найдосконаліший.

Давній, сучасний, міцний, бідний, добрий, частий.

Завдання 4. Дайте відповіді на запитання. Слова в дужках поставте в необхідній формі. Де потрібно, використовуйте прийменники (за, з, на).

1. Коли з'явилося мистецтво? (ранній етап розвитку людства).
2. З чим завжди було пов'язане мистецтво? (характер і традиції певного народу).
3. Що відображає мистецтво? (характер, дух, традиції окремих народів).
4. На кого впливають твори талановитих майстрів? (люди різних народів).
5. За допомогою чого відображає світ музика? (допомога звуків).
6. Що дає мистецтво людині? (естетична насолода, інтелектуальний розвиток, впливає на емоційний стан людини).
7. Чому вчить література? (доброта та співпереживання).
8. Які хвороби допомагає лікувати музика? (епілепсія; діти, які не розмовляють від народження).
9. У яких хворих спостерігалось значне покращення самопочуття після лікування музикою? (хворі на рак).
10. Чим музика стала у багатьох країнах світу? (офіційно визнаний метод лікування).
11. Якою може стати людина, якщо вона постійно слухає важкі стилі музики? (агресивна, зла, жорстока).
12. Що таке книготерапія? (спосіб лікувати стреси, допомога, правильно підібрана література).

Завдання 4. Прочитайте текст «Мистецтво в житті людини».
Визначте тему і підтему тексту.

Мистецтво в житті людини

У всі часи у всіх народів мистецтво грало велику роль. Воно супроводжує людину все життя, від народження до смерті. Людина назавжди залишає в скарбниці своєї душі колискові пісні мами, чудові казки дитинства. І хоча ми відрізняємося один від одного релігією, поглядами на життя, віком, становищем у суспільстві, мистецтво завжди супроводжує людину й впливає на всіх незалежно від наших відмінностей.

Мистецтво – це творче відображення дійсності у художній образах. Воно з'явилося на ранніх етапах розвитку людства. Це був малюнок як спосіб показати або сказати щось, коли писемності ще не було. І, звісно, танець і спів. Розвивалося людство і разом з ним мистецтво. Воно ставало досконалішим і сучасним, виникали нові види мистецтва.

Слід зазначити, що мистецтво є цінністю кожного народу і завжди було пов'язане з характером і традиціями певного народу. Наприклад, у Середньовіччі в Індії дуже активно розвивалися живопис, скульптура, пізніше танець та музика. У Китаї розвивалися різні види мистецтва – музика, живопис, скульптура, література. На Сході, в ісламських країнах була думка, що зображення людини – це створення ідолів. Тому розвивалася архітектура, скульптура та ювелірна справа. Мистецтво відображає характер, дух, традиції окремих народів. При цьому твори талановитих майстрів зрозумілі і впливають на людей різних народів. Це найміцніший зв'язок між людьми.

Сьогодні виділяють такі види мистецтва:

- Словесні: література, театр, кіно;
- Образотворчі: живопис, скульптура, архітектура, музика і танець.

Живопис – один із видів образотворчого мистецтва, зображує фарбами предмети реального життя. Вибираючи колір, фарби художник передає почуття, настрої. Первісні художники використовували лише 4 кольори:

чорний, червоний, білий, жовтий. Але з часом живопис став все більш розвиненим і в епоху Ренесансу (XV-XVI ст.) досяг свого розвитку.

Скульптура – зображення людського тіла в камені, дереві, в бронзі та інше.

Література – художнє відображення життя за допомогою слова. Це сукупність поетичних, прозових, драматичних творів того чи іншого народів.

Театр – мистецтво відображення драматичних творів на сцені.

Танець – мистецтво пластичних та ритмічних рухів.

Архітектура – мистецтво будівництва міст, будівель. Вона існує стільки скільки живе людина. Є багато архітектурних пам'яток, які відомі досі. Наприклад, Єгипетські піраміди, Колізей у Римі, де йшли бої гладіаторів та інше.

Музика – відображення світу за допомогою звуків. Давні філософи говорили, що музика – «найбільша сила, вона може змусити людину любити та ненавидіти, вбивати та прощати». У музики особлива сила впливу на людину: від музики людина може плакати, до неї може повернутися гарний настрій, вона може допомогти легше переносити горе. На світі, мабуть, немає людей байдужих до музики. Без музики світ став би біднішим.

У кожної людини свій смак: хтось більше любить літературу, хтось музику або танець. Але можна говорити про вплив мистецтва на людину загалом.

Функції мистецтва дуже різноманітні. Так, воно дає людині **естетичну насолоду**: приємно почитати гарну книгу, послухати улюблену музику, сходити до музею, де представлено картини справжніх художників. Мистецтво **впливає на зростання культури** всього людства, допомагає дізнатися про світ людей, їх характери, традиції. Воно **допомагає** людині **бути сильною** у важкі часи. Справжнє мистецтво робить людину не тільки культурною, але й **добрішою**. Мистецтво **зближує народи**, допомагає відчувати себе членами однієї великої сім'ї. Завдяки мистецтву людина пізнає не тільки себе й навколишній світ, але й особливості інших народів. У цьому **пізнавальна роль**

мистецтва. Якби роль мистецтва не була такою великою, людство давно б забуло імена Шекспіра, Мікеланджело, Шопена, Моцарта, Пушкіна та інших.

Мистецтво впливає на **емоційний стан людини**. Воно допомагає забути про проблеми, неприємності, заряджає енергією, знімає стрес та депресію, покращує настрій або змушує сумувати, замислитися – все залежить від витвору мистецтва.

Доведено також, що мистецтво впливає на наш **інтелектуальний розвиток**. Це в першу чергу література, музика. Діти, які займаються музикою, краще навчаються, особливо успішні в іноземних мовах. Література допомагає розуміти інших людей, вчить доброті та співпереживанню.

В даний час загально визнано, що музика та література мають **лікувальний ефект**. Доведено, що прослуховування серйозної музики, особливо класичної, допомагає людині одужати, навіть якщо вона серйозно хвора. Саме класичну музику (Моцарт, Бетховен, Чайковський та ін.) найчастіше використовують у своїй роботі музикотерапевти. Наприклад, описані випадки лікування епілепсії під час прослуховування музики Моцарта. Музикою лікують дітей, які не розмовляють від народження. Також спостерігалось значне покращення у хворих на рак.

У ХХ ст.. в багатьох країнах світу музика стала офіційно визнаним методом лікування.

Потрібно сказати, що музика може й нашкодити людині – доведено, якщо постійно слухати важкі стилі музики (хард-рок, хеві-метал та інші), людина може стати агресивною, злою й жорстокою.

Художня література також допомагає в лікуванні захворювань. Існує поняття «книготерапія» - це ефективний спосіб лікувати стреси, «душевні» хвороби та інші хвороби за допомогою правильно підібраної літератури.

Таким чином, мистецтво має різнобічний вплив на людину. У справжньому витворі мистецтва ми знаходимо відпочинок і роботу для розуму. Те, що ми дбайливо зберігаємо, проносимо через роки. (Джерело : <http://referat-ok.com.ua/work/pohodzhennja-mistectva-i-jogo-socialn/>)

Завдання 5. Дайте відповіді на запитання, використовуючи, де це необхідно, конструкції висловлення власної думки.

1. Які види мистецтва розвивалися на ранніх етапах розвитку людства?
2. Чи пов'язане мистецтво з духом і характером певних народів? Що відображає мистецтво кожного народу?
3. Які існують види образотворчого мистецтва?
4. Які виділяють словесні види мистецтва?
5. Чому давні філософи говорили, що музика – «найбільша сила»?
6. Які емоції може викликати музика?
7. Як змінюється настрій людини від музики?
8. Які функції виконує мистецтво?
9. У чому полягає пізнавальна роль мистецтва?
10. Як мистецтво впливає на емоційний стан людини?
11. Чи може музика нашкодити людині? Яким чином?

ПРИГАДАЙТЕ!

Конструкції та вставні слова, які використовують для побудови монологу-міркування.

Мовні конструкції д висловлення згоди або спростування твердження

– Я згоден ..., Я дотримуюсь тієї самої точки зору..., Я цілком погоджуюсь ...;   – У мене інший погляд на ..., я думаю інакше, це не так, це невірно, це неправильно, навпаки, це зовсім не так, це твердження є хибним, тому що ..., зовсім навпаки, хочу заперечити, я маю іншу думку.

**Мовні конструкції висловлення часткового заперечення/
спростування твердження**

- Взагалі це правильно, але ...;
- З цим можна погодитися, але ...;
- В основному це правильно, але ...;
- З одного боку це так, але з іншого боку ...

Мовні конструкції висловлення впевненості/непевненості

- Я (абсолютно) впевнений в тому, що ...;
- Я можу стверджувати, що ...;
- Я не впевнений, що це так ...;
- Я не можу стверджувати, що ...

Мовні конструкції порівняння твердження

- З одного боку ..., з іншого боку ...;
- Однак, зате, проте, але;
- Тоді як;
- В іншому випадку.

Вставні слова, які служать для вираження оцінки висловленого:

- впевненість: звичайно, зрозуміло, напевно, безперечно, без сумніву та інші;
- непевненість, припущення: може, може бути, здається, мабуть, можливо, певно та інші;
- оцінка висловлюваного: на жаль, на диво, на щастя, на радість та інші;
- зв'язок думок, їхній порядок: навпаки, насамперед, нарешті, виходить та інші.

Завдання 6. Використовуючи інформацію прочитаного тексту, а також конструкції, необхідні для побудови монологу-міркування:

1. Аргументуйте твердження «Мистецтво супроводжувало людину все життя».
2. Обґрунтуйте прикладами, що мистецтво завжди було пов'язане з характером, традиціями певного народу.
3. Підтвердіть чи спростуйте висловлювання: «Без музики світ став би біднішим».
4. Підтвердіть чи спростуйте висловлювання: «Музика й література мають лікувальний ефект». Аргументуйте свою думку.

Завдання 7. Прочитайте план тексту «Мистецтво в житті людини». Розташуйте його пункти у змістовій послідовності.

1. Міцний зв'язок людини з мистецтвом.
2. Взаємозв'язок мистецтва з характером і традиціями окремих народів.
3. Мистецтво як найдавніший спосіб художнього відображення життя.
4. Існуючі види мистецтва.
5. Вплив мистецтва на людину.

Завдання 8. Складіть монолог-міркування на тему «Мій улюблений вид мистецтва», використовуючи інформацію тексту, план (завд. 4, 7) і конструкції, необхідні для побудови монологу-міркування (тема 1, 2, 3).

ТЕМА 4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ХХІ СТОЛІТТЯ

Завдання 1. Прочитайте слова і словосполучення. Значення незнайомих слів знайдіть у словнику.

Індустріалізація, сировинні та енергетичні ресурси, демографічна проблема, очисна

<http://bug.org.ua/article/naystrashnishi-ekolohichni-problemy-zemli-u-2019-mu-shcho-bude-dali-348027/>

станція, поглинання, димові викиди, довгострокова перспектива, руйнація озонового шару, фреон, аерозоль, парниковий ефект, сірчана кислота, азотна кислота, жертва, випробування ядерної зброї, покоління, спільнота.

Завдання 2. Прочитайте речення. Поясніть значення підкреслених слів і словосполучень. Значення незнайомих слів знайдіть у словнику.

1. Екологічні проблеми виникли внаслідок експлуататорського ставлення людини до природи.
2. Супутники, які надсилають інформацію на Землю з Космосу, змінюють «обличчя» планети безповоротно.
3. Можливі наслідки екологічних проблем є непередбачуваними.
4. Що може статися після безвідповідальних дій людей?
5. Земля, водоймища, рослинність, тварини та споруди стають жертвами кислотних дощів.
6. Забруднення атмосфери призводить до зникнення лісів, до зниження родючості земель.
7. Якщо людство продовжить свій нинішній шлях розвитку, його чекають неминучі втрати через 2-3 покоління.
8. Нам незвично думати про те, до чого призведуть наші дії у довгостроковій перспективі.

9. Якщо в одній точці світу виникне дуже серйозна екологічна проблема, то вона може стати цілком відчутною навіть у протилежному куточку нашої планети.

10. Виснаження природних ресурсів стало глобальною проблемою планети.

Завдання 3. Прочитайте речення. Слова в дужках поставте в необхідній формі. Де потрібно, використовуйте прийменники (на, до, у/в).

1. Органи охорони навколишнього середовища повинні вжити (правові заходи) проти (підприємство, яке порушує закон).

2. Вчені дійшли (дуже важливий висновок).

3. Нам незвично думати про те, до чого призведе експлуатація природних ресурсів (довгострокова перспектива).

4. Серйозна екологічна проблема може стати відчутною (протилежний куточок, наша планета).

5. Забруднення атмосфери Землі є (найсильніший, постійно діючий, чинник).

6. Забруднення повітря впливає (людина).

7. Озоновий шар поглинає шкідливе (для, живі організми) ультрафіолетове випромінювання Сонця.

8. Озоновий шар формує тепловий бар'єр для захисту (від, охолодження, земна поверхня).

9. Приділяється велика увага (охорона, озоновий шар).

10. Якщо людство не вживатиме (заходи), до середини століття середня температура підвищиться ще на 1,5° - 4°С.

11. (Значна шкода, природа) завдають кислотні дощі.

12. Міжнародні організації привертають увагу (держави, екологічні проблеми).

Завдання 4. Знайдіть однокореневі слова, складіть з ними словосполучення.

Спалювання, гірший, руйнувати, врожайність, закислення, спільний, охорона, кислий, спільнота, врожай, зруйнований, погіршення, паливо, охороняти, кислота, руйнація, погіршувати(ся), природоохоронний.

Завдання 5. Прочитайте текст. Визначте його тему і підтему.

Екологічні проблеми XXI століття

Екологічні проблеми, що виражаються у порушенні балансу між природою та потребами людства виникли внаслідок експлуататорського ставлення людини до природи, швидкого зростання технологій, індустріалізації та зростання чисельності населення. Наслідком діяльності людини є загроза повноцінному існуванню людства.

Доведено, що в даний час існує дуже багато екопроблем. Це забруднення повітря та води, зменшення кількості лісів, зміни клімату, деградація землі. Сюди відносять також дуже гострі продовольчі проблеми в деяких регіонах світу, виснаження природних ресурсів (сировинних та енергетичних), демографічні проблеми.

Екологічні проблеми нашого часу поділяють на такі групи: локальні, регіональні та глобальні, і для їх вирішення потрібні різні засоби.

Прикладом місцевої (локальної) проблеми може бути викид неочищених стоків підприємства у річку. Це є порушення закону. Органи охорони навколишнього середовища повинні вжити правові заходи проти такого підприємства та змусити його побудувати очисну станцію.

Прикладом регіональних екологічних проблем може бути наявність декількох металургійних гігантів, хімічних підприємств в якомусь регіоні і, як наслідок, погіршення екологічної обстановки на всій його периферії. Для вирішення таких проблем потрібні наукові дослідження і розробка методів поглинання димових та газових викидів.

Прикладом глобальних проблем може бути наступна: на орбіті навколо планети постійно знаходяться супутники, які надсилають космічну інформацію на Землю. Але при цьому змінюють «обличчя» планети необоротно.

Вчені дійшли дуже важливого висновку. Він полягає в тому, що можливі наслідки екологічних проблем є абсолютно непередбачуваними. Людина звикла жити, користуватися і навіть експлуатувати те, що дає їй природа. Але нам зовсім незвично думати про те, до чого все це призведе у довгостроковій перспективі. Завжди простіше вирубувати ліси, осушувати річки та озера, якщо в цьому є потреба. Набагато складніше їх відновити. Ще складнішим, навіть для найвідоміших вчених, є прогноз того, що може статися після таких безвідповідальних дій.

Ще один висновок. Якщо в одному місці світу виникне дуже серйозна екологічна проблема, то вона може стати цілком відчутною навіть у протилежному куточку нашої планети. Саме тому кажуть, що екологія не має меж.

Однією із найгостріших серед усіх існуючих глобальних проблем є забруднення повітря. Результати екологічних досліджень в багатьох країнах світу наочно показують, що забруднення атмосфери Землі є найсильнішим, постійно діючим чинником, що впливає на людину. Забруднення інтенсивно впливає не тільки на людину, але й на гідросферу, ґрунтово-рослинний покрив та інше.

В останні десятиріччя було зібрано дані про важливу роль озонового шару атмосфери та необхідність його збереження. Озоновий шар поглинає шкідливе для живих організмів ультрафіолетове випромінювання Сонця та формує тепловий бар'єр для захисту від охолодження земної поверхні.

Зміни, які відбуваються в озоновому шарі (його потоншення, поява озонових дірок) вже зараз призводять до зміни клімату на планеті в гірший бік, піднімається рівень світового океану, зростає кількість ракових захворювань через збільшення ультрафіолетового випромінювання Сонця. До руйнації озонового шару призводять різноманітні хімічні речовини, в першу чергу через

фреони в холодильних камерах та аерозолях, застосування великої кількості мінеральних добрив та інше. Тому охорона озонового шару є однією з найактуальніших проблем екології, якій приділяється велика увага у всіх розвинених країнах.

Ще одна серйозна проблема XXI століття до якої призводить забруднене повітря – це парниковий ефект. Серед головних причин парникового ефекту – нагромадження вуглекислого газу в атмосфері. Цей газ не пропускає сонячне тепло у Космос. Якщо людство не вживатиме заходів, щоб скоренити викиди цих газів, до середини століття середня температура підвищиться ще на 1,5-4° С. Наслідком цього стане збільшення кількості посух, висихання річок, водоймищ та інше.

Значної шкоди природі завдають кислотні дощі, що містять розчини сірчаної та азотної кислот. Земля, водоймища, рослинність, тварини та споруди стають їх жертвами. Збільшення кислотності водоймищ призводить до загибелі риб та водяних рослин. Під дією кислотних дощів висихають ліси, рослини уповільнюють ріст і розвиток, падає врожайність сільськогосподарських культур, зростає кількість їх захворювань. Для того, щоб врятувати природу від закислення, потрібно знизити викиди в атмосфері сірчаної кислоти та азоту. В даний час багато розвинених країн здійснюють програми з вирішення проблеми з кислотних атмосферних опадів, подальшої оцінки їх негативного впливу на екосистеми та розробку відповідних природоохоронних заходів.

Забруднена атмосфера викликає рак легенів, горла та шкіри, захворювання ЦНС, алергічні та респіраторні захворювання, дефекти у новонароджених та інше.

Негативний вплив забрудненої атмосфери на ґрунт та його рослинне покриття, на гідросферу пов'язаний з опадами дощу, снігами, які беруть з атмосфери шкідливі речовини. Останні потрапляють в річки, озера, призводять до загибелі рослин, у тому числі до зникнення лісів, до забруднення земель і зниження їх родючості. Шкідливі речовини потрапляють в питну воду, фрукти, овочі, і їх вживання завдає шкоди здоров'ю людей.

Найбільш сильне забруднення атмосфери спостерігається у великих містах, промислових центрах у зв'язку з масовим використанням автотранспорту (40-50% загального забруднення), з роботою електростанцій, металургійних хімічних та інших підприємств.

Джерела забруднення атмосфери численні та різноманітні. Вони діляться на природні(вулканічна активність Землі) та антропогенні. Серед антропогенних процесів найбільш небезпечними є спалювання палива та відходів, ядерні реакції при виробництві ядерної енергії, випробовування ядерної зброї, металургійні й хімічні виробництва, аварії на АС (наприклад Чорнобильська аварія), масове використання автотранспорту.

Забруднення повітря і взагалі навколишнього середовища на планеті, виснаження природних ресурсів стали глобальними проблемами. Провідні світові екологи вважають, що, якщо людство продовжить свій нинішній шлях розвитку, його чекають неминучі втрати через 2-3 покоління. На сьогоднішній день створені численні міжнародні й міжурядові організації, спеціальні спільноти, що займаються екологією, привертають увагу держав до екологічних проблем, приймають закони про охорону навколишнього середовища, програми «порятунку» природи тощо. (Джерело : <https://naurok.com.ua/prezentaciya-na-temu-suchasni-ekologichni-problemi-u-sviti-ta-v-ukra-ni-151749.html>)

Завдання 6. Дайте відповіді на запитання.

1. У чому виражаються екологічні проблеми?
2. Внаслідок чого виникли екологічні проблеми?
3. Які екологічні проблеми існують у даний час?
4. На які групи поділяють екологічні проблеми?
5. Що може бути прикладом місцевих, регіональних, глобальних проблем?
6. Чи можна передбачити наслідки екологічних проблем?
7. Що означає висловлювання «екологія не має меж»?
8. Яка серед існуючих глобальних проблем є однією з найгостріших?
9. На що впливає забруднене повітря?

10. Яке значення озонового шару для планети?
11. Які чинники призводять до руйнації озонового шару?
12. Які наслідки руйнації озонового шару спостерігаються на планеті?
13. Які причини парникового ефекту і його наслідки?
14. У чому шкода кислотних дощів?
15. Як можна врятувати природу від закислення?
16. Як впливає забруднення повітря на здоров'я людей?
17. Яким чином забруднення з атмосфери потрапляє в ґрунт, гідросферу, на рослинність? До чого це призводить?
18. Які існують джерела забруднення атмосфери?
19. Як світова спільнота намагається вирішувати глобальні екологічні проблеми?

ЗГАДАЙТЕ!

Засоби зв'язку між частинами монологу

Змістові відношення між частинами інформації	Засоби зв'язку
1. Пояснення	Тобто, іншими словами, інакше кажучи
2. Приєднання	А також, при цьому, разом з тим, крім того, більше того, між іншим, причому, при цьому, крім цього
3. Зв'язок попередньої та наступної інформації	Це, цей (ця, ці)..., як сказано вище, як зазначалося, відповідно до цього, слід зазначити, розглянутий...
4. Цільові	Щоб, з цією метою, для цього, для того
5. Умовні	За такої (цієї) умови, під впливом цього, в цьому випадку, залежно від цього

Засоби для оформлення висновку

Таким чином, як висновок, узагальнюючи сказане, отже, у результаті можна дійти висновку.

Завдання 7. Прочитайте речення. Знайдіть засоби зв'язку між ними і визначте їх значення.

1. Супутники постійно надсилають космічну інформацію на Землю. Слід зазначити, що це дуже шкодить природному балансу.
2. Спостерігається нагромадження вуглекислого газу в атмосфері. Під впливом цього підвищується температура повітря, частішають посухи, висихають водоймища та інше.
3. Значної шкоди природі завдають кислотні дощі, що містять розчин сірчаної та азотної кислот. При цьому вміст цих кислот в атмосфері постійно збільшується.
4. Природне середовище треба рятувати від наслідків кислотних дощів. З цією метою потрібно різко знизити викиди в атмосферу сірчаної та азотної кислот.
5. Як зазначалося вище, екологія не має меж. Інакше кажучи, екологічні проблеми в одному регіоні світу можуть стати відчутними в протилежному куточку нашої планети.
6. Збільшується кількість кислотних дощів. Внаслідок цього страждає все навколишнє середовище: земля, вода, рослинно-тваринний світ.
7. Для того, що врятувати природу, необхідні міжнародні зусилля.
8. Забруднене повітря завдає шкоди природі. Крім того, воно викликає багато серйозних захворювань, таких як рак, захворювання ЦНС, дефекти у новонароджених та інше.
9. Встановлено, що забруднення атмосфери шкодить ґрунту. Разом з тим шкідливі речовини потрапляють в питну воду, фрукти та овочі.

10. Загальновідомо, що забруднення повітря і взагалі навколишнього середовища на планеті набули глобального характеру. Інакше кажучи, вони існують і є дуже актуальними в більшості країн світу.

Завдання 8. Прочитайте план тексту «Екологічні проблеми XXI століття». Розташуйте його пункти в змістовій послідовності.

План

1. Причини виникнення екологічних проблем.
2. Існуючі екологічні проблема XXI століття.
3. Групи проблем залежно від площі їх поширення.
4. Непередбачуваність можливих наслідків екологічних проблем.
5. Проблеми, які є наслідком забрудненого повітря:
 - а) руйнація озонового шару;
 - б) парниковий ефект;
 - в) кислотні дощі;
 - г) поширення серйозних захворювань.
6. Негативний вплив забрудненого повітря на ґрунт, рослини, гідросферу.
7. Джерела забруднення атмосфери.
8. Необхідність міжнародної взаємодії у вирішенні глобальних екологічних проблем.

Завдання 9. Доповніть план, використовуючи інформацію тексту «Охорона природи – завдання загальнолюдське».

Завдання 10. Складіть монолог-міркування «Екологічні проблеми XXI століття». Використовуйте засоби зв'язку між частинами монологу-міркування (див. теми 1, 2, 3, 4).

Завдання 11. Текст для самоконтролю.

З поданих конструкцій, які використовують для побудови монологу-міркування, оберіть потрібні.

1. ... наслідком діяльності людини є загроза повноцінному існуванню людства.
- 1 встановлено що;
 - 2 завдяки тому, що;
 - 3 взагалі це правильно, але.
2. Екологічні проблеми поділяються на групи: ... місцеві проблеми, які стосуються окремих підприємств, ... регіональні проблеми, які виникають в окремих регіонах, ... глобальні проблеми, які негативно впливають на всю планету.
- 1 мені здається, що;
 - 2 по-перше..., по-друге..., по-третє...;
 - 3 з одного боку..., з іншого боку.
3. ... можливі наслідки екологічних проблем є абсолютно передбачуваними.
- 1 я абсолютно впевнений, що;
 - 2 це зовсім не так;
 - 3 навпаки.
4. Було зібрано дані про важливу роль озонового шару атмосфери. ... озоновий шар поглинає шкідливе ультрафіолетове випромінювання Сонця.
- 1 я абсолютно впевнений, що;

- 2 вченими доведено, що;
- 3 на мою думку.

5. Значною шкоди природі завдають кислотні дощі, що містять розчин сірчаної та азотної кислот. ... під дією кислотних дощів висихають ліси, рослини уповільнюють ріст і розвиток, падає врожайність та інше.

- 1 я не впевнений що;
- 2 тоді як;
- 3 вчені констатують, що.

6. Руйнується озоновий шар планети. ... змінюється клімат в гірший бік, піднімається рівень світового океану, зростає кількість ракових захворювань та інше.

- 1 з одного боку це так, але;
- 2 внаслідок цього;
- 3 з цією метою.

7. Необхідно зупинити руйнування озонового шару. ... до його руйнації призводять різноманітні хімічні речовини – фреони, хімічні речовини, мінеральні добрива та інше.

- 1 на мою думку;
- 2 з цією метою;
- 3 вчені дійшли висновку, що.

8. В багатьох країнах світу намагаються покращити екологічну обстановку. ... будують очисні станції, розробляють

методи поглинання димових та газових викидів.

- 1 я впевнений, що;
- 2 вчені дійшли висновку, що;
- 3 з цією метою.

9. ... глобальні екологічні проблеми нашого часу поділяють на локальні, регіональні та глобальні.

- 1 як відомо;
- 2 при цьому;
- 3 іншими словами.

10. Забруднення природи на сьогоднішній день стало глобальним. ... створено численні міжнародні організації, спільноти для порятунку природи

- 1 ось чому;
- 2 з цією метою;
- 3 разом з тим.

ТЕМА 5. МОЯ МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ – ЛІКАР

<https://3pol.city.kharkov.ua/simejnyj-likar-ne-czilodobovyj-servi/>

Завдання 1. Прочитайте слова і словосполучення. Значення незнайомих слів знайдіть у словнику.

Здібність, схильність, відповідальна робота, покликання,

співпереживання, страждання, довірливі стосунки, присягатися, затребуваність професії лікаря, досвідченість, уявна хвороба.

Завдання 2. Прочитайте речення. Слова в дужках поставте в необхідній формі. Де потрібно, використайте прийменники(в, на, до, з, про).

1. В житті кожної людини колись наступає момент (вибір, професія).
2. Ми маємо обирати ту професію, яка відповідає (наші природні здібності і схильності).
3. Лікарі багатьох поколінь ставляться до своєї професії як (найважливіша місія, пов'язана, порятунок життя).
4. Якщо у людини є покликання стати (лікар), слід дізнатися (ця професія)якомога більше.
5. Треба визначитися (свої мотиви).
6. (Лікар) має бути властива гуманність, увага (люди), повага (людська особистість).
7. Медицина постійно перебуває (розвиток).
8. Знання лікаря не мають обмежуватися (медицина).
9. Починаючи (давні часи) лікар присягався зберігати (лікарська таємниця).
10. Лікар не має (право, помилка).

11. Помилка може коштувати (здоров'я та життя, людина).
12. На ранку праці завжди є потреба (лікарі).
13. Медицина – одна з тих сфер, де можна багато досягти (свій талант).
14. Ніякі знайомі й зв'язки не замінять (досвідченість та знання).
15. Лікареві доведеться мати справу (різні люди).
16. Серед пацієнтів знайдуться люди (уявні хвороби).

Завдання 3. Дайте відповіді на запитання. Слова в дужках поставте в необхідній формі.

1. Яким має бути лікар, який бачить чужі страждання? (сильний духом)
2. На чому ґрунтується робота лікарів? (професіоналізм)
3. Що має усвідомлювати лікар? (своя відповідальність перед людьми)
4. Чого потребують нові відкриття в медицині? (нові знання)
5. Що лікує фахівець? (тіло і душа)
6. Ким ще має бути справжній лікар? (гарний психолог)
7. Про що розповідають лікарю хворі? (своє захворювання, життя, проблеми)
8. Чого може коштувати помилка лікаря? (здоров'я та життя хворого)
9. Що передбачає професія лікаря? (гуманність, увага до людей, доброта)
10. Як треба обирати професію лікаря? (покликання)

Завдання 4. Прочитайте текст. Дайте йому назву. Визначте, з яких мікротем складається текст.

В житті кожної людини колись настає важливий момент вибору професії. Ми маємо обирати ту професію, яка відповідає нашим природним здібностям і схильностям. Тоді людина працюватиме із задоволенням, буде віддавати своїй справі всі сили, всю енергію, знання. І тоді ця справа буде виконуватись добре.

На Землі існує безліч професій і всі вони важливі і гідні поваги. Проте на запитання, яка професія найважливіша, кожен дасть відповідь по-своєму. Але існують люди, робота яких поєднує в собі характеристики дуже багатьох важливих професій. Справа їхнього життя – найвідповідальніша, найнеобхідніша, найважча. Це люди, перед якими стоять найважливіші завдання – розпізнавати, лікувати, попереджати хвороби, забезпечувати порятунок життя. І ці люди – лікарі.

Професія лікаря існує з давніх-давен. Ми добре знаємо, що медицина Єгипту, Китаю, арабських країн Середньої Азії була добре розвиненою. Нам добре відомі імена Авіценни, Галена, Гіппократа та інші. Саме в Давні часи створено клятву Гіппократа. Клятва Гіппократа (III століття до нашої ери) – це лікарська клятва, у якій виражені основні морально-етичні принципи поведінки лікаря. І в теперішній час кожна людина, яка отримує диплом лікаря, вимовляє цю клятву і має залишатися вірною їй на все життя. Таким чином, підтверджується незмінність ставлення лікарів багатьох поколінь до своєї професії як до найважливішої місії, пов'язаної із порятунком життя і здоров'я людей.

Якщо у людини є покликання стати лікарем, слід дізнатися про цю професію якомога більше. Для початку треба визначитися із своїми мотивами. Справа в тому, що важко уявити лікаря, головна мета якого – заробляти більше грошей, а не допомогати людям. Саме тому в медицину треба йти не тому, що це престижно, не тому, щоб мати багато грошей або з інших подібних причин. А перш за все тому, що є бажання повертати здоров'я людям.

Високе звання лікаря потребує особливих якостей, рис характеру, які необхідні, щоб стати майстром своєї справи. Перш за все лікарю має бути властива гуманність, тобто людинолюбство – любов і увага до людей, добре ставлення та повага до людської особистості. Лікар має бути не тільки доброю людиною, але й відчувати чужий біль – співпереживати хворому. При цьому йому треба бути сильним духом, побачивши чужі страждання, інакше він втратить сили та здоров'я у переживаннях за хворих.

Істинний лікар – це не той, хто пізнав і глибоко вивчив медицину, а той, хто усвідомлює свою відповідальність перед людьми, які довіряють найдорожче – своє здоров'я – лікарям.

Робота лікарів ґрунтується на професіоналізмі. Без знань і навичок в жодній професії не можна стати цінним працівником. Медицина постійно перебуває в розвитку. Нові відкриття потребують нових знань. Тому без постійного прагнення вдосконалюватися не можна казати про професіоналізм. Не дарма існує висловлювання: «Якщо людина не іде вперед, виходить, вона іде назад». Потрібно сказати, що знання та вміння не мають обмежуватися лише медициною. Фахівець часто лікує не лише тіло, а й душу людини, вселяючи в її серце віру і надію. Тому справжній лікар має бути гарним психологом. У лікаря має бути бажання і вміння вислухати людину, заспокоїти її, вселити надію, віру, впевненість, переконати її у необхідності призначеного лікування.

Ще одна якість, яку необхідно мати лікарю – це вміння зберігати лікарську таємницю. Є відомості, що поняття лікарської таємниці зародилося ще в Стародавній Індії, де стосунки лікаря та пацієнта були дуже довірливими. Починаючи з давніх часів лікар присягався зберігати лікарську таємницю. Цей принцип входить до основних положень клятви Гіппократа. Чому це так важливо? Іноді люди довіряють чи мають розповісти лікареві про своє захворювання, життя та проблеми таку інформацію, про яку вони не можуть або не хочуть розповідати більш нікому. Завдання лікаря – вислухати, допомогти та зберегти цю таємницю у собі.

Дуже важливою особливістю професії є те, що, на відміну від інших професій, лікар не має права на помилку. Тому що вона може коштувати здоров'я та життя хворому. Лікар повинен мати аналітичний розум. Зокрема тому, що іноді прийняти рішення потрібно дуже швидко (хірургія, екстрена допомога, гінекологія).

При виборі професії лікаря треба усвідомити, що вона має як плюси, так і мінуси. І відповісти собі, чи ти готовий до цього.

Плюсом є затребуваність, в якій би країні світу ви не жили. На ринку праці завжди є потреба в лікарях.

Заробітня плата лікарів у більшості країн є гідною.

Медицина – одна з тих сфер, де можна багато досягти своїм талантом. Ніякі знайомі й зв'язки не замінять досвідченості та знань справжнього професіонала – такі фахівці дуже цінуються. Якщо людина доведе свій професіоналізм, у неї з'являться гарні перспективи.

Що можна сказати про недоліки цієї професії?

– Вона змушує посилено і довго навчатися, причому доведеться постійно підвищувати кваліфікацію.

– Лікарю доведеться мати справу з різними людьми, серед яких знайдуться і незадоволені пацієнти, і люди з уявними хворобами. Емоційне навантаження у таких випадках є великим.

– Це ж стосується і фізичного навантаження. У лікарів зазвичай незручний графік роботи: вони мають працювати вночі, іноді по святах, поки їхні друзі, родичі відпочивають, тому варто бути готовим до подібного.

Таким чином, професія лікаря особлива. Вона передбачає гуманність, увагу до людей, вміння слухати людей, доброту... і в той же час – твердість, величезне почуття відповідальності, здатність постійно вдосконалюватися, швидко приймати рішення. Тому лікарем може стати не кожна людина. Обирати цю професію слід тільки за покликанням. (Джерело : <https://mykniga.com.ua/tvory/moya-majbutnya-profesiya-doktor-tvir.html>)

Завдання 5. Дайте відповіді на запитання. Використовуйте, де це необхідно, комунікативні засоби побудови монологу-міркування.

1. Яку професію має обирати людина? Чому так?
2. Яка професія поєднує в собі характеристики багатьох важливих професій?
3. Які завдання стоять перед лікарями?
4. Що таке клятва Гіппократа?
5. Для чого дається клятва Гіппократа?

6. Навіщо людині, яка вирішила стати лікарем, потрібно якомога більше дізнатись про цю професію?
7. Які риси характеру, якості потрібно мати лікарю?
8. Чому лікарю потрібно бути сильним духом?
9. З чого складається поняття «професіоналізм»?
10. Які плюси і мінуси має професія лікаря?

Завдання 6. Прочитайте висловлення. Знайдіть засоби зв'язку між частинами тексту. Визначте їх значення.

- Ми маємо обирати ту професію, яка відповідає нашим природним здібностям і схильностям. І тоді ця справа буде виконуватися добре.
- На Землі існує безліч професій і всі вони важливі і гідні поваги. В той же час існують люди, робота яких поєднує в собі характеристики дуже багатьох важливих професій.
- Як відомо, професія лікаря існує з давніх-давен.
- В теперішній час кожна людина, яка отримує диплом лікаря, вимовляє клятву Гіппократа, написану ним у III столітті до нашої ери. Таким чином, підтверджується незмінність ставлення лікарів багатьох поколінь до своєї професії як до найважливішої місії, пов'язаної з порятунком життя людей.
- В медицину треба йти не тому, щоб мати багато грошей, а перш за все тому, що є бажання повертати здоров'я людям.
- Я впевнений, що високе звання лікаря потребує особливих якостей, рис характеру. По-перше, це гуманність, тобто людинолюбство. По-друге, треба бути сильним духом, побачивши чужі страждання. По-третє, усвідомлення своєї відповідальності перед людьми.
- Робота лікаря ґрунтується на професіоналізмі. Як відомо, без знань і навичок в жодній професії не можна стати цінним працівником.
- Нові відкриття потребують нових знань. Саме тому без постійного вдосконалення не можна казати про професіоналізм.

- Я цілком згоден, що знання та вміння не мають обмежуватися лише медициною.

Завдання 7. Використовуючи інформацію тексту «Моя майбутня професія – лікар» і ваші власні думки:

1. Підтвердіть або спростуйте висловлення: «Справжній лікар має бути гарним психологом».
2. Доведіть прикладами, що «якщо людина не йде вперед, виходить, вона йде назад».
3. Аргументуйте висловлення: «Лікар має зберігати лікарську таємницю».

Завдання 8. Прочитайте план тексту «Моя майбутня професія – лікар». Розташуйте пункти плану в змістовій послідовності.

План

1. Важливість правильного вибору професії.
2. Якості, які необхідно мати лікарю:
 - гуманізм, сила духу;
 - відповідальність перед людьми;
 - професіоналізм, навички та вміння психолога;
 - відсутність права на помилку;
 - аналітичний розум;
 - повага до пацієнта.
3. Вірність лікарів усіх часів клятві Гіппократа.
4. Особливість професії лікаря.
5. Плюси та мінуси професії.

Завдання 9. Складіть монолог-міркування «Моя майбутня професія – лікар», доповніть його інформацією про те, чому ви вирішили стати лікарем. Використовуйте необхідні засоби зв'язку між частинами монологу-міркування.

Завдання 10. Тест для самоконтролю.

Заповніть пропуски необхідними засобами зв'язку для побудови монологу-міркування. Використовуйте слова для довідок.

1. ... що поняття лікарської таємниці зародилося ще в Стародавній Індії.

2. Лікар не має права на помилку, ... вона може коштувати здоров'я та життя хворому.

3. ... завдання лікаря – вислухати хворого, допомогти та зберегти цю таємницю в собі.

4. ... лікар не має права на помилку.

5. ... медицина – одна з тих сфер, де можна багато досягти своїм талантом.

6. ... професія лікаря має плюси, ... вона має суттєві мінуси або недоліки.

7. ... професія лікаря – особлива.

8. Професія лікаря передбачає гуманність, увагу до людей, доброту і ... – твердість, величезну відповідальність, здатність постійно удосконалюватися.

9. Лікар має бути сильним духом, побачивши чужі страждання, ... можна втратити силу та здоров'я у переживаннях за хворих.

10. ... професію лікаря не можна обирати тільки тому, щоб мати багато грошей.

Слова для довідок: я не згоден, що; оскільки; є відомості, що; я впевнений, що; слід зазначити, що; тому що; з одного боку..., з іншого боку; на мою думку; таким чином; в той же час.

ТЕМА 6. МОЯ МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ – ПРОВІЗОР

Завдання 1. Прочитайте слова і словосполучення. Значення незнайомих слів знайдіть у словнику.

Схильність, здібність, покликання, підбір кадрів для роботи, медичний представник,

<https://www.apteka.ua/article/651208>

спеціаліст з ліцензування та сертифікації, оптова торгівля, комерція, маркетингові знання, уявна хвороба.

Завдання 2. Прочитайте речення. Поясніть значення підкреслених слів і словосполучень. Значення незнайомих слів знайдіть у словнику.

- На Землі існує безліч професій, і всі вони важливі і гідні поваги.
- Провізор – дуже відповідальна професія.
- Спеціалісту необхідно постійно поповнювати свої знання, підвищувати професійну кваліфікацію.
- Провізору потрібно знати асортимент препаратів, правила їх зберігання.
- Фахівцю доведеться спілкуватися з людьми похилого віку, незадоволеними клієнтами, людьми з уявними хворобами, тому необхідно виробити у собі терпіння.
- Провізору потрібно не втрачати самоконтроль.
- Професія провізора цікава і дає потенціал розвитку.
- Провізори-фармацевти дуже затребувані на ринку праці.
- Провізору потрібно працювати ретельно.

Завдання 3. Прочитайте речення. Слова в дужках поставте в необхідній формі. Де потрібно, використовуйте прийменники (при, з, у, до, за, для, на).

1. (Життя, кожна людина) колись наступає важливий момент (вибір, професія).
2. Ми маємо обирати професію, яка відповідає (наші природні здібності, схильності).
3. На Землі існує безліч (професії), і всі вони гідні (поваги).
4. Посади, які може займати провізор - це спеціаліст (ліцензування та сертифікація, маркетинг), менеджер (продаж).
5. Один (найпоширеніший напрямок, діяльність) провізора є робота в аптеці.
6. Сучасна фармакологія розвивається (стрімкі темпи).
7. Щоб досягти (професіоналізм), спеціалісту необхідно постійно поповнювати свої знання.
8. Щоб стати (майстер, своя справа), (спеціаліст) треба розвивати в собі певні якості.
9. Поради провізора – це «швидка допомога» (незначні проблеми здоров'я).
10. Фахівцю доведеться мати справу (різні люди, незадоволені клієнти, люди похилого віку).
11. Професія провізора передбачає (низка, обов'язки).
12. Невиконання обов'язків може призвести (шкода, людське здоров'я, життя).
13. Об'єм необхідних знань (лікарські препарати) постійно зростає і поповнюється.
14. (Функціональні обов'язки) провізора-фармацевта відноситься виготовлення ліків (рецепти).
15. Фахівець має проводити (інформаційна робота, відвідувачі), забезпечувати умови (зберігання медикаментів).

16. Провізори дуже затребувані (ринок, праця).
17. Провізор може стати (завідувач) аптекою, отримати (більш висока посада).
18. У провізора-фармацевта дуже високий ризик заразитися (вірусні інфекції, відвідувачі, аптека), а також внаслідок постійного контакту (різні лікарські засоби).

Завдання 4. Дайте відповіді на запитання. Слова в дужках поставте в необхідній формі.

1. Де може працювати провізор? (сфера виробництва, зберігання, продаж лікарських препаратів).
2. Чим займається провізор-технолог? (виготовлення, лікарські препарати)
3. Що контролює менеджер-провізор? (виконання, план, продажі, ліки)
4. Де працює провізор-фармацевт? (аптека)
5. Наявність яких якостей передбачає професія провізора? (спеціальні знання та навички, певні моральні якості, риси характеру)
6. Високий рівень яких знань передбачає професія провізора? (медичні, фармакологічні, маркетингові знання)
7. Що є необхідним для досягнення професіоналізму? (постійне поповнення, свої знання; підвищення, професійна кваліфікація)
8. Які якості необхідно виробити в собі провізору для успішного спілкування? (самоконтроль, терпіння, увага до людей)
9. Які якості треба мати провізору, щоб засвоювати постійно зростаючий об'єм інформації про лікарські засоби?(відмінна пам'ять, аналітичні здібності)
10. Внаслідок чого з'являються стресові навантаження в роботі провізора-фармацевта? (спілкування, не дуже приємні, неадекватні люди)

Завдання 5. Прочитайте текст. Дайте йому назву. Визначте, з яких мікротем складається текст.

В житті кожної людини колись настає важливий момент вибору професії. Ми маємо обирати ту професію, яка відповідає нашим природним здібностям і схильностям. Тоді людина працюватиме із задоволенням, буде віддавати своїй справі всі сили, всю енергію, знання. І тоді ця справа буде виконуватися добре.

На Землі існує безліч професій, і всі вони важливі і гідні поваги. Але є серед них ті, що пов'язані з найдорожчим, що є у людини – життям і здоров'ям. Це, звісно, лікарі, а також провізори, фармацевти. Покликання провізора-фармацевта – лікувати хворого за допомогою медичних препаратів і приносити людям радість здорового життя.

Провізор – це фахівець із вищою фармацевтичною освітою, який працює у сфері виробництва, зберігання та продажу лікарських препаратів.

У країнах Європи поняття «провізор» означає помічник фармацевта, тоді як фармацевт – це фахівець, який має вищу освіту.

В Україні, навпаки, провізор – це спеціаліст вищої категорії, що закінчив інститут чи університет. А «фармацевт» – випускник середнього спеціального закладу-училища або коледжу.

Для провізорів існують різні спеціалізації:

- провізор-технолог – займається виготовленням лікарських препаратів;
- провізор-аналітик – контролює якість лікарських препаратів;
- менеджер-провізор:
 - а) контролює плани продажів, належний порядок в аптеці, займається підбором кадрів для роботи, перевіряє роботу аптек;
 - б) організовує та координує оптову торгівлю лікарськими препаратами;

- провізор-фармацевт – працює в аптеці, відпускає лікувальні засоби, консультує людей та інше.

Посади, які може займати провізор:

- провізор аптечного складу;
- спеціаліст з маркетингу ринку лікарських засобів;
- спеціаліст з ліцензування та сертифікації;
- менеджер з продажу, медичний представник;
- директор аптеки.

Особисті якості провізора

Одним із найпоширеніших напрямків діяльності провізора є робота в аптеці. Таких фахівців ще називають провізор-фармацевт.

Це дуже відповідальна професія, оскільки передбачає низку обов'язків, невиконання яких може бути шкідливим для людського здоров'я і навіть життя. Вона висуває перед людиною численні вимоги, що передбачають наявність спеціальних знань та навичок, певних моральних якостей, рис характеру.

Так, ця професія поєднує в собі сфери фармацевтики, медицини та комерції, що передбачає високий рівень знань: медичних, фармакологічних, маркетингових тощо. Сучасна фармакологія розвивається стрімкими темпами: з'являються нові групи лікарських засобів, використовуються нові технології, нові методи одержання лікарських речовин. Тому, на відміну від багатьох дисциплін, фармакологію не можна вивчити один раз і назавжди. Щоб досягти професіоналізму, спеціалісту необхідно постійно поповнювати свої знання, підвищувати професійну кваліфікацію. Це зрозуміло, адже перед тим, як давати пораду, провізор повинен сам стати знавцем препаратів, їх можливих побічних дій тощо. Об'єм знань провізора в галузі лікарських препаратів має бути і, дійсно, є набагато ширшим, ніж у будь-якого лікаря. Сюди входить також знання асортименту препаратів, технології їх приготування, правил зберігання.

Щоб стати майстром своєї справи, спеціалісту треба розвивати в собі певні якості.

Безперечно, провізор-фармацевт багато спілкується з відвідувачами аптеки. Статистика свідчить, що люди досить рідко йдуть до лікарні, частіше вони звертаються за консультацією до аптеки. Поради провізора – це «швидка допомога» при незначних проблемах зі здоров'ям. Тому необхідні такі якості, як комунікабельність, увага до людей. Фахівцю доведеться мати справу з різними людьми, серед яких багато хворих людей похилого віку, всім незадоволених клієнтів, людей з уявними хворобами. Тому необхідно виробити у собі терпіння й вміння спокійно вислухати кожного, в тому числі й неадекватного пацієнта, не втрачаючи самоконтролю. Для кожної людини, в тому числі й неадекватної, потрібно знайти індивідуальний підхід, заспокоїти, вселити впевненість, тобто треба бути гарним психологом.

Оскільки об'єм необхідних знань про лікарські препарати постійно зростає і поповнюється, має бути відмінна пам'ять, а також аналітичні здібності, що допоможуть порівнювати препарати, враховувати їх взаємодію, оцінювати дію й дозу препарату на конкретну людину та інше.

Провізор-фармацевт має знати та добре виконувати свої функціональні обов'язки:

- відпускати лікарські засоби в аптеці;
- консультивати відвідувачів щодо прийому медикаментів;
- виготовляти лікарські засоби за рецептом;
- приймати та розподіляти лікарські препарати;
- забезпечувати умови для зберігання медикаментів;
- проводити інформаційну роботу з відвідувачами.

При виборі професії провізора-фармацевта треба усвідомити, що вона має як переваги, так і недоліки. І відповісти собі, чи ти готовий до цього.

Переваги в роботі провізора-фармацевта:

- Плюси фармацевтичної справи починаються з того, що вона цікава і дає потенціал розвитку.
- Це престижна професія.
- Провізори-фармацевти дуже затребувані на ринку праці.

- Умови праці досить комфортні: чисті, світлі та теплі приміщення.
- Кар'єрній зріст: можна стати завідувачем аптекою, можна отримати більш високу посаду на виробництві, відкрити свій бізнес та інше.
- У більшості країн провізор має високу заробітну плату.

Недоліки в роботі провізора-фармацевта:

- Стресові навантаження внаслідок спілкування з дуже різними людьми, часом не дуже приємними або неадекватними.
- Робота напружена, зазвичай незручний графік роботи – довгий робочий день, робота у вихідні дні, по святах, вночі. Тому варто бути готовим до подібного.
- Фізичне навантаження – багато робочого часу спеціаліст проводить на ногах.
- Постійна зосередженість, необхідність працювати скрупульозно.
- Високий ризик заразитися вірусними інфекціями від відвідувачів аптеки.
- Контакт з різними лікарськими засобами.

(Джерело : <https://ukrreferat.com/chapters/rizne/imidzh-suchasnogo-provizora-i-analitika-kursova-robota.html>)

Завдання 6. Дайте відповіді на запитання.

1. Яку професію має обирати людина? Чому так?
2. Чому професії провізора і фармацевта є дуже важливими, необхідними?
3. Хто такий провізор? Дайте визначення.
4. Чим відрізняється поняття «провізор», «фармацевт» у країнах Європи і в Україні?
5. Які спеціалізації існують для провізорів?
6. Які посади може займати провізор?
7. Де найчастіше працюють провізори?
8. Які сфери поєднує в собі професія провізор?
9. Знання яких наукових дисциплін передбачає професія провізора?
10. Чому фармакологію не можна вивчити один раз і назавжди?

11. Що має робити фахівець, щоб досягти професіоналізму?
12. Які особисті якості мають бути у провізора, щоб успішно спілкуватися з відвідувачами аптеки?
13. Чому для провізора дуже важливо бути гарним психологом?
14. Які функціональні обов'язки провізора-фармацевта?
15. Які переваги має професія провізора?
16. Які недоліки має професія провізора?

Завдання 7. Прочитайте висловлення. Знайдіть засоби зв'язку між частина тексту. Визначте їх значення.

1. Професія провізора має різні спеціалізації. По-перше, це провізор-технолог (виготовлення медичних препаратів), провізор-аналітик (контроль якості ліків). По-друге, менеджер-провізор, а по-третє, провізор-фармацевт, який працює в аптеці.

2. Відомо, що сучасна фармакологія розвивається стрімкими темпами. Внаслідок цього з'являються нові групи лікарських засобів.

3. Провізору необхідно постійно поповнювати свої знання. Оскільки перед тим, як давати поради людям, він сам повинен стати знавцем препаратів.

4. Я цілком впевнений, щоб стати майстром своєї справи, спеціалісту треба розвинути в собі певні якості.

5. Безперечно, провізор-фармацевт багато спілкується з відвідувачами аптеки, саме тому йому необхідні такі якості як комунікабельність, увага до людей.

6. Професія провізора має, з одного боку багато переваг, але з іншого боку, у неї є й недоліки.

7. Я дотримуюсь точки зору, що провізор має бути гарним психологом, щоб успішно спілкуватися з неадекватними, незадоволеними людьми.

Завдання 8. Використовуючи інформацію тексту «Моя майбутня професія – провізор» і ваші власні думки:

1. Аргументуйте висловлення: «Провізору необхідно виробити у собі терпіння і вміння спокійно вислухати людей».

2. Підтвердіть чи спростуйте твердження: «Провізор має бути професіоналом, знавцем лікарських засобів, але йому необов'язково бути психологом».

3. Доведіть прикладами: «Професія провізора має досить серйозні недоліки, про які потрібно знати ще при виборі професії».

4. Підтвердіть чи спростуйте твердження: «Провізор і фармацевт – це спеціалісти одного рівня, однієї кваліфікації».

5. Висловіть вашу точку зору (згоду / часткове заперечення). Аргументуйте її.

«Провізору, щоб досягти справжньої майстерності, мають бути притаманні наступні якості: професіоналізм, комунікабельність, терпіння, увага до людей, відмінна пам'ять, аналітичні здібності, навички психолога.»

Завдання 9. Прочитайте план тексту «Моя майбутня професія – провізор». Розташуйте пункти плану в змістовій послідовності.

План

1. Важливість правильного вибору професії.
2. Особливості професії провізора.
3. Спеціалізації й можливі посади провізора.
4. Визначення понять «провізор» і «фармацевт».
5. Особисті якості провізора:
 - Високий рівень медичних, фармакологічних, маркетингових знань;
 - Постійне підвищення професійної кваліфікації;
 - Комунікабельність, повага до людей, терпіння, вміння вислухати людину, індивідуальний підхід до людей;
 - Навички психолога;

- Відмінна пам'ять, аналітичні здібності.
- 6. Переваги та недоліки в роботі провізора.
- 7. Функціональні обов'язки провізора.

Завдання 10. Складіть монолог-міркування «Моя майбутня професія – провізор». Доповніть його інформацією про те, чому ви вирішили стати провізором. Використовуйте необхідні засоби зв'язку між частинами монологу-міркування.

ТЕМА 7. НЕВИРІШЕНІ ПРОБЛЕМИ МЕДИЦИНИ

Завдання 1.

Прочитайте слова і словосполучення. Значення незнакомих слів знайдіть у словнику.

Виліковне

<https://uifuture.org/publications/25139-heals-medecine-torgun/>

захворювання, ускладнення хвороби, висока летальність, збудник захворювання, стрімкий процес медицини, вікові групи людей, фактор ризику; людина, що вразлива перед факторами ризику, підступне захворювання, загроза безпеці людства, тяжкий перебіг захворювання, пандемія.

Завдання 2. Прочитайте назви захворювань. Значення незнакомих термінів знайдіть у медичному словнику.

Лихоманка Ебола, Марбург Ласса, синдром набутого імунodefіциту, чума, холера, фіброз легень, тромбоз судин, поліомієліт, дифтерія, кір, кашлюк, діабет, туберкульоз.

Завдання 3. Доберіть антоніми до виділених слів.

- Повільно знижуватися;
- хронічні захворювання;
- погіршуватися;
- висока летальність;
- нездорове харчування;

- недостатня фізична активність;
- кількість захворювань зростає;
- тяжкий перебіг захворювання;
- загальмувати боротьбу із захворюванням;
- низький рівень доходів.

Завдання 4. Прочитайте речення. Слова в дужках поставте в потрібній формі. Де необхідно, використовуйте прийменники (до, через, з, у(в), за, на) .

1. Завдяки (нові лікарські препарати) ВІЛ-інфіковані можуть прожити довге життя.
2. Досягнення були можливі завдяки (комплексний підхід) до медичних проблем.
3. Активізувалося вивчення закономірностей виникнення захворювань (мета розробки) засобів лікування.
4. Важливу роль (прогрес медицини) грає ВООЗ.
5. ВООЗ схвалює глобальні стратегії охорони здоров'я і боротьби (небезпечні захворювання).
6. Перед локдауном (дані статистики) кількість нових заражень на ВІЛ повільно знижувалася.
7. Багато захворювань становлять (епідемічна небезпека) і характеризується (висока летальність).
8. Які фактори сприяють розвитку НІЗ?
9. 85% випадків смерті припадає (країни, низький рівень доходів).
10. Серцево-судинні захворювання посідають найбільшу частку (структура смертності) від неінфекційних захворювань.
11. Інфекційні захворювання спричиняються (віруси, бактерії, найпростіші, гриби), схильними (масове поширення).
12. У 2020 році весь світ був охоплений (пандемія COVID-19).

13. Збудники захворювань потрапляють (людина) (забруднена вода, повітря).

14. У країнах (низький рівень життя) спостерігається більше зростання захворюваності.

Завдання 5. Дайте відповіді на запитання. Слова в дужках поставте в необхідній формі. Де потрібно, використовуйте прийменники (з, у(в), про, на, до).

1. Кількість яких захворювань зменшилась в Україні за останні 10 років? (дифтерія, кашлюк, вірусний гепатит А)

2. Що здійснює ВООЗ? (керівництво та координація дій) органів охорони здоров'я всіх країн)

3. Чого досягнуто завдяки прогресу медицини? (успіхи, боротьба, низка захворювань).

4. Чому сприяють нездорове харчування, недостатня фізична активність, паління, зловживання алкоголем? (розвиток, неінфекційні захворювання)

5. Де продовжує зростати кількість серцево-судинних захворювань? (усі країни із середнім і низьким рівнем доходів)

6. Що вражає вірус імунодефіциту людини? (імунна система людини)

7. Завдяки чому ВІЛ-інфіковані можуть прожити довге життя? (ефективні засоби діагностики, нові лікарські препарати та методика їх прийому)

8. Що провела ООН у 2018 році? (перша в історії нарада з туберкульозу)

9. Що загальмувала пандемія COVID-19? (боротьба, інші інфекційні захворювання)

10. Про що свідчать друга та третя хвилі COVID-19 протягом 2 років? (висока епідеміологічна небезпека, здатність вірусу швидко мутувати)

11. До чого призводить відсутність препаратів для лікування COVID-19? (небезпечні ускладнення)
12. На що впливають соціально-екологічні умови та екологічна ситуація? (активізація та розповсюдження захворювань)
13. З чим пов'язане вирішення проблем медицини? (поліпшення, соціальні і економічні умови, стан навколишнього середовища)

Завдання 6. Прочитайте текст. Визначте його підтеми.

Невирішені проблеми медицини

Кінець ХХ - початок ХХІ століття став часом стрімкого прогресу у розвитку медицини. Численні досягнення були можливі завдяки комплексному підходу до медичних проблем. Активізувалося вивчення закономірностей виникнення та поширення захворювань різної етіології з метою розробки засобів лікування та профілактичних дій. Завдяки прогресу та взаємодії в галузях медичних наук, біології, кібернетики, хімії, фізики та інших були отримані нові дані щодо різних патологічних процесів. Як наслідок, створено більш точні методи діагностики, нові високоефективні лікарські препарати та вакцини, розроблено нові методи лікування та інше.

Важливу роль у прогресі медицини грає ВООЗ, яка здійснює загальне керівництво та координацію дій органів охорони здоров'я всіх країн світу. Так, ВООЗ регулярно схвалює нові глобальні стратегії охорони здоров'я і боротьби з небезпечними захворюваннями, такими як ВІЛ/СНІД, туберкульоз, серцево-судинні захворювання, COVID-19 та багато інших. Стратегія включає головні напрямки, якими країни повинні керуватися у своїх діях на певний період (до 6 років) часу.

Завдяки прогресу медицини досягнуто успіхів у боротьби з низкою як неінфекційних, так і інфекційних захворювань. Багато тяжких інфекцій стали керованими (поліомієліт, дифтерія, кір та інші). Аналогічні явища відбуваються

і в Україні. За останні 10 років в Україні зменшилася кількість захворювань на дифтерію, кашлюк, вірусний гепатит А.

Перед локдауном 2020 року за даними статистики ВООЗ кількість нових заражень на ВІЛ у світі протягом кількох останніх років повільно знижувалася. Але під час локдауну 2020-2021 років за повідомленням глобального фонду для боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією ситуація у світі стосовно цих захворювань погіршилась.

Слід зазначити, що, незважаючи на стрімкий прогрес медицини, епідемічна ситуація у світі на даний момент є нестабільною і неспокійною.

З'являються нові та активізуються «старі» інфекційні захворювання. Так, за останні 20 років описано понад 30 раніше невідомих інфекційних захворювань. Багато з них становлять епідемічного небезпеку і характеризуються високою летальністю. Це невідомі раніше вірусні інфекції: лихоманка Ебола, Марбург, Ласса, летальність яких складає 67% - 85%, тяжкий гострий респіраторний синдром (SARS), COVID-19, свиняча віспа та багато інших.

Проблема з багатьма серйозними інфекційними і неінфекційними захворюваннями, боротьба з якими продовжується десятиліттями, не є вирішеною.

Неінфекційні захворювання (НІЗ)

Найбільш поширені у світі та небезпечні захворювання;

- серцево-судинні захворювання - в першу чергу інсульт, ішемічна хвороба серця, інфаркт;
- ракові захворювання;
- хронічні респіраторні захворювання (такі як хронічна обструктивна хвороба легень та астма);
- діабет.

Треба зазначити, що НІЗ поширені у всіх вікових групах, у всіх регіонах та всіх країнах. Фактори, що сприяють розвитку НІЗ:

- нездорове харчування;

- недостатня фізична активність;
- паління, зловживання алкоголем.

Проблема серцево-судинних захворювань стоїть надто гостро. Вони є головною причиною смертності у світі, кількість ССЗ продовжує зростати майже в усіх країнах із середнім і низьким рівнем доходів. Проте показники захворюваності і смертності від ССЗ в розвинених країнах за останні 30 років значно знизилася.

Значних успіхів вдалося досягти завдяки новим напрямкам профілактики, діагностики та лікування, розвитку передових технологій. Серед досягнень-операції катетеризації серця, проведення рентген-ендоваскулярних методів лікування та інші. Проте дані статистики невтішні.

- Щороку від НІЗ помирає 17,9 млн людей, що становить 81% усіх випадків смерті у світі.

- 85% випадків смерті припадає на країни із низьким і середнім рівнем доходів.

- У структурі смертності від НІЗ найбільшу частку посідають серцево-судинні захворювання, за ними йдуть ракові захворювання (9 мільйонів випадків), респіраторні захворювання (3,9 мільйонів випадків) та діабет (1,6 мільйонів випадків).

- Від наслідків надмірного споживання солі вмирає 4,1 мільйонів осіб.

- 1,6 мільйонів випадків смерті на рік можна визнати пов'язаними з недостатнім рівнем фізичної активності.

Інфекційні захворювання (ІЗ)

Спричиняються вірусами, бактеріями, найпростішими, грибами та іншими. Здатні передаватися від заражених організмів здоровим, схильні до масового поширення.

Однією з основних проблем глобальної охорони здоров'я залишається ВІЛ.

Як відомо, вірус імунодефіциту людини вражає імунну систему людини. Найпізнішою стадією ВІЛ-інфекції є синдром набутого імунодефіциту (СНІД).

За даними світової статистики 2020 року цей вірус забрав 36,3 мільйони людських життів. У 2020 році кількість людей, які мають ВІЛ, склала 37,7 мільйонів. За рік було інфіковано 1,5 мільйонів людей. Немає методу, що дозволяє вилікувати ВІЛ-інфекцію. Однак, завдяки ефективним засобам діагностики і новим лікарським препаратам та методиці їх прийому, ВІЛ-інфіковані можуть прожити довге та здорове життя.

Туберкульоз також являє собою загрозу безпеці всього світу. Так, у 2019 році від туберкульозу померло загалом 1,4 млн осіб. У 2019 році на туберкульоз захворіло 10 мільйонів людей в усьому світі. Хоча це захворювання виліковне, спостерігається дуже повільне зниження захворюваності. У 2018 році ООН провела першу в історії нараду з туберкульозу, було сформульоване завдання ліквідувати епідемію туберкульозу до 2030 року (зменшити на 90% смертність від туберкульозу, знизити на 80% рівень захворюваності на туберкульоз).

Але пандемія COVID-19, як вже зазначалося, загальмувала боротьбу з іншими інфекційними захворюваннями, у тому числі туберкульозом. У 2020 році за кілька місяців весь світ був охоплений пандемією COVID-19. Такого масового та підступного захворювання людство не пам'ятає від часу епідемій чуми, холери. Про серйозність захворювання свідчить як стрімке поширення, так і тяжкий перебіг, і висока летальність. Наявність другої та третьої хвилі протягом двох років є наслідком про високої епідемічної небезпеки, а також про здатності вірусу швидко мутувати. Відсутність препаратів для лікування COVID-19 часто призводить до небезпечних ускладнень, які і є причиною високої летальності і можливої інвалідності. Це атипічна пневмонія, фіброз легень, тромбоз судин, порушення в роботі нервової системи та інше. У багатьох людей після захворювання надовго залишаються виснажливі симптоми (утруднене дихання, крайня втома, біль у грудях, когнітивні проблеми та інші) і повернення до нормальної повсякденної життєдіяльності є реально складним завданням.

Статистика свідчить, що на початку 2022 року усього заражено в світі на коронавірусну інфекцію більше ніж 530 мільйонів осіб, смертельні випадки - більш ніж 6 мільйонів осіб.

Вчені дійшли висновку, що на активізацію і розповсюдження захворювань впливають соціальні, економічні умови та екологічна ситуація. Так, забруднення навколишнього середовища може стати причиною потрапляння збудників захворювань до людини із забрудненою водою, повітрям, продуктами харчування. У країнах з низьким рівнем життя спостерігається найбільше зростання захворюваності, ніж у розвинених країнах. Тому вирішення проблем медицини безпосередньо пов'язане з поліпшенням соціальних та економічних умов і стану навколишнього середовища. (Джерело : <https://amnu.gov.ua/aktualni-problemy-zdorov-ya-ta-ohorony-zdorov-ya-u-iii-tysyacholitti/>)

Завдання 7. Дайте відповіді на запитання.

1. Які досягнення стали можливими в медицині завдяки прогресу та взаємодії в галузі медичних наук, біології, кібернетики, хімії, фізики та інших?
2. Які дії ВООЗ допомагають боротися з небезпечними захворюваннями?
3. Що включають в себе глобальні стратегії охорони здоров'я?
4. У боротьби з якими захворюваннями було досягнуто успіхів?
5. Чому в останні два роки в світі погіршилася ситуація із СНІДом, туберкульозом, малярією?
6. Якою є епідеміологічна ситуація в світі на сьогоднішній день?
7. Які у світі з'явилися нові вірусні інфекції?
8. Які інфекційні захворювання на сьогоднішній день є поширеними і найбільш летальними?
9. Які інфекційні захворювання є небезпечними для світу?
10. Чи є прогрес у лікуванні ВІЛ СНІДу?
11. Яка ситуація у світі з туберкульозом?

12. Чому захворювання COVID-19 є небезпечним для людства? Які його симптоми, ускладнення? Про що свідчать статистичні дані?

13. Які фактори впливають на активізацію і розповсюдження захворювання?

Завдання 8. Використовуючи інформацію прочитаного тексту, ваші власні думки, а також конструкції, необхідні для побудови монологу-міркування:

1. Аргументуйте твердження: «Завдяки прогресу медицини досягнуто успіхів у боротьбі з низкою як неінфекційних, так й інфекційних захворювань».

2. Підтвердіть чи спростуйте твердження: «Багато інфекційних захворювань становить епідемічну небезпеку і характеризується високою летальністю»;

3. Доведіть правдивість наступного твердження: «Незважаючи на стрімкий прогрес медицини, епідемічна ситуація в світі на даний момент є неспокійною та незадовільною»;

4. Підтвердіть чи спростуйте твердження: «Показники захворюваності і смертності від серцево-судинних захворювань в усіх країнах світу за останні 30 років значно знизилися»;

5. Підтвердіть чи спростуйте твердження: «Такого масового та підступного захворювання як COVID-19 людство не пам'ятає від часів епідемії чуми та холери».

Завдання 9. Прочитайте план тексту. Розташуйте його пункти у змістовій послідовності.

1. Прогрес у медицині кінця 20 - початку 21 століття.
2. Роль ВООЗ у прогресі медицини.
3. Досягнення медицини у боротьбі з низкою захворювань.
4. Епідемічна ситуація в світі.

5. Основні проблеми глобальної охорони здоров'я;

а) неінфекційні захворювання:

- серцево-судинні захворювання;
- ракові захворювання;
- хронічні респіраторні захворювання;
- діабет.

б) інфекційні захворювання :

- ВІЛ/СНІД;
- туберкульоз;
- COVID-19.

6. Вплив соціальних, економічних, екологічних умов на активізацію і розповсюдження захворювання.

Завдання 10. Прочитайте подану інформацію. Скажіть, які досягнення допоможуть людству подолати інфекційні захворювання.

МЕДИЧНІ ДОСЯГНЕННЯ У 21 СТОЛІТТІ

1. Вакцина проти вірусу Ебола.

Летальність хвороби, спричиненої вірусом Ебола, у середньому становить 50%, але може досягнути позначки 90%. Найбільший спалах захворювання стався у 2014-2015 роках у Західній Африці та забрав понад 28 тис. людських життів. У 2019 році схвалено вакцину, випробування якої під час спалаху показали, що вона ефективно захищає від зараження.

2. Безпечна пренатальна діагностика хромосомних порушень - метод NIPT.

З'явилася у 2011 році, дозволяє з високою точністю вже у 10 тижнів вагітності визначити хромосомні порушення, що є причиною синдрому Дауна та інших спадкових захворювань. Це безпечна процедура, жінці потрібно лише здати венозну кров. Метод доступний в Україні.

3. Генно-інженерні аналоги інсуліну.

При цукровому діабеті багато пацієнтів змушені регулярно приймати гормон інсулін, щоб регулювати вміст глюкози в крові. Починаючи з кінця 20 століття, на ринку з'явилася ціла низка генно-інженерних аналогів людського інсуліну. Вони виконують ту ж саму функцію, що і справжній інсулін, але відрізняються від нього за деякими характеристиками, наприклад, мають пролонговану дію або починають діяти дуже швидко.

4. Імуноterapia онкологічних захворювань.

Створено препарати, які можуть «розблокувати» імунну систему людини та змусити її боротися проти ракової пухлини. Автори відкриття у 2018 році здобули Нобелівську премію. Препарати дозволяють ефективніше вилікувати меланому (рак шкіри).

5. Лікування тяжких форм бронхіальної астми.

Від бронхіальної астми у всьому світі страждають 235 мільйонів людей різного віку, і вона, за даними ВООЗ за 2015 рік, є найпоширенішим хронічним захворюванням серед дітей. Від неї померли 383 тис осіб. Створений препарат є ефективним, коли інші препарати від астми не допомагають.

6. Лікування гепатиту С.

За даними ВООЗ, у світі понад 70 мільйонів людей страждають на гепатит С. Хвороба протікає безсимптомно, але у значної частини хворих згодом розвивається рак чи цироз печінки. У 2014 році з'явилися препарати, які дозволяють вилікувати гепатит С у переважної більшості пацієнтів лише за кілька місяців та з мінімальними побічними ефектами. (Джерело : <https://amnu.gov.ua/aktualni-problemy-zdorov-ya-ta-ohorony-zdorov-ya-u-iii-tysyacholitti/>)

Завдання 11. Складіть монолог-міркування «Невирішені проблеми медицини», використовуючи інформацію тексту, план і конструкції, необхідні для побудови монологу-міркування.

Тест для самоконтролю

Прочитайте висловлення, доповніть їх конструкціями монологу-міркування.

1. Завдяки прогресу медицини досягнуто успіхів у боротьбі з низькою захворювань. ... багато тяжких інфекцій стали керованими.

- а) я думаю;
- б) слід зазначити, що;
- в) з одного боку.

2. ... за останні 10 років в Україні зменшилася кількість захворювань на дифтерію, кашлюк, вірусний гепатит А.

- а) на мою думку;
- б) як наслідок;
- в) як відомо.

3. ... НІЗ поширені у всіх вікових групах, всіх регіонах та всіх країнах світу.

- а) я абсолютно впевнений;
- б) доведено, що;
- в) у мене інша точка зору.

4. Кількість серцево-судинних захворювань продовжує зростати у слаборозвинених країнах. ... показники захворюваності в розвинених країнах значно знизилися.

- а) проте;

- б) в результаті цього;
- в) загалом це правильно.

5. Медицині вдалося досягти значних успіхів у різних напрямках. ... дані статистики невтішні.

- а) тому що;
- б) завдяки цьому;
- в) однак.

6. Всі вікові групи вразливі перед факторами ризику, що сприяють розвитку НІЗ. ... це нездорове харчування, ... недостатня фізична активність, ... паління, зловживання алкоголем.

- а) я згоден що;
- б) по-перше..., по-друге..., по-третє...;
- в) у зв'язку з цим.

7. ... вірус імунодефіциту людини вражає імунну систему людини.

- а) я згоден, що;
- б) як відомо;
- в) у зв'язку з цим.

8. Туберкульоз являє собою загрозу безпеці всього світу. ... у 2019 році від туберкульозу померло загалом 14 мільйони осіб.

- а) по-перше;
- б) за даними статистики;
- в) інакше кажучи.

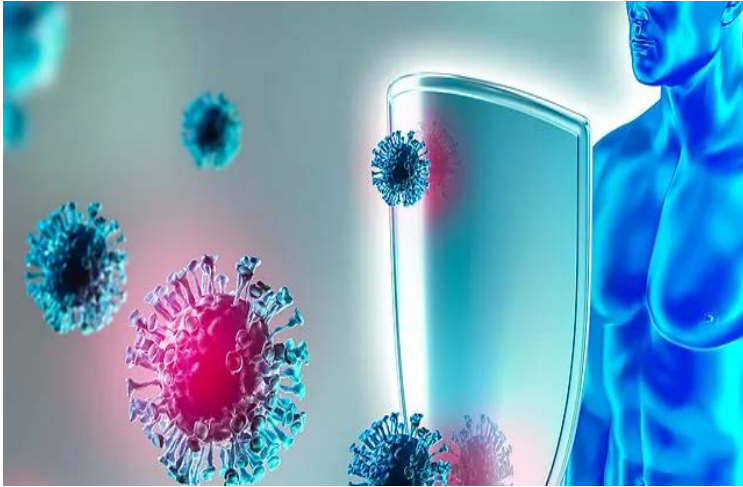
9. COVID-19 часто призводить до небезпечних ускладнень ... це атипічна пневмонія і фіброз легень, ... тромбоз судин, ... порушення в роботі нервової системи та інше.

- а) по-перше, по-друге, по-третє;
- б) з одного боку, з іншого боку;
- в) не тільки, а й.

10. ...на активізацію і розповсюдження захворювань впливають соціальні, економічні умови та екологічна ситуація.

- а) це неправильно, що;
- б) вчені дійшли висновку;
- в) тоді як.

ТЕМА 8. СУЧАСНИЙ ЕПІДЕМІЧНИЙ ПРОЦЕС

<https://svyat.kyivcity.gov.ua/news/46777.html>

Завдання 1. Прочитайте визначення, які необхідні для розуміння тексту.

Епідемічний прогрес (ЕП) – це процес виникнення, поширення та припинення інфекційних захворювань серед населення.

Інфекційний процес – процес взаємодії збудника та сприятливого організму (людини чи тварини), що виражається у вигляді хвороби.

Проявом ЕП є захворюваність. Захворюваність – це кількість зареєстрованих випадків даної нозологічної форми на певній території за певний період.

Три основні ланки епідемічного процесу:

- джерело інфекції (заражені люди або тварини, хворі, бактеріоносії);
- механізм передачі – виділення збудника із організму, перебування збудника у зовнішньому середовищі;
- впровадження збудника у новий організм.

Завдання 2. Прочитайте термінологічну лексику. Значення незнайомих слів знайдіть у медичному словнику.

Поліомієліт, дифтерія, кір, кашлюк, лихоманка Ебола, Марбург, Ласса, малярія.

Завдання 3. Прочитайте слова і словосполучення. Значення незнайомих слів знайдіть у словнику.

Безперечні успіхи, перебіг епідемічного процесу, керована інфекція, виліковне захворювання, підступне захворювання, тяжкий перебіг хвороби, мутація, мутувати, ускладнення захворювання, когнітивні проблеми, сприятливий організм, впливові міжнародні організації.

Завдання 4. Доберіть антоніми до виділених слів.

Виліковне захворювання - _____

Погіршення ЕП - _____

Загальмувати лікування - _____

Висока летальність - _____

Тяжкий перебіг захворювання - _____

Смертність повільно знижується - _____.

Завдання 5. Прочитайте речення. Слова в дужках поставте в потрібній формі. Де необхідно, використовуйте прийменники (від, з, про, в, у, на, серед).

1. Сьогодні вже можна говорити (безперечні успіхи) (боротьба, інфекційні хвороби).

2. Завдяки (досягнення епідеміологічної науки) (вивчення) закономірностей перебігу ЕП служби охорони здоров'я контролюють низку інфекційних захворювань.

3. Багато тяжких інфекцій стали (керовані).

4. Зменшилась кількість захворювань (дифтерія, кашлюк, вірусний гепатит А).

5. Багато захворювань становлять (епідемічна небезпека) і характеризуються (висока летальність).

6. Протягом 20 років смертність (інфекційні захворювання) повільно знижувалася, проте залишалась високою у країнах (низький і середній рівень доходів).
7. Малярія посідає 7 місце (причини смертності) у бідних країнах.
8. За останні два десятиліття досягнуто успіхів (профілактика, діагностика, лікування) ВІЛ/СНІД.
9. ВІЛ/СНІД залишається (одна; головні проблеми) загальної охорони здоров'я.
10. У 2018 році ООН провела першу в історії нараду (туберкульоз).
11. (Дані статистики) у 2020 році ВІЛ забрав 36,6 млн. людських життів.

Завдання 6. Дайте відповіді на запитання. Слова в дужках поставте в необхідній формі. Де потрібно, використовуйте прийменники.

1. Якою є епідемічна ситуація у світі на даний момент? (нестабільна).
2. Що вражає вірус імунodefіциту людини? (імунна система людини).
3. Завдяки чому ВІЛ-інфіковані люди можуть прожити довге та здорове життя? (рання діагностика, нові лікарські препарати, нова методика їх прийому).
4. З чим пов'язане погіршення епідемічної ситуації у світі в 2020-2022 роках? (поширення пандемії COVID-19).
5. Про що свідчить стрімке поширення, тяжкий перебіг, висока летальність, небезпечні ускладнення від COVID-19? (серйозність хвороби).
6. До чого часто призводить COVID-19? (небезпечні ускладнення).
7. На що спрямовані дії органів охорони здоров'я? (профілактика, діагностика, лікування).
8. У чому полягає співпраця ВООЗ з фармацевтичною промисловістю? (розробка нових лікарських засобів для бідних країн).

Завдання 7. Прочитайте текст. Визначте його підтеми.

Сучасний епідемічний процес

Прошло 20 років нового століття і сьогодні вже можна говорити про безперечні успіхи у боротьбі з інфекційними хворобами. Завдяки досягненням епідеміологічної науки у вивченні закономірностей перебігу епідемічного процесу (ЕП) служби охорони здоров'я багатьох країн контролюють низку інфекційних захворювань.

Епідемічний прогрес (ЕП) – це процес виникнення, поширення та припинення інфекційних захворювань серед населення.

Інфекційний прогрес – процес взаємодії збудника та сприятливого організму (людини ч тварини), що виражається у вигляді хвороби.

Проявом ЕП є захворюваність. Захворюваність – це кількість зареєстрованих випадків даної нозологічної форми на певній території за певний період.

Три основні ланки епідемічного процесу:

- джерело інфекції (заражені люди або тварини, хворі, бактеріоносії);
- механізм передачі – виділення збудника із організму, перебування збудника у зовнішньому середовищі;
- впровадження збудника у новий організм.

Багато тяжких інфекцій стали керованими (поліомієліт, дифтерія, кір та інші). Аналогічні явища відзначаються в Україні. За останні 10 років в Україні зменшилася кількість захворювань на дифтерію, кашлюк, вірусний гепатит А. Однак, незважаючи на успіхи, епідемічна ситуація в світі є нестабільною. З'являються нові і активізуються «старі» інфекційні захворювання.

Так, за останні 20 років описано понад 30 раніше невідомих інфекційних захворювань. Багато з них становлять епідемічну небезпеку і характеризуються високою летальністю. Це невідомі раніше вірусні інфекції: лихоманка Ебола, Марбург, Ласса, летальність яких складає 67-85%, тяжкий гострий респіраторних синдром (SARS), COVID-19 та інші.

Проблема з багатьма інфекційними захворюваннями, боротьба з якими продовжується десятиліттями, не є вирішеною.

За даними ВООЗ за період з 2000 року до 2019 року смертність від інфекційних захворювань (туберкульоз, ВІЛ/СНІД та інших) повільно знижувалася, проте залишилася високою у країнах з низьким і середнім рівнем доходів. Серед причин смертності у різних країнах малярія посідає 6 місце, туберкульоз - 8 місце, ВІЛ/СНІД - 9 місце.

Туберкульоз являє собою загрозу безпеці всього світу. Так, у 2019 році від туберкульозу померло загалом 14 млн осіб, а захворіло 10 мільйонів осіб. Хоча це захворювання виліковне, спостерігається дуже повільне зниження захворюваності. В Африці та Південно-Східній Азії смертність від нього зростає.

У 2018 році ООН провела першу в історії нараду з туберкульозу, було сформульоване завдання ліквідувати епідемію туберкульозу до 2030 року (зменшити на 90% смертність від туберкульозу, знизити на 80% рівень захворюваності на туберкульоз).

Спостерігається глобальна тенденція скорочення смертності від ВІЛ/СНІДу, що є відображенням досягнутих за два останні десятиліття успіхів у профілактиці, діагностиці та лікуванні цієї інфекції. Хоча хвороба залишається на 4 місці серед причин смерті в Африці, кількість випадків смерті від 2000 до 2019 року знизилася там більше ніж удвічі.

Незважаючи на досягнуті успіхи, ВІЛ/СНІД залишається однією з головних проблем глобальною здоров'я. Як відомо, вірус імунодефіциту людини вражає імунну систему людини. Найпізнішою стадією ВІЛ-інфекції є синдром набутого імунодефіциту. Немає методу і препаратів, що дозволили б вилікувати цю інфекцію. Однак завдяки ефективній і ранній діагностиці, новим лікарським препаратам та новій методиці їх прийому ВІЛ-інфіковані можуть прожити довге та здорове життя. За даними статистики у 2020 році цей вірус забрав 3,6 мільйонів людських життів, кількість ВІЛ-інфікованих склала 37,7 мільйонів, за рік було інфіковано 1,5 мільйонів людей.

Як повідомляли впливові міжнародні організації, у 2020-2021 роках спостерігається погіршення епідемічної ситуації у світі, загальмування профілактики, діагностики та лікування інших хвороб. Це пов'язано з поширенням пандемії COVID-19. У 2020 році за кілька місяців весь світ був охоплений пандемією COVID-19. Це масове та підступне захворювання, таких не було від часів чуми та холери. Про серйозність хвороби свідчить стрімке поширення, тяжкий перебіг, висока летальність, наявність 3-х хвиль захворювання протягом двох років, здатність швидко мутувати. Відсутність препаратів для лікування COVID-19 часто призводить до небезпечних ускладнень, які і є причиною високої летальності та можливої інвалідності. Це фіброз легень, тромбоз судин, порушення в роботі ЦНС, когнітивні проблеми та інші. Статистика свідчить, що на початку 2022 року в світі на коронавірусну інфекцію заражено більше ніж 530 мільйонів осіб, смертельні випадки - більш ніж 6 мільйонів осіб.

Ключовими факторами покращення епідемічної ситуації, тобто зниження захворюваності, смертності та інвалідності, є доступність послуг з профілактики, діагностики та лікування захворювань. Дії органів охорони здоров'я, що спрямовані на профілактику, діагностику, лікування, базуються на «Глобальних оцінках стану здоров'я», опублікованих ВООЗ. Це дані про стан здоров'я, смертність, захворюваність та ін. на глобальному, регіональному та державному рівні.

Оновлені оцінки дають вказівку на те, у яких сферах потрібна активізація діяльності. Спираючись на базу даних, ВООЗ встановлює міжнародні стандарти з біологічних та фармацевтичних препаратів.

Організація працює з країнами щодо забезпечення постачання безпечних та ефективних лікарських засобів, розробила «типовий список» ліків та вакцин, які вважаються необхідними для профілактики та лікування 80% усіх захворювань. ВООЗ співпрацює з громадянським суспільством, фармацевтичною промисловістю за такими напрямками: розробка нових ліків,

продовження виробництва лікарських засобів, що зарекомендували себе в бідних країнах і країнах із середнім рівнем доходів.

Таким чином, подальше покращення ЕП є актуальною проблемою і вирішувати її потрібно спільними зусиллями окремих країн і світових впливових організацій.

Найважливіші відкриття в медицині 20 століття

Революційний ліки проти мігрені.

Механізм розвитку мігрені відрізняються від інших видів головного болю, і підхід до лікування також інший. Препарат Aimovid (Єгипет) - один із перших препаратів, схвалених для лікування мігрені.

Причина мігрені невідома, але вважається, що порушення виникає внаслідок тимчасової зміни хімічних речовин мозку та судин. Мігрень може бути викликана емоційними, гормональними, фізичними, дієтичними та екологічними змінами.

Новий препарат створено на основі людських моноклональних антитіл. Препарат випускається у ін'єкційній ручці для підшкірного введення, вводиться 1 раз в 4 тижні. Препарат не має протипоказань.

Вперше вдалося знищити вірус ВІЛ.

Вченим із США вперше вдалося знищити всякі сліди присутності вірусу ВІЛ у ДНК щурів.

Медики зазначили, що для комплексного лікування ВІЛ слід знищувати не лише активний вірус, а й його генетичний код у інфікованих клітинах. Вчені успішно видалили інфіковані клітини ДНК щурів. Відкриття свідчить про те, що лікування ВІЛ можливе.

Вчені омолодили людей.

Ученим вдалося створити «ліки проти старості». Це препарат рапаміцин - слід використовувати зовнішньо. Експеримент тривав 8 місяців. Дослідження шкіри після експерименту свідчать, що під дією рапаміцину кількість старих клітин зменшилася майже втричі, кількість колагену зросла вдвічі.

Рапаміцин був відкритий вченими як антибіотик, а пізніше його використовували як імуносупресор і як протипухлинний препарат. Він сприяє розмноженню клітин та запасу енергії.

Біонічні протези кінцівок.

Біонічні протези рук у 21 столітті за своїми можливостями стали наближатися до справжніх людських рук. Завдяки тому, що такі протези «зчитують» м'язові імпульси людського тіла, за їх допомогою можна виконувати звичайні операції - користуватися смартфоном, включати світло, тримати столові прилади та багато іншого. Технологія швидко розвивається і вже є розробки, які дозволяють за допомогою біонічних рук не лише маніпулювати предметами, а й відчувати їх у буквальному значенні цього слова.

Біонічні протези ніг максимально підлаштовуються під характер руху людини і дозволяють ходити та бігати майже так само добре, як і рідні. (Джерело : <https://izmailmed.com.ua/prohres-u-medytsyni/>)

Завдання 8. Дайте відповіді на запитання.

1. Завдяки чому у XXI столітті було досягнуто безперечних успіхів у боротьбі з неінфекційними хворобами?
2. Які тяжкі інфекції стали керованими?
3. Кількість яких захворювань зменшилась в Україні за останні 10 років?
4. Якою залишається епідемічна ситуація у світі, незважаючи на успіхи в боротьбі з інфекціями?
5. Скільки невідомих раніше інфекцій описано за останні 20 років? Назвіть їх. Чим характеризуються ці інфекції?
6. Чи є вирішеною проблема з багатьма інфекціями, боротьба з якими продовжується десятиліттями? Назвіть ці інфекційні захворювання.
7. Якою є ситуація у світі з туберкульозом?
8. Яких успіхів досягнуто у боротьбі з ВІЛ/СНІДом?
9. Чому COVID-19 називають підступним захворюванням?

10. До яких ускладнень може призвести COVID-19?
11. У чому їх небезпечність?
12. Які статистичні дані у 2022 році щодо COVID-19?
13. Що є ключовим фактором покращення епідемічної ситуації?
14. Що таке «Глобальні оцінки стану здоров'я», публіковані ВООЗ?
15. У чому важливість «Глобальних оцінок...»?
16. У чому полягає співпраця ВООЗ з країнами, фармацевтичною промисловістю?

Завдання 9. Прочитайте план тексту. Розташуйте його пункти у змістовій послідовності.

1. Роль досягнень епідеміологічної науки для успіхів у боротьбі з неінфекційними захворюваннями.
2. Ключовий фактор покращення епідемічної ситуації у світі.
3. Досягнення керованості важкими інфекціями.
4. Глобальна епідемічна ситуація щодо поширення інфекцій:
 - туберкульоз;
 - ВІЛ/СНІД;
 - COVID-19.

Завдання 10. Прочитайте текст. Дайте відповідь, які симптоми, лікування та профілактика наступних інфекційних захворювань?

Вірус лихоманки Ебола набагато небезпечніший за COVID-19. Він викликає геморагічну лихоманку, при якій смертність досягає 90%. Вперше зареєстрований в 1976 році в Африці. У 2014-2016 роках був найбільший спалах у Західній Африці, в ході якого померло дуже багато людей. 2018-2019 роки - новий спалах захворювання.

Вірус Ебола потрапляє в популяцію людей в результаті контакту з кров'ю, виділеннями інфікованих тварин – шимпанзе, горил, фруктових кажанів

та інших. Потім поширюється від людини людині через кров, біологічні рідини, забруднені хворим предмети.

Інкубаційний період від 2 до 21 дня. Інфікована людина не поширює хворобу до моменту появи симптомів. Симптоми можуть наступати раптово і включають лихоманку, слабкість, м'язові болі, головний біль, потім з'являються блювота, діарея, висип, порушення функції нирок, печінки, у деяких випадках внутрішні і зовнішні кровотечі, що стають причиною смерті.

Апробованого лікування вірусу поки не існує, проводиться підтримуюча терапія. Вакцина проти вірусу продемонструвала високий профілактичний ефект.

Ефективним способом скорочення передачі хвороби серед людей є проінформованість про фактори ризику та заходи індивідуального захисту, включаючи вакцинацію. При догляді за хворими необхідно одягати рукавички, захисний одяг, мити руки, уникати контактів з біологічними рідинами.

В осіб, які одужали після Ебола, спостерігаються ускладнення, у тому числі порушення психічного здоров'я. Вірус може довго зберігатися у фізіологічних рідинах, включаючи сперму. Особи, що перенесли захворювання, потребують підтримки як медичного, так і психологічного характеру.

Вірус Марбург, як і вірус Ебола, відноситься до сімейства філовірусів. Ці два захворювання мають схожу клінічну картину, хоч і викликані різними вірусами. Обидва захворювання провокують спалахи, мають високу летальність. Вперше хвороба виявлена в 1967 році у Німеччині - місто Марбург Франкфурт, у Сербії – Белград, пізніше спалах зареєстрували в Африці – Ангола, Кенія, Уганда та інші.

Вірус передається людям від летючих мишей, поширюється шляхом передачі від людини до людини.

Коефіцієнт летальності досягає 88%, але може бути нижчим за умови надання належної медичної допомоги.

Інкубаційний період - від 2 до 21 дня. Починається раптово, супроводжується різким підвищенням температури тіла, сильним головним

болем і тяжким нездужання, м'язовими болями. На 3-й день можуть з'явитися гостра діарея, болі та спазми в ділянці живота, блювання. Через 7 днів може з'явитися висип, що викликає свербіж. На 5-7 день у багатьох пацієнтів спостерігаються важкі геморагічні симптоми і кровотечі з носа, ясен, кров у фекаліях. На тяжкій стадії хвороби приєднуються поразка ЦНС, сплутаність свідомості, агресивність та ін.

У смертельних випадках захворювання летальний кінець, якому передують тяжка кровотеча і шок, найчастіше настає через 8-9 днів після появи симптомів.

На даний момент вакцин або противірусних препаратів немає. Показані підтримуюча терапія та симптоматичне лікування.

Профілактика включає інформування населення про фактори ризику і їх зниження: використання рукавичок, захисного одягу під час догляду за хворими, регулярне миття рук. Рекомендовано дотримання захищених статевих контактів протягом 12 місяців з початку захворювання. Необхідно уникати контактів з біологічною рідиною.

Лихоманка Ласса - гостре вірусне геморагічне захворювання, що триває від 1 до 4 тижнів, поширене в Західній Африці.

Вірус передається людині від гризунів, а від людини людині – при контакті з їжею чи предметами побуту, забрудненими гризунами, при контакті із сечею або фекаліями інфікованих щурів, а також статевим шляхом.

Симптоми. Інкубаційний період триває від 6 до 21 дня. Ранні симптоми - висока температура, загальна слабкість, нездужання починаються поступово. Через кілька днів можуть з'явитися головний біль, біль у горлі, біль у м'язах, грудях, нудота, блювання, діарея, кашель, біль у животі. При тяжких формах хвороби - набряк обличчя, рідина в легенях, кровотеча з рота, носа, шлунково-кишкового тракту. Пізніше спостерігаються шок, судоми, кома. У 25% пацієнтів, що вижили, розвивається глухота.

На ранніх стадіях захворювання ефективним засобом для лікування вважається противірусний препарат рибавірін. На сьогодні немає вакцин проти лихоманки Ласса.

Профілактика включає боротьбу з проникненням гризунів у житло, зберігання продовольства у містах, що недоступні для гризунів. Запобігання контактам із кров'ю та фізіологічними рідинами при догляді за хворими, гігієна рук, використання засобів індивідуального захисту. (Джерело : <https://izmailmed.com.ua/prohres-u-medvtsyni/>)

Завдання 11. Складіть монолог-міркування «Сучасний епідемічний процес». Використовуйте інформацію текстів (завд. 7,10), план і конструкції, необхідні для побудови монологу-міркування.

Тест для самоконтролю

З поданих конструкцій для побудови монологу-міркування, доберіть потрібні.

1. Багато тяжких інфекцій в Світі й Україні стали керованими. ... за останні 10 років в Україні зменшилася кількість захворювання на дифтерію, кашлюк, вірусний гепатит А.

- я впевнений, що;
- за даними статистики;
- отже.

2. Спостерігається глобальна тенденція скорочення смертності від ВІЛ/СНІД. ... ВІЛ залишається однією з головних проблем глобальної охорони здоров'я.

- незважаючи на це;
- для цього;
- отже.

3. ... немає ліків, що дозволили б вилікувати ВІЛ.

- доведено, що;
- у зв'язку з тим, що;
- слід відзначити.

4. За останні 20 років описали понад 30 раніше невідомих інфекційних захворювань. ... багато з них становлять епідемічну небезпеку.

- доведено, що;
- я впевнений, що;
- тому що.

5. ... проблема з багатьма інфекційними захворюваннями не є вирішальною.

- як наслідок;
- встановлено, що;
- я не впевнений, що.

6. З 2000 до 2019 року смертність від інфекційних захворювань знижувалася, ... залишалася високою у країнах з низьким і середнім рівнем доходів.

- я не впевнений, що;
- проте;
- можна стверджувати.

7. ... досягнуті успіхи, ВІЛ/СНІД залишається однією з головних проблем.

- незважаючи на;
- без сумніву;
- тому що.

8. Немає методу і препаратів, щоб дозволили лікувати ВІЛ. ... завдяки новим препаратам і методиці їх прийому ВІЛ-інфіковані можуть прожити довге та здорове життя.

- а також;
- у зв'язку з цим;
- однак.

9. ВООЗ встановлює міжнародні стандарти з біологічних та фармацевтичних препаратів. ... організація співпрацює з країнами та фармацевтичною промисловістю.

- разом з тим;
- проте;
- тому що.

10. ... у 2020-22 роках спостерігалось погіршення епідемічної ситуації у світі.

- за даними ВООЗ;
- безперечно;
- тоді як.

ТЕМА 9. ЗВИЧАЇ І ТРАДИЦІЇ НАРОДІВ СВІТУ

<https://rivne1.tv/news/69329-tsikavi-zvichai-ta-traditsii-narodiv-svitu>

Завдання 1. Прочитайте

слова і словосполучення. Значення незнайомих слів знайдіть у словнику.

Культурні цінності, успадкований стереотипний спосіб поведінки, молитва, шанобливе ставлення до батьків, шанування

старших, ввічливість, жести, поза, вербальна і невербальна комунікація, міміка, дотик, рукостискання, образа, ображатися, зневага, зневажати.

Завдання 2. Складіть речення зі словами і словосполученнями.

Культурні цінності _____

ввічливість _____

образа _____

ображатися _____

зневага _____

зневажати _____

Завдання 3. Прочитайте речення. Слова в дужках поставте в необхідній формі. Де потрібно, використовуйте прийменники (до, від, для, з, в, крізь, на, про) .

1. Кожна нація має свій власний погляд (культурні цінності).
2. Протягом багатьох років політики та соціологи говорять (глобалізація), єднання (культури).
3. У кожній країні люди дивляться на ті самі явища (призма, власна культура)

4. Звичай та традиції формуються стихійно (урахування культурних уявлень), вони є (відображення, історія народу).
5. Національні звичай і традиції пронизують (усі сфери життя народу).
6. Звичай - успадкований стереотипний спосіб поведінки, який відтворюється (певне суспільство чи соціальна група) та є звичайним (її члени).
7. Традиції - сформована система норм, уявлень, правил, якою керується (своя поведінка) досить велика і сильна група людей.
8. Традиції передаються (покоління, покоління) і виступають (один, регулятор суспільних відносин).
9. Існують міжнаціональні традиції, які властиві (декілька народів).
10. Часто (міжнаціональні традиції) проявляється щось суто національне.
11. Моральні традиції - повага (люди), шанування (старші за віком), ввічливість (відносини), вірність (чоловік і дружина).
12. Ми навчаємося (невербальні правила), починаючи (дитинство).
13. Жест «О'кей» (Ок) запозичений (американська традиція, система), у якій він має значення «все добре, все гаразд».
14. У Бразилії жест Ок вважається (образа).
15. У країнах Ісламу предмети треба подавати тільки (чиста, права рука).
16. Нога, закинута на ногу під час сидіння, може бути розцінена як неповага (оточуючі люди).
17. Для спілкування (представники) інших культур необхідно знати невербальні форми спілкування, які властиві (ці культури).
18. Неправильне тлумачення (невербальні засоби спілкування), яке не враховує (національна особливість) того, хто говорить, може призвести (невдача, комунікація).
19. У кожній нації є те, що робить її (неповторна, єдина, унікальна).
20. Мова, культура і традиції є (нематеріальна спадщина, найбільша цінність) кожного народу.

Завдання 4. Дайте відповіді на запитання. Слова в дужках поставте в необхідній формі.

1. Що зберігають держави земної кулі протягом століть? (своя індивідуальна неповторність та історичний колорит)
2. З чим пов'язані звичаї та традиції? (культура, історія, релігія)
3. Що означає «звичай»? (неухильне і точне слідування, зразки культури, сприйняті з минулого, успадкований стереотипний спосіб поведінки)
4. Що таке традиція? сформована в результаті (накопичений досвід) система (норми, уявлення, правила).
5. Залежно від чого відрізняються невербальні засоби різних народів? (культура конкретного народу).
6. Чим визначається ефективність будь-яких комунікативних контактів? (вміння, правильна інтерпретація, міміка, жести, погляди)
7. Для чого люди використовують невербальне спілкування? (точне і зрозуміле висловлення своєї думки)
8. Для чого необхідно знати і розуміти невербальні форми спілкування? (спілкування, представники інших культур)
9. До чого може призвести неправильне тлумачення невербальних засобів спілкування? (зруйнування довіри та розуміння, невдача в комунікації).

Завдання 5. Прочитайте текст. Визначте, з яких частин він складається.

Звичай і традиції народів світу

Суспільство та культура завжди були пов'язані між собою. Культура - досить складне явище, яке проявляється на тлі традицій та звичаїв, сформованих у суспільстві. Кожна нація має свій власний погляд на культурні цінності. Хоча протягом багатьох років політики та соціологи говорять про глобалізацію, про єднання культур, держави земної кулі, як і раніше, зберігають

свою індивідуальну неповторність та історичний колорит. Звичаї та традиції народів світу - невід'ємна частина цієї індивідуальності, адже в кожній країні люди дивляться на ті самі явища крізь призму власної культури. Звичаї та традиції тісно пов'язані з культурою, історією та релігією. Вони формуються стихійно з урахуванням культурних уявлень, є відображенням історії народу, його релігійних вірувань.

Національні звичаї і традиції - це правила, які пронизують усі сфери життя.

Звичай - успадкований стереотипний спосіб поведінки, який відтворюється у певному суспільстві чи соціальній групі та є звичайним для її членів. Звичай означає лише неухильне і точне слідування сприйнятим з минулого зразкам культури на відміну від більш загального поняття «традиція».

Традиція - сформована в результаті накопиченого досвіду система норм, уявлень, правил, зразків, якою керується у своїй поведінці досить велика і стабільна група людей. Традиції передаються від покоління до покоління і виступають одним із регуляторів суспільних відносин.

Традиції й звичаї різноманітні та стосуються всіх сфер життя людей.

Існують **традиції національні** та **міжнаціональні**, які властиві декільком народам. Проте часто і у міжнаціональних традиціях проявляється щось суто національне.

Існують такі види звичаїв і традицій:

- релігійні;
- побутові;
- моральні;
- етикетні;
- повсякденні;
- державні;
- світські (тобто нерелігійні).

Релігійні традиції - це стійкі форми та прийоми поклоніння Богу (традиція відвідування церкви, традиція молитви, шанобливе ставлення до релігійних свят).

Побутові традиції - їх ще називають обрядами (весілля, народження дитини, похорон).

Моральні традиції - повага до людей (шанування старших за віком, ввічливість у відносинах, вірність чоловікові і дружині).

Етикетні традиції - правила поведінки з іншими людьми (жести, поза, прийом гостей та поведінки в гостях).

Світські традиції - це державні свята (Новий рік, 8 березня, День незалежності, День матері та інші).

Серед етикетних існують як **вербальні**, так і **невербальні правила поведінки**, засоби спілкування.

Вони є дуже індивідуальними у кожного народу. Їх знання є важливим для міжкультурного спілкування.

Міжкультурна невербальна комунікація - це комунікація між представниками різних культур без використання слів.

Групи невербальних засобів спілкування:

- кінесика (міміка, погляд, жести, поза);
- просодика (голосові та інтонаційні засоби);
- такесика (дотик, рукостискання, поплескування);
- проксемика (просторова структура спілкування).

Невербальне спілкування важливе, бо воно доповнює вербальне або суперечить йому, іноді замінює вербальне.

Дослідники у галузі психології довели, що невербальні правила такі ж старі, як і вербальна мова і ми їм навчаємося, починаючи з дитинства.

У різних народів існують багато однакових невербальних засобів. Але їх значення може радикально відрізнятись, залежно від культури конкретного народу.

Наприклад, для східних слов'ян звично при привітанні на відстані помахати рукою з боку на бік, але в Північній Америці цей жест означає прощання, в Центральній Америці та Африці таким жестом зупиняють машину чи підзивають до себе когось.

Жест «О'кей» (Ok) запозичено із американської традиції, із системи, у який він має значення «все добре, все гаразд». У Франції цей жест означає «нічого», «нуль», у Японії він означає гроші, у Венесуелі це непристойний жест, у Бразилії він вважається образою.

подавати предмети потрібно тільки чистою (правою) рукою. Це правило діє у країнах Ісламу.

Нога закинута на ногу під час сидіння може бути розцінена як зневага, неповага до оточуючих.

У країнах Європи та Латинської Америки прощаються по-різному. Італійці рідко подають руку, але із задоволенням лягнуть людину по спині під час прощання. У французів, навпаки, такий жест означає «іди і не з'являється тут ніколи». У країнах Латинської Америки прощаються дуже незвичним способом - помахують долонею так, як ми це робимо, коли хочемо покликати когось до себе. Європейці, коли прощаються, махають долонею, підіймають її вгору і ворухать пальцями.

Ефективність будь-яких комунікативних контактів визначається як тим, наскільки зрозумілі слова, так і вмінням правильно інтерпретувати погляд, міміку, жести та ін. Люди використовують невербальне спілкування, щоб точніше і зрозуміліше висловлювати свої думки та почуття. Тому для успіху спілкування з представниками інших культур необхідно знати і розуміти невербальні форми спілкування, які властиві цим культурам. Неправильне тлумачення невербальних засобів спілкування, яке не враховує національні особливості того, хто говорить, може призвести до руйнування довіри та розуміння, до невдачі у комунікації.

Таким чином, у кожного народу є те, що робить його неповторним, єдиним, унікальним. Це його мова, культура і, безсумнівно, звичаї і традиції.

Вони є нематеріальною спадщиною, найбільшою цінністю кожного народу.

(Джерело :<https://rakurs.rovno.ua/24577>)

Завдання 6. Дайте відповіді на запитання.

1. Завдяки чого кожний народ зберігає свою індивідуальну неповторність та колорит?
2. Яке значення звичаїв і традицій для кожного народу?
3. Що таке звичаї?
4. Що таке традиції?
5. Що таке міжнаціональні традиції?
6. Які виділяють види звичаїв і традицій?
7. Що таке міжкультурна невербальна комунікація?
8. Які існують групи невербальних засобів спілкування?
9. Які однакові невербальні засоби використовують різні народи? Як відрізняється їх значення у різних народів?
10. Чим визначається ефективність будь-яких комунікативних контактів?
11. Для чого люди використовують невербальне спілкування?
12. До чого призводить неправильне тлумачення невербальних засобів під час спілкування?

Завдання 7. Прочитайте висловлення. Знайдіть засоби зв'язку між реченнями. Визначте їх значення.

1. Звичаї та традиції народів світу є невід'ємною частиною їхньої індивідуальності. Треба зазначити, що вони формуються стихійно з урахуванням культурних уявлень, є відображенням історії народу, його релігійних вірувань.
2. Традиції та звичаї різноманітні та стосуються всіх сфер життя людей певної нації. Крім того, існують міжнаціональні традиції, які властиві декільком народам. Проте часто і у міжнаціональних традиціях проявляється щось суто національне.

3. Виділяють різні види звичаїв і традицій. По-перше, це моральні традиції, по-друге, релігійні, які є прийомами поклоніння Богу, по-третє, це державні звичаї і традиції, до яких відносяться державні свята. Інакше кажучи, звичаї і традиції пронизують усі сфери життя народу.

4. Серед етикетних традиції існують як вербальні, так і невербальні правила поведінки. При цьому, вони є дуже індивідуальними у кожного народу.

5. Невербальне спілкування важливе, бо воно доповнює вербальне або суперечить йому, іноді замінює вербальне. Дослідники у галузі психології довели, що невербальні правила такі ж старі, як і вербальна мова.

6. У різних народів є багато однакових невербальних засобів спілкування. Однак їх значення може радикально відрізнятись залежно від культури конкретного народу. Щоб підтвердити сказане, звернімося до таких фактів: жест «О'кей» в Америці означає «все добре, все гаразд», у Франції – «нуль», «нічого», у Венесуелі це непристойний жест, а у Бразилії він вважається образою.

7. Для спілкування з представниками інших культур треба розуміти невербальні форми спілкування цих культур. Інакше комунікація закінчиться нерозумінням та невдачею.

Завдання 8. Прочитайте план тексту. Розташуйте пункти плану в змістовій послідовності.

План

1. Взаємозв'язок звичаїв і традицій народу з його культурою, історією, релігією.
2. Радикальні відмінності у значенні однакових невербальних засобів у різних народів.
3. Визначення понять «звичаї» і «традиції».
4. Групи невербальних засобів спілкування.
5. Види звичаїв і традицій:
 - релігійні

- побутові
- моральні
- етикетні
- повсякденні
- державні
- світські

6. Значення невербальних засобів спілкування для успіху в міжкультурної комунікації.

7. Культура, мова, звичаї і традиції як найвища цінність кожного народу.

Усмішка в спілкуванні різних народів

Завдання 9. Прочитайте слова і словосполучення. Значення незнайомих слів знайдіть у словнику.

Доброзичливість, гостинність, (не)усміхнений народ, пристойна поведінка, неприємність, ввічливість, щирість, добродушність, особиста симпатія.

Завдання 10. Прочитайте речення. Слова в дужках поставте в необхідній формі. Де потрібно, використовуйте прийменники (про, на, до, під, для).

1. Усмішка у багатьох народів є (важливий) і часто (обов'язковий) елемент спілкування).
2. Традиційно говорять (усміхнені і неусміхнені народи).
3. У нас не прийнято посміхатися (незнайомі люди, вулиця).
4. Усмішка незнайомим людям може розглядатися як порушення (правила особистої поведінки).
5. Привітання зазвичай супроводжується (особлива інтонація, вираз обличчя)

6. Посміхатися не прийнято (час виконання, службові обов'язки)
7. (Усмішка) існує інший, окремий від роботи час, (усмішка) у людей має бути причина.
8. Українці визнають (щира, добродушна усмішка), що демонструє (особиста симпатія, співрозмовник).

Завдання 11. Прочитайте текст. Розкажіть, про які національні якості українців йдеться в тексті.

Усмішка у спілкуванні різних народів

Усмішка у багатьох народів є важливим і часто обов'язковим елементом спілкування. Традиційно говорять про усміхнені народи – американців, німців, японців, і про неусміхнені народи, наприклад, скандинавські. Східні слов'яни, у тому числі українці, за їх традиційних якостей – доброзичливості, гостинності - не належить до усміхнених народів.

Чим це пояснюється? Тисячорічним періодом життя в сурових кліматичних умовах, тривалою боротьбою за виживання, особливим психічним складом?

Усмішка в українців виконує інші функції ніж в Америці, Європі, Південно-Східній Азії.

У нас не прийнято посміхатися незнайомим людям на вулиці. Це може розглядатися як порушення правил пристойної поведінки.

Ми не обов'язково усміхаємось співрозмовнику. Це не означає, що ми непривітні. Привітання зазвичай супроводжується особливою інтонацією, виразом обличчя.

Посміхатися не прийнято під час виконання службових обов'язків. Вважається, що займаючись серйозною справою, людина має бути і сама серйозною. Для усмішки, сміху існує інший, окремий від роботи час.

Для усмішки у людей має бути причина. Заклик Дейла Карнегі «Усміхайтесь співрозмовнику» не завжди зрозумілий для українців. У відповідь

можна почути: «Чому усміхатися? Життя важке, нічому усміхатися.» У нас є трохи грубувата приказка «Дурня по сміху пізнаєш», тобто, якщо людина без причини сміється, то вона не дуже розумна.

Усмішка з ввічливості, на західний манер, багатьма розглядається як штучна, а значить неприємна. Українці визнають щирі, добродушні усмішки, що демонструє особисту симпатію до співрозмовника. (Джерело : <https://naurok.com.ua/prezentaciya-na-temu-neverbalni-zasobi-spiilkuvannya-269899.html>)

Завдання 12. Дайте відповіді на запитання.

1. Які народи вважаються усміхненими, а які неусміхненими? До якого з них належить ваш народ?
2. Про які національні якості українців йдеться в тексті?
3. Як може розглядатися в українців усмішка незнайомим людям на вулиці? А у вашій країні?
4. Чим супроводжується привітання, окрім усмішки?
5. Чому не прийнято усміхатися під час виконання службових обов'язків?
6. Як розглядається в українців усмішка ввічливості, на західний манер? Як вона розглядається у вашій країні?
7. Яку усмішку визнають українці? Яку усмішку визнає ваш народ?

Завдання 13. Використовуючи інформацію прочитаного тексту, ваші власні думки, а також конструкції, які необхідні для побудови монологу-міркування:

1. Підтвердіть чи спростуйте висловлення:
 - Усмішка незнайомим людям на вулиці розглядається як порушення правил пристойності поведінки.
 - Усміхатися не потрібно під час виконання службових обов'язків.
Для усмішки, сміху існує інший, окремий від роботи час.
 - Якщо людина без причини сміється, то вона не дуже розумна.

Завдання 14. Розкажіть про етикетні традиції вашого народу (правила поведінки з іншими людьми, прийом гостей та ін.). Чи відрізняються вони від тих, що ви побачили в Україні?

Завдання 15. Розкажіть про значення невербальних засобів спілкування у вашій культурі (жести, міміка, дотик та інше). Чи зустрічали ви під час спілкування з українцями невербальні засоби спілкування, які вам невідомі або незрозумілі?

Завдання 16. Ваш народ є усміхненим чи неусміхненим? У яких випадках використовується усмішка у вашій культурі: (не)знайомі на вулиці, у процесі виконання службових обов'язків, удома з рідними, з друзями.

Завдання 17. Складіть монолог-міркування «Звичаї і традиції народів світу», використовуючи матеріал текстів (завдання 5, 11) план (завдання 8), ваші власні думки. Використовуйте засоби зв'язку, необхідні для побудови монологу-міркування.

Завдання 18. Складіть монолог-міркування «Звичаї і традиції моєї культури».

Тест для самоконтролю

З поданих конструкцій, які використовують для побудови монологу-міркування, виберіть потрібні.

1. Звичаї та традиції народів світу – це невід'ємна частина їхньої індивідуальності.
... в кожній країні люди дивляться на ті самі явища крізь призму власної культури.

- тому що;

- завдяки;
- незважаючи на це.

2. Звичай та традиції тісно пов'язані з культурою, історією та релігією. ... вони формуються стихійно з урахуванням культурних уявлень.

- для цього;
- як відомо;
- завдяки цьому.

3. Національні звичай і традиції - це правила, які пронизують усі сфери життя народу. ... релігійні правила, ... численні світські правила, які не пов'язані з релігією.

- не тільки, але й;
- по-перше, по-друге;
- з одного боку, з іншого боку.

4. ... звичай означає лише неухильне і точне слідування сприйнятим з минулого зразкам культури. ... традиція - сформована в результаті накопиченого досвіду система норм, уявлень, правил, зразків, якою керується у своїй поведінці досить велика група людей. Традиції передаються із покоління в покоління, є одним із регуляторів суспільних відносин.

- по-перше, по-друге;
- слід зазначити що, тоді як;
- не тільки, але й.

5. Існують традиції національні та міжнаціональні. ... незнання останніх може викликати невдачі і навіть конфлікти в міжкультурному спілкуванні.

- безперечно;
- для цього;
- тому що.

6. ... традиції та звичаї різноманітні та стосуються всіх сфер життя.

- не дивлячись на це;
- тим самим;
- слід зазначити, що.

7. Для східних слов'ян звично при привітанні на відстані помахати рукою з боку на бік. У Північній Америці цей жест, ..., означає прощання.

- Разом з тим ;
- навпаки;
- як завжди.

8. Жест О'к має різні значення у різних культурах. ... можуть виникати нерозуміння і невдачі у міжкультурному спілкуванні.

- внаслідок цього;
- тому що;
- можна зазначити.

9. Ефективність будь-яких комунікативних контактів визначається, ..., тим, наскільки зрозумілі слова, ... вмінням

правильно інтерпретувати невербальні засоби спілкування.

- по-перше, по-друге;
- слід зазначити, тоді як;
- тому що, завдяки тому що.

10. Люди активно використовують у спілкуванні невербальні засоби. ... для спілкування з представниками інших культур необхідно знати невербальні засоби спілкування.

- як завжди;
- незважаючи на це;
- я впевнений що.

ТЕМА 10. НОВОРІЧНІ ЗВИЧАЇ І ТРАДИЦІЇ

Завдання 1.

**Прочитайте речення.
Визначте різницю в
значеннях виділених
слів.**

Прикраса

ялинки - це величезне
задоволення для
дорослих та дітей.

<https://pogodnik.com/uk/novini/novorichni-tradytsiyi-v-ukrayini-stari-ta-suchasni>

Ялинкові прикраси можна купити в магазині.

Завдання 2. Прочитайте речення Зверніть увагу на синонімічні дієслова.

Раніше Новий рік відзначали як свято весни, сонця, тепла.

У В'єтнамі зміну року святкують ранньою весною. Згодом Новий рік стали зустрічати 1 вересня.

Сирійській Новий рік приходить у вересні.

В Ірані рік починається у березні. Коли настає Новий рік, усі вітають один одного.

Завдання 3. Додайте потрібні закінчення у словосполучення «Новий рік», «нова зустріч».

Розлучаємось до нов ... зустріч...

Готуємось до нов.. зустріч.. з Вами.

Сподіваюсь на нов.. зустріч.. у найближчому майбутньому.

Наша дружба міцніє з кожн.. нов.. зустріч..

Ми мріємо про нов.. зустріч..

До Нов.. рок.. залишився один місяць.

Почалися приготування до Нов.. рок..

Вітаємо з Нов.. рок..

В очікуванні свята всі говорили про Нов.. рік..

Завдання 4. Прочитайте однокореневі слова, складіть словосполучення.

Святкувати, свято, святковий.

Прикрашати, прикрасити, прикраса.

Ялина, ялиновий, ялинка.

Щастя, щасливий, щастить.

Завдання 5. Визначте значення виділених слів.

1. Напередодні Нового року прикрашають вітрини магазинів, вулиці, парки.

2. У Швеції зимові урочистості тривають майже півтора місяця.

3. В останню суботу листопаду молода дівчина під марш оркестру запалює смолоскипи.

4. І відразу спалахують вогні ілюмінації на вулицях.

5. У Бірмі Новий рік зустрічають у квітні в найспекотніші дні.

6. В Італії в ніч на Новий рік вулицею треба ходити обережно через звичай викидати з вікон старі речі.

7. Потрібно створити за столом гарний настрій.

Завдання 7. Прочитайте речення. Слова в дужках поставте в необхідній формі. Де потрібно, використовуйте прийменники (до, для, під, від, в, з, на, по, за).

1. Коли зустрічають Новорічне свято? Це залежить (традиції).

2. У більшості країн Новий рік прийнято зустрічати (ніч, 31 грудня, 1 січня).

3. Пізніше Новий рік стали зустрічати (візантійський календар), тільки 1700 року його стали святкувати (європейські звичаї) 1 січня.
4. (Новий рік) усі готуються заздалегідь.
5. Прикрашати ялинку - це величезне задоволення (діти та дорослі), тому що в багатьох будинках ялинку вбирають (уся сім'я).
6. Ялинку прикрашають (різнокольорові кульки і яскраві іграшки).
7. Люди поздоровляють один одного (Новий рік, нове щастя).
8. Люди бажають (рідні та друзі, здоров'я, успіхи, удача у новому році).
9. У багатьох країнах є особливі звичаї і традиції, пов'язані (це чудове зимове свято).
10. Італійська поліція намагається боротися (традиція) викидати з вікон і балконів старі речі.
11. В Італії в новорічну ніч тріснуті горщики і навіть стільці летять (голова, перехожі).
12. Напередодні (Новий рік) старий посуд із глини б'ють і купують новий.
13. О 00:00 ночі (кожний удар годинника) кубинець з'їдає (одна виноградина).
14. (Остання субота) листопада молода дівчина (марш, оркестр) запалює смолоскипи.
15. У вікнах будинків спалахують свічки, позначаючи (одна, давні традиції) зимового скандинавського свята - яскраве освітлення.

Завдання 8. Прочитайте текст. Дайте йому назву. Визначте з яких частин складається текст.

Коли зустрічають Новорічне свято? Це залежить від традицій. У Бірмі Новий рік зустрічають у квітні, в найспекотніші дні. В Ірані - у березні. У

В'єтнамі зміна року святкується ранньою весною. Сирійські Новий рік приходить 1 вересня.

У більшості країн Новий рік прийнято зустрічати в ніч з 31 грудня на 1 січня. Зараз важко уявити, що новорічні привітання у нас, українців, робили не 1 січня, а в інший день. Але це було дійсно так. Раніше Новий рік починався в березні, а відзначали його як свято весни і сонця, тепла, очікування нового врожаю. Пізніше його стали зустрічати за візантійським календарем 1 вересня. Тільки 1700 року Новий рік став святкуватися за європейським звичаєм 1 січня.

До Нового року всі готуються заздалегідь. У святкові дні місто незвичайне. У вітринах магазинів, на площах і в парках стоять ялинки. На вулицях шумно, багатолюдно. Усі поспішають закінчити справи старого року і віддати борги, приготуватися до свята, купити подарунки дітям, рідним, друзям, але найголовніше - купити гарну зелену новорічну ялинку.

Ялинка - це символ новорічного свята. 300 років тому люди вірили, що, прикрашаючи новорічну ялинку, вони роблять злі сили добрішими; про злі сили забули, але ялинка, як і раніше - символ Нового року. Прикрашати ялинку - це величезне задоволення для дітей та дорослих, тому в багатьох будинках ялинку вбирають усією сім'єю. Ялинку прикрашають різнокольоровими кульками, яскравими іграшками, солодкими цукерками, мандаринами. Але найголовніший сюрприз - під ялинкою. Там подарунки, які приніс Дід Мороз.

Новий рік - це сімейне свято. Увечері 31 грудня дорослі збираються за святковим столом, щоб проводити старий рік, згадати все добре, що сталося протягом року. Потрібно створити за столом гарний настрій, тому що є така прикмета: якщо Новий рік зустрінеш весело, то весь наступний рік буде щасливим. У 00:00 відкривають шампанське, загадують бажання, поздоровляють один одного з Новим роком, із новим щастям, бажаючи рідним та друзям здоров'я, успіхів, удачі в Новому році, дарують подарунки.

У багатьох країнах є особливі звичаї і традиції, які пов'язані із цим чудовим святом.

У Лондоні новорічної ночі ви можете піти на Трафальгарську площу і скупатися у всьому одязі у фонтані. Звичай це дозволяє і бажаючі знаходяться.

В Італії в ніч на Новий рік вулицею треба ходити обережно через звичай викидати з вікон, з балконів старі речі. І хоча італійська поліція намагається боротися з цією традицією, тріснуті горщики і навіть стільці, як і раніше, летять на голови перехожим. Нічого не поробиш - такою є традиція.

В Ірані з давніх-давен існує звичай на Новий рік міняти в будинку весь глиняний посуд. Напередодні Нового року старий посуд із глини б'ють і купують новий. І так кожен рік. Тому в Ірані, якщо про когось хочуть сказати, що він дуже бідний, кажуть: «У нього в будинку глиняний посуд вже не міняли 2 роки».

На Кубі під Новий рік о 00:00 із вікон ллється прозора чиста вода. Це кубинці влаштовують дощ, щоб дати світлу дорогу року, що минає. О 00:00 ночі з кожним ударом годиннику кубинець з'їдає по одній виноградині.

У Швеції зимові урочистості тривають півтора місяці. В останню суботу листопада молода дівчина під марш оркестру запалює смолоскипи. І відразу ж спалахують вогні ілюмінації на вулицях, у вікнах будинків спалахують свічки та шестикінцеві зірки, позначаючи одну з давніх традицій зимового скандинавського свята - яскраве освітлення.

У Японії зустріч Нового року триває тиждень. Щоранку дівчинки збирають 7 весняних трав. На 7 день господар будинку готує із зібраної зелені численні страви з рисом. На закінчення свята спалюють всі новорічні прикраси.

У багатьох містах нашої країни зберігся звичай у це свято виходити на вулиці. Це час карнавалів, гулянь, веселих ігор, у які грають не лише діти, а й дорослі.

Ніхто не сумує у новорічну ніч. Веселощі тривають до ранку. Люди кажуть один одному: «З Новим роком, із новим щастям!». (Джерело : <https://www.unian.ua/lite/holidays/yaki-ye-tradiciji-na-noviy-rik-zvichaji-riznih-krajin-amp-11646154.html>)

Завдання 9. Дайте відповіді на запитання.

1. Коли зустрічають Новий рік? Від чого це залежить?
2. Як люди готуються до Нового року?
3. Що є символом новорічного свята?
4. Поясніть, чому ялинка є символом Нового року?
5. Чому в новорічну ніч потрібно створити гарний настрій?
6. Які особливі звичаї та традиції вам запам'яталися з тексту?

Розкажіть про них.

Завдання 10. Складіть план тексту.

Завдання 11. Розкажіть, як святкують Новий рік у нашій країні та у вас на батьківщині за планом.

1. Коли зустрічають Новий рік?
2. Що є символом свята?
3. Як готуються до свята?
4. Які існують звичаї?
5. Вам подобається чи не подобається це свято і чому так?

Завдання 12. Ознайомтеся із формами мовного етикету.

Придумайте ситуації, у яких можна використовувати ці види привітань.

Бажаю вам (тобі) всього найкращого!

Бажаю успіху, щастя, добра, виконання бажань, реалізації планів.

Хочу побажати тобі (вам) здоров'я!

Нехай у вас (в тебе) все буде добре!

Прийміть, будь ласка, мої щирі (гарячі, сердечні) побажання (привітання)!

Будь щаслива (ий) (і), здорова(ий) (і)!

Не хворійте!

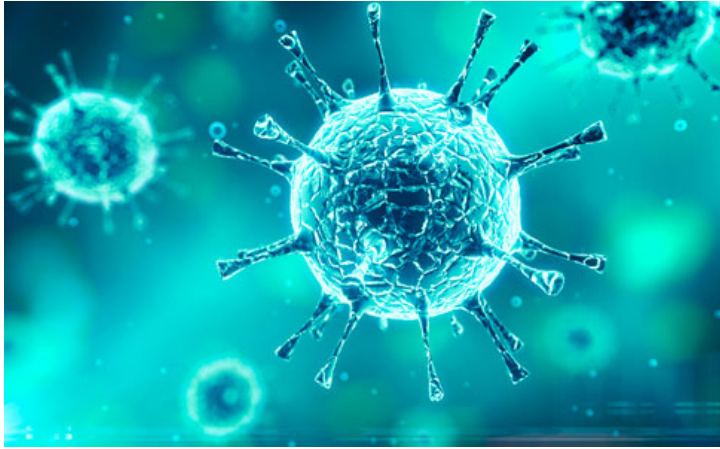
Бережіть себе!

Дозволь(те) тобі (вам) побажати!

Завдання 13. Використовуючи форми мовного етикету, напишіть поздоровлення друзям, близьким.

Завдання 14. Складіть монолог-міркуваннях «Новорічні звичаї і традиції», використовуючи інформацію тексту, ваші знання з теми, необхідні засоби зв'язку між частинами монологу-міркування.

ТЕМА 11. ЯК ЗМІНИЛА СВІТ ПАНДЕМІЯ COVID-19

Завдання 1. Прочитайте слова і словосполучення. Значення незнайомих слів знайдіть у словнику.

Підспудне захворювання, нова хвиля захворювання, зазнати збитків, «заморожування»

<https://www.pravda.com.ua/news/2020/04/22/7248924/>

торгівлі, звільнення людей, роздрібна торгівля.

Завдання 2. Прочитайте речення. Слова в дужках поставте в необхідній формі. Де потрібно, використовуйте прийменники (на, для, без, в, за).

1. За кілька місяців весь світ був охоплений (пандемія COVID-19).
2. COVID-19 несе небезпеку (здоров'я і життя людини).
3. Підприємства і установи перейшли (дистанційна робота).
4. Десятки світових економік зазнали (великі збитки).
5. Найбільш суттєво вплинули (економіка) масові звільнення людей по всьому світу.
6. В результаті звільнення 470 мільйонів людей залишилися (робота).
7. Утворення відходів у період пандемії стало (нова форма, глобальне забруднення).
8. Сфера освіти зазнала суттєвого негативного впливу (результат пандемії).
9. Перехід (дистанційне навчання) не може забезпечити необхідної якості знань.

10.(Дані соціальних психологів) на погіршення психічного здоров'я вплинули зменшення рівня спілкування, зростання соціальної дистанції та інше.

Завдання 3. Дайте відповіді на запитання. Слова в дужках поставте в необхідній формі.

1. Про що свідчить стрімке поширення, тяжкий перебіг, висока летальність COVID-19? (серйозність хвороби).
2. До чого призводить відсутність препаратів для лікування COVID-19? (небезпечні ускладнення).
3. На що вплинули COVID-19 та запроваджені карантини? (всі сфери діяльності і життя людини).
4. Що порушив спалах пандемії? (економічна система світу).
5. До чого призвело призупинення промислових виробництв, зниження транспортних засобів на дорогах? (значне зменшення, шкідливі викиди в атмосферу).
6. Чому сприяли ризик заразитися і зростання соціальної дистанції? (погіршення, психічне здоров'я людей).

Завдання 4. Доберіть антоніми до поданих слів.

небезпека	
збільшення	
погіршення	
відсутність	
підвищення (захворюваності)	
тяжкий (перебіг захворювання)	
висока (летальність)	

внутрішня (торгівля)	
негативні (наслідки)	
корисні (мікроорганізми)	

Завдання 5. Продовжіть ряд однокореневих слів.

поширення

мутація

зараження

вплив

шкода

порушення

втрата

збільшення

дослідження

Завдання 6. Прочитайте текст. Визначте, з яких мікротем він складається.

Події останніх трьох років принесли багато змін у звичайне життя людей всього світу. Причиною цього є поширення нового захворювання COVID-19 у світових масштабах. Такого масового та підступного захворювання людство не пам'ятає з часу епідемії чуми та холери. Так, у 2020 році за кілька місяців весь світ був охоплений пандемією COVID-19.

Захворювання COVID-19, збудником якого є коронавірус, несе небезпеку для здоров'я і життя людини. Про серйозність хвороби свідчить не тільки її стрімке поширення, а й тяжкий перебіг, висока летальність, здатність швидко

мутувати і, як наслідок, викликати нові хвилі захворювання. Відсутність препаратів для лікування COVID-19 часто призводить до небезпечних ускладнень, які є причиною високої летальності та можливої інвалідності. Це фіброз легень, тромбоз судин, порушення в роботі ЦНС, когнітивні проблеми та ін. Статистика свідчить, що на початку 2022 року в світі на коронавірусну інфекцію заражено більше ніж 530 мільйонів людей, смертельні випадки – більш ніж 6 мільйонів людей.

Разом з підвищенням захворюваності, смертності та інвалідності в глобальних масштабах COVID-19 та запроваджені карантини вплинули на всі сфери діяльності і життя людей.

Спалах пандемії повністю порушив економічну систему світу. Понад 80 країн закрили кордони. Підприємства та установи перейшли на дистанційну роботу або запровадили «простій». Десятки світових економік зазнали великих збитків. Найбільш суттєво вплинули на економіку масові звільнення – 470 мільйонів людей у всьому світі залишилися без роботи. Відбулося «заморожування» внутрішньої та зовнішньої торгівлі. В результаті цих змін ВВП у розвинених країнах опинився в мінусі. Більш за все постраждали такі сфери, як туризм, роздрібна торгівля, готельний бізнес, транспортні послуги. Деякі експерти попереджають, що можуть пройти роки до того, як рівень зайнятості повернеться до рівня, який спостерігався до пандемії.

Вплив пандемії на навколишнє середовище.

Призупинення промислових виробництв, зниження кількості авіарейсів, транспортних засобів на дорогах призвели до значного зменшення кількості шкідливих викидів в атмосферу, пригальмували швидкість глобального потепління, поліпшили якість води. Разом з тим одним із ключових негативних наслідків COVID-19 стало швидке збільшення обсягу медичних і побутових відходів. Утворення відходів у період пандемії стало новою формою глобального забруднення (обсяг побутових відходів збільшився на 15-25 %,

медичних відходів у закладах охорони здоров'я – у 10-20 разів). Глобальні продажі лише одноразових масок для обличчя зросли з 800 мільйонів доларів у 2019 році до 166 мільярдів доларів у 2020 році. Починаючи з 2020 року велика кількість дезінфікуючих засобів була застосована при обробці рук, приміщень, лікарень, доріг, житлових районів. Ці засоби вбивають як шкідливі, так і корисні мікроорганізми, тим самим створюють екологічний дисбаланс. Значна кількість дезінфікуючих і антисептичних засобів мають високий вміст пестицидів, що порушують гормональний фон людини, потрапляють в систему водопостачання і погіршують якість води.

Сфера освіти зазнала суттєвого негативного впливу в результаті пандемії. Закриття на карантин шкіл і вищих навчальних закладів у 2020 році, втрати навчального часу, перехід на дистанційне навчання (навіть при його високій організації) не можуть забезпечити необхідної якості знань. І якщо економічні наслідки можна порахувати та оцінити зараз, то наслідки від втрат у сфері освіти (якість трудових ресурсів) світ буде рахувати й оцінювати через багато років.

Ризик заразитися, почуття економічної незахищеності стали чинниками, які сприяли погіршенню психічного здоров'я людей. За результатами досліджень пандемія сприяла збільшенню частоти проблем зі сном, харчових розладів, вживанню алкоголю та наркотиків, погіршенню перебігу хронічних захворювань. У світі протягом 2020 року кількість новодіагностованих випадків важкої депресії зросла на 27%.

За даними соціальних психологів значною мірою на це також вплинули зменшення рівня спілкування між людьми, зростання соціальної дистанції між ними.

Це далеко не всі побічні наслідки пандемії COVID-19. Уся світова спільнота продовжує сумісними зусиллями досліджувати глобальний вплив вірусу. Ці результати, ймовірно, будуть поповнюватися протягом наступних місяців і навіть років. (Джерело : <https://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=bc5d2e61-1a7f-4ec7-8071-b996f2ad2b5a>)

Завдання 7. Дайте відповіді на запитання.

1. Що є причиною змін, які сталися у світі за останні три роки?
2. Що свідчить про серйозність захворювання COVID-19?
3. Які ускладнення захворювання COVID-19 є причиною високої летальності і можливої інвалідності?
4. Який вплив мав спалах пандемії на економічну систему світу?
5. Які є позитивні і негативні наслідки пандемії на навколишнє середовище?
6. Якого впливу зазнала сфера освіти в результаті пандемії?
7. Чи вплинув COVID-19 і карантини на психічне здоров'я людей? Як само?

Завдання 8. Прочитайте речення. Знайдіть засоби зв'язку. Визначте їх значення.

1. Захворювання COVID-19 часто призводить до небезпечних ускладнень. Як стало відомо, це фіброз легень, тромбоз судин, когнітивні проблеми та інше.
2. В результаті спалаху пандемії десятки світових економік зазнали великих збитків. За даними дослідників, 470 мільйонів людей по всьому світі залишилися без роботи.
3. COVID-19 – дуже підспудне захворювання. Щоб довести це, звернемося до фактів: на початку 2022 року в світі на коронавірусну інфекцію було заражено більше ніж 530 мільйонів людей, смертельні випадки – більш ніж 6 мільйонів людей.
4. Призупинення промислових виробництв, транспортних засобів на дорогах, безперечно, призвели до значного зменшення кількості шкідливих викидів.
5. Призупинення промислових виробництв зменшило кількість шкідливих викидів. Однак збільшився обсяг медичних і побутових відходів, що стало новою формою глобального забруднення.
6. Було застосовано велику кількість дезінфікуючих засобів. Встановлено, що вони вбивають як шкідливі, так і корисні мікроорганізми.

7. Сфера освіти зазнала суттєвого негативного впливу в результаті пандемії. Наслідки цього впливу, без сумніву, світ буде рахувати через багато років.
8. Ризик заразитися, почуття економічної незахищеності стали чинниками, які, на жаль, сприяли погіршення психічного здоров'я людей.
9. Пандемія сприяла, по-перше, збільшенню проблем зі сном, вживанню алкоголю та наркотиків, по-друге, погіршенню перебігу хронічних захворювань і збільшенню випадків важкої депресії, по-третє, зростанню соціальної дистанції між людьми.
10. Результати досліджень глобального впливу вірусу, мабуть, будуть поповнюватися протягом наступних місяців і навіть років.

Завдання 9. Прочитайте план тексту. Розташуйте пункти плану в змістовій послідовності.

План.

1. Причина змін у житті світу за останні три роки.
2. Вплив пандемії на економічну систему світу.
3. Позитивні і негативні наслідки пандемії на навколишнє середовище.
4. Серйозність і небезпечність захворювання COVID-19 для здоров'я і життя людини.
5. Вплив COVID-19 і карантинів на сферу освіти.
6. Наслідки захворювання COVID-19 для психічного здоров'я людей.

Завдання 10. Прочитайте текст, дайте йому назву.

Пандемія COVID-19 була викликана поширенням коронавірусу SARS-CoV-2. Спалах захворюваності на вірус вперше було зафіксовано в Китаї у грудні 2019 року. А на початку 2020 року ВООЗ оголосила цей спалах пандемією. Кількість випадків захворювання у всьому світі робить пандемію COVID-19 однією з найбільш смертоносних в історії.

Вірус із китайського Уханя, як і всі його штами, передаються повітряно-крапельним шляхом. Він вражає нижні дихальні шляхи. Його головною мішенню стають легені, однак він атакує також інші внутрішні органи – серце, судини, нирки, головний мозок. COVID-19 має високу летальність, в першу чергу, в пацієнтів із серцево-судинними захворюваннями та високим артеріальним тиском. Він часто викликає фіброз легень, при тяжкому перебігу захворювання кров швидше згортається, можуть утворюватися тромби, що може викликати тромбоз.

На сьогоднішній день існує сім основних штамів COVID-19: Альфа, Бета, Гамма, Омикрон та інші. Вони відрізняються своїми симптомами, ступенем заразності, перебігом хвороби, поширенням у різних вікових групах, ускладненнями і ступенем летальності. Разом з тим різні штами хвороби об'єднує те, що всі вони приносять великої шкоди здоров'ю людей, а іноді призводять до смерті.

За прогнозами дослідників людство має бути готовим до того, що з цим вірусом ще довго доведеться співіснувати.

Завдання 11. Дайте відповіді на запитання.

1. Чому ВООЗ у 2020 році оголосила спалах захворювання COVID-19 пандемією?
2. Як передається китайських штам, що він вражає?
3. У чому полягає небезпека цього штаму?
4. Чим відрізняються різні штами COVID-19 один від одного?
5. Що об'єднує різні штами?

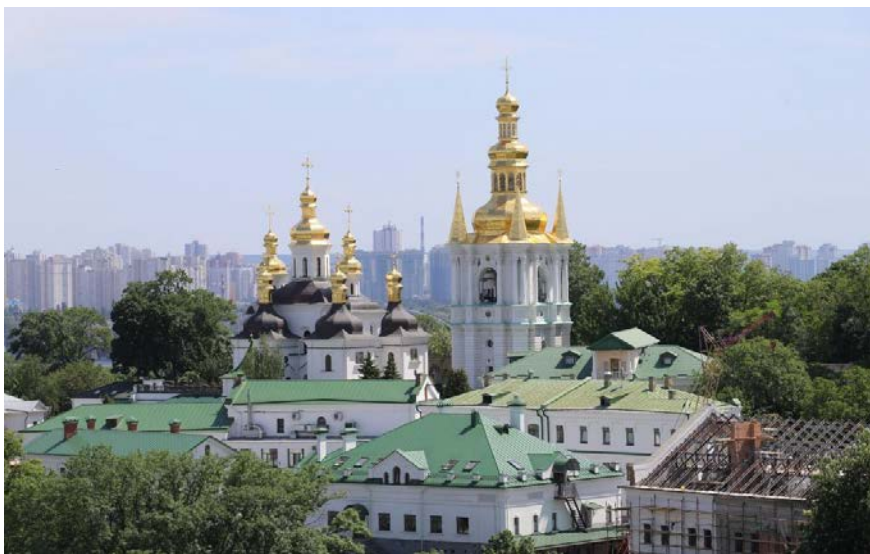
Завдання 12. Складіть монолог міркування Як змінила світ пандемія COVID-19 (інформація завдання 6, 10). Використовуйте необхідні засоби зв'язку між частинами монологу-міркування.

***Завдання 13. Заповніть пропуски необхідними засобами зв'язку.
Використовуйте слова з довідок.***

1. ... події останніх трьох років принесли багато змін у звичайне життя людей всього світу.
2. ... тяжкий перебіг, висока летальність, здатність швидко мутувати свідчать про серйозність захворювання.
3. ... на початку 2022 року в світі на коронавірусну інфекцію заражено більше ніж 530 мільйонів людей.
4. Економічну систему світу порушено. ... багато підприємств закрилися, запровадили дистанційну роботу, простій.
5. Зменшилася кількість викидів в атмосферу, але ... збільшився обсяг медичних і побутових відходів.
6. ... сфера освіти зазнала суттєвого негативного впливу в результаті пандемії.
7. ... пандемія сприяла погіршенню психічного здоров'я людей.
8. Зменшився рівень спілкування між людьми ... був запроваджений карантин.
9. Дистанційне навчання ... не може забезпечити необхідний якості знань.
10. Результати глобального впливу вірусу, ... будуть поповнюватися протягом наступних місяців і навіть років.

Довідка: мабуть; як відомо; в результаті того, що; безперечно; за даними статистики; на жаль; з одного боку ..., з іншого боку; за результатами досліджень ... ; без сумніву; тому що.

Тема 12. Свята України.

Завдання 1.
*Прочитайте слова і словосполучення.
Значення незнайомих слів знайдіть у словнику.*

<https://fakty.com.ua/ua/videos/yak-ukrayina-povertaye-kyevo-pechersku-lavru-ta-v-yakomu-stani-zalyshaye-yiyi-upcz-mp/>

Спасіння, гріх, пост, дотримуватися посту, пісна страва, пробачити, прощення, цілюща вода, освячення води, свічка, скорбота, сум, сумувати, розп'яття Ісуса Христа, страждання.

Лексичний коментар.

- Християнин – послідовник християнства.
- Християнство – релігія, в основі якої лежить культ Ісуса Христа.
- Кутя – головна страва на Різдво.
- Паска – спеціальний хліб, який печуть тільки на Великдень.
- Богослужіння (служба у церкві) – здійснення громадських молитов та інших релігійних обрядів служителями церкви.

Завдання 2. Прочитайте речення. Слова в дужках поставте в потрібній формі. Де необхідно, використайте прийменник (з, на, до).

1. Державні свята офіційно оголошуються (вихідні дні).

2. (Державні свята) належать і найбільші релігійні свята, які визначає весь християнський світ.
3. Різдво – одна (найважливіша подія року).
4. Більшість традицій Різдва дійшли (наші дні).
5. Люди відвідують (церква), ходять у гості (рідні і друзі).
6. (Святковий стіл) багато різних страв, які не дозволено їсти під час посту.
7. Хрещення було проголошено (пам'ять) історичної події – Хрещення Ісуса Христа в річці Йордан.
8. Проведення святкової служби у церкві закінчується (освячення води).
9. Люди готуються (свято) впродовж семи тижнів великого посту.
10. Вважається, що у дні посту душа людини має співчувати (страждання Ісуса Христа).
11. Вранці після (церковне богослужіння) люди з палаючим свічками йдуть по домівках.

Завдання 3. Дайте відповіді на запитання. Слова в дужках, поставте в необхідній формі.

1. Як поділяють свята України? (державні, релігійні, професійні, народні та сімейно-побутові).
2. У чому полягає суть посту? (не тільки, обмеження їжі, але й, духовне вдосконалення себе).
3. Як люди святкують Різдво? (відвідують, церква, ходять, гості).
4. Що є головним обрядом Хрещення Господня? (проведення, святкова служба, церква).
5. Що таке «воскресіння»? (перехід, смерть, життя).
6. Що символізує Великдень? (перемога, смерть і всяка скорбота).
7. Що проводиться всю ніч напередодні Воскресіння Христового? (богослужіння, храми).

Завдання 4. Прочитайте текст. Визначте, з яких мікротем він складається.

Свята України.

В житті кожного народу важливе місце посідають свята, в яких втілюється душа народу, національні особливості, історія, традиції нації. Вони дають можливість відпочити, набратися енергії і позитивного настрою.

Українські свята поділяють на державні, релігійні, професійні, народні та сімейно-побутові.

Масові гуляння, концерти проходять в усіх містах і селах України. У великих містах свята закінчуються салютом.

Державні свята офіційно оголошуються вихідними днями. До них належать і найбільші релігійні свята, які відзначає весь християнський світ.

Українці мають понад 20 релігійних свят. Найголовніші з них – Різдво, Хрещення, Великдень (Пасха), Трійця та інші.

Щороку 7 січня (у католиків 25 грудня) християни відзначають Різдво Христове. Це – одна з найважливіших подій року.

Цього дня у Віфлеємі народився Ісус Христос (Ісус у перекладі з єврейської означає спасіння) для того, щоб взяти на себе людські гріхи і вказати шлях до порятунку.

Більшість традиції Різдва дійшли до наших днів. Перед святом прийнято дотримуватися посту 40 днів, суть якого полягає не тільки в обмеженні їжі, але й в духовному вдосконаленні себе.

Різдво починається Святвечором увечері 6 січня. Вечеряють тільки після появи першої зірки на небі. До столу подають пісні страви і обов'язково кутю.

Вранці 7 січня українці вітаються фразою «Христос народився!», а у відповідь чують «Славимо його!». Люди відвідують церкву, ходять у гості до рідних і друзів. На святковому столі багато різних страв, які не дозволено їсти під час посту, обов'язковою є кутя.

У цей день дуже важливо пробачити один одному образи, побажати щастя, здоров'я.

Хрещення Господнє (19 січня) – одне з головних свят у християнстві. Воно було встановлено на згадку про історичну подію – Хрещення Ісуса Христа в річці Йордан.

Головний обряд свята – проведення святкової служби у церкві, яка закінчується освяченням води. Ця вода вважається цілющою: приносить здоров'я, лікує від тяжких хвороб, очищає домівки. Тому з тих давніх часів у нас існує обряд Хрещення новонароджених – окропління водою.

Це свято починається Святвечором 18 січня. За святковим столом багато пісних страв, серед яких обов'язково є кутя. На Хрещення, як і на Різдво, у будинках має панувати чистота, атмосфера достатку і щастя. Люди приймають гостей, у всіх – святковий піднесений настрій.

Великдень (Воскресіння Христове, Пасха) найдавніше головне християнське свято, яке встановлене на честь воскресіння Ісуса Христа.

Воскресіння – це перехід від смерті до життя. Це свято символізує перемогу над смертю і над всякою скорботою і сумом.

За інформацією, яку дають церковні Євангелія, Бог воскресив Ісуса Христа після страждань його останніх днів життя і розп'яття на хресті.

Великдень святкується навесні, але дата його щороку змінюється. Люди готуються до свята впродовж 7 тижнів Великого посту – одного з найсуворіших постів протягом року. Вважається, що у ці дні душа людини має співчувати стражданню Ісуса Христа, які він пережив у свої останні дні перед розп'яттям.

Усю ніч напередодні Воскресіння Христа проводяться богослужіння в храмах, вранці святяться паски і яйця, які є обов'язковим символом Великодня.

Вранці після церковного богослужіння люди з палаючими свічками йдуть по домівках. Вони накривають святковий стіл, на якому обов'язково мають бути яйця і паски.

В це свято люди вітають один одного фразою «Христос воскрес!» і чують у відповідь «Воістину воскрес!». Скрізь панує святковий настрій, радість, веселощі. (Джерело : <https://ukrreferat.com/chapters/ukrainoznavstvo/ukrainski-narodni-svyata-referat.html>)

Завдання 5. Дайте відповіді на запитання.

1. Чому в житті кожного народу важливе місце посідають свята?
2. Як поділяються українські свята?
3. Чому люди відзначають Різдво Христове?
4. Чому християни дотримуються посту перед святом? У чому його суть?
5. Як люди святкують Різдво?
6. У пам'ять чого проголошено Хрещення Господнє?
7. Який головний обряд цього свята?
8. Як християни відзначають Хрещення?
9. На честь чого встановлено свято Великдень (Пасха)?
10. Що символізує це свято?
11. Як люди готуються до свята?
12. Як християни України відзначають Великдень?

Завдання 6. Прочитайте план тексту «Свята України». Розташуйте пункти плану в змістовій послідовності.

План.

1. Важливість свята в житті кожного народу.
2. Походження свята Різдва Христова.
3. Класифікація українських свят.
4. Підготовка до свята Різдва.
5. Українські Різдвяні звичаї.
6. Головні обряди і звичаї Хрещення.
7. Символічне значення Хрещення Господня.
8. Символічне значення Великодня.
9. Підготовка до Великодня і його святкування.

Завдання 7. Складіть монолог-міркування «Свята України». Використовуйте необхідні засоби зв'язку між частинами монологу-міркування.

Завдання 8. Складіть монолог-міркування «Мої улюблені марокканські свята».

Завдання 9. Заповніть пропуски необхідними засобами зв'язку, використовуйте довідку.

Тест для самоконтролю.

1. В житті кожного народу важливе місце посідають свята, в яких, ... , втілюється душа народу, традиції нації.
2. ... свята дають можливість відпочити, набратися енергії, позитивного настрою.
3. Найголовнішими релігійними святами, ... , є Різдво, Хрещення, Великдень та ін.
4. Свято Хрещення було встановлено на згадку про Хрещення Ісуса Христа у річці Йордан, ... Великдень встановлений на честь воскресіння Ісуса Христа.
5. Пост перед християнськими святами, ... , полягає в обмеженні їжі, а, ... , в духовному вдосконаленні себе.
6. ... , яку надають церковні Євангелія, Бог воскресив Ісуса Христа після страждань його останніх днів життя.
7. Під час святкування Великодня, ... , скрізь панує святковий настрій, радість, веселощі.
8. Свято Хрещення починається Святвечором, за святковим столом – багато страв, ... всі вони пісні.

Довідка: однак; без сумніву; тоді як; з одного боку ... з іншого боку; як відомо; безперечно; я впевнений, що; за інформацією.

Тема 13. Місто Запоріжжя.

<https://intourist-tour.com/pryiom-v-zaporizhzhji/oglyadovi-i-tematichni-ekskursiji-po-zaporizhzhyyu-ta-oblasti>

Письмова згадка, визначна пам'ятка, історична пам'ятка, сталь, ферросплав, тяжіння, філармонія, пленер, гончар.

Завдання 2. Прочитайте і запишіть значення нових слів. Складіть з ними речення.

- Приваблювати (кого?) – викликати у кого-небудь інтерес, відкривати перед кимось можливість, зацікавлювати.
- Привабливість – здатність притягти до себе увагу, викликати інтерес.
- (Історичне) спрямування – курс розвитку, направлення, напрямок.
- Закладати/закласти –
 1. започаткувати існування чого-небудь;
 2. будуючи щось, поселитися десь.
- Байдужий – який не виявляє зацікавлення до навколишнього, не схильний до почуттів, індіферентний.

Завдання 3. Доберіть синоніми або близькі за значенням слова до поданих слів.

рубіж	перешкода
ліквідація	талановита
запорука	знаходитися, бути
розташовуватися	кордон, межа
обдарована молодь	знищення, руйнування
перепона	гарантія
провідний	головний
юнацтво	турбуватися (про кого? що? за кого? що?)
дбати (про кого? що? за кого? що?)	юність, молодий вік

Завдання 4. Прочитайте речення. Слова в дужках поставте в необхідній формі. Де потрібно, використовуйте прийменники (для, з, про, на, в).

1. Запоріжжя – один (найбільші адміністративні центри) України.
2. (Дата) заснування вважається 952 рік, про що свідчить перша письмова згадка (Запоріжжя).
3. У 1770 році для захисту рубежів України (напади, зовнішні вороги) була закладена Олександрівська фортеця.
4. У 1921 році місто було перейменовано (Запоріжжя).
5. (Важлива подія) в житті міста стало будівництво Дніпрогесу.
6. Дніпрогес на той момент був (найбільша,гідроелектростанція, Європа).
7. ВНЗ Запоріжжя гарантують студентам (якісна освіта).
8. Висока якість освіти робить запорізькі ВНЗ привабливими не тільки (українці), але й (іноземні громадяни).
9. У місті діє велика кількість (музеї різних профілів).
- 10.(Значуща пам'ятка) міста є Запорізький обласний художній музей.

11. Вже стало (гарна традиція) проведення (Міжнародний козацький фестиваль).

12. Пам'ятки мають особливе значення (історія нашого міста).

Завдання 5. Дайте відповіді на запитання. Слова в дужках поставте в необхідній формі.

1. Що стало важливою подією в житті міста? (будівництво першої в СРСР гідроелектростанції).

2. Що стало можливим завдяки роботі Дніпрогесу? (судноплавство Дніпром і швидкий розвиток промисловості).

3. Що свідчить про те, що Запоріжжя – великий промисловий мегаполіс? (понад 290 промислових підприємств у місті).

4. З якою метою на Хортиці регулярно проводять козацький фестиваль «Покрова на Хортиці»? (збереження, відродження та популяризація народного мистецтва).

5. Яку пам'ятку відвідує більшість гостей Запоріжжя? (унікальний острів Хортиця).

6. У чому полягає унікальність та привабливість Хортиці? (її багате історичне минуле та дивовижна природа).

7. Чим представлено театральне мистецтво Запоріжжя? (постановки драматичного театру імені В. Магара, театру юного глядача, театру ляльок).

8. Що поєднує в собі культура Запоріжжя? (давні і сучасні культурні традиції).

Завдання 6. Прочитайте текст. Визначте, з яких мікротем він складається.

Місто Запоріжжя

Запоріжжя – місто на південному сході України, один з найбільших адміністративних центрів, розташоване на обох берегах Дніпра, між якими

знаходиться острів Хортиця. Площа міста – 331 км². Населення – 710 тисяч осіб.

Датою заснування вважається 952 рік, про що свідчить перша письмова згадка про Запоріжжя. В 1770 році для захисту рубежів країни від нападів зовнішніх ворогів на берегах Дніпра була закладена Олександрівська фортеця. Пізніше, В 1775 році вона була ліквідована, тому що втратила військового значення. А на цій території з'явилося місто Олександрівськ. У 1921 році місто було перейменовано на Запоріжжя, що означає «місто, розташоване за порогами». Пороги – це виступи гранітів у руслі Дніпра, які були перепорою для руху суден Дніпром. Важливою подією в житті міста стало будівництво в 1932 році першої в СРСР гідроелектростанції Дніпрогес, що була на той момент найбільшою в Європі. Дніпровська гідроелектростанція стала символом Запоріжжя та історичною віхою розвитку країни і міста. Завдяки її роботі почався стрімкий розвиток міста – стало можливим судноплавство Дніпром і швидкий розвиток промисловості.

Сьогодні Запоріжжя відоме як один з найбільших промислових мегаполісів країни. У ньому зосереджені машинобудівний, енергетичний і металургійний комплекси державного значення. У місті – понад 290 промислових підприємств. Підприємства чорної та кольорової металургії: «Запорізький металургійний комбінат «Запоріжсталь» – провідний виробник сталі, чавуну та ін.; «Запорізький завод феросплавів» – провідний виробник феросплавів; завод «Дніпроспецсталь» – виробник спеціальних сталей.

Економіко-визначальні підприємства машинобудівної галузі: «ЗАЗ» – виробник легкових автомобілів, вантажних автомобілів, автобусів; «Мотор Січ» – виробник двигунів для авіаційної техніки та ін.

Сьогодні Запоріжжя – це місто не тільки металургів і великої кількості заводів, але й центр розвиненої науки, якісної освіти, високої культури та багатьох історичних пам'яток.

Вища освіта, як відомо, запорука світлого майбутнього, перспектив, можливостей. ВНЗ Запоріжжя гарантують студентам якісну освіту. Здобути

нові знання та професії пропонують 15 навчальних закладів. Університети, інститути, академії, коледжі навчають майбутніх медичних працівників, фармацевтів, вчителів, інженерів, економістів та ін. Висока якість освіти робить запорізькі ВНЗ привабливими не тільки для українців, але й для іноземних громадян.

У Запоріжжі працюють також інститути післядипломної освіти фахівців різних галузей.

Запоріжжя – це значущий культурний центр України. У місті діє велика кількість музеїв різного профілю, які дбайливо зберігають історію Запорізького краю. Ось деякі з них. Запорізький обласний краєзнавчий музей, заснований ще у 1922 році, налічує понад 110 тисяч експонатів, що розповідають про історію та природу краю, побут і традиції запорозьких козаків з давніх часів до наших днів.

Визначною пам'яткою міста є Запорізький обласний художній музей (налічує понад 13 тисяч творів живопису, скульптури, графіки).

Унікальним є музей історії зброї, де представлена зброя народів світу з різних історичних епох. Цікавим для відвідування є музей техніки «Фаетон» з колекцією ретроавтомобілів.

На острові Хортиця розташовані «Музей історії запорізького козацтва», музей Запорізька Січ та інші.

Театральне мистецтво Запоріжжя представлено постановками академічного українського драматичного театру ім. В.Магара, Запорізького театру юного глядача, театру ляльок та ін. Унікальним майданчиком для проведення різних концертів, фестивалів протягом багатьох років є Запорізька обласна філармонія, яка розташована в концертному залі ім. М.Глінки.

У Запоріжжі є що показати та чим здивувати. Це робить місто полюсам тяжіння як для туристів, так і для організаторів культурних заходів. Запоріжжя як культурний центр поєднує в собі і давні культурні традиції, пов'язані з козацтвом, і нові, сучасні – фестивалі, пленери, творчі проекти міжнародного та всеукраїнського рівнів.

Вже стало гарною традицією проведення міжнародного козацького фестивалю «Покрова на Хортиці» з метою збереження, відродження та популяризації народного мистецтва. Щороку в Запоріжжі проходить міжнародний пленер-виставка «Хортиця крізь віка» та всеукраїнський фестиваль «Гончарі на Хортиці», які мають історичне спрямування. Також традиційно проводяться фестивалі з різних видів мистецтва: музика, театр, кіно, дитяча естрадна творчість, танець. В обласній філармонії щороку проходить фестиваль дитячого та юнацького виконавського мистецтва «Акорди Хортиці», метою якого є виявлення музично обдарованої молоді.

Запоріжжя давно називають туристичним містом, яке кожен рік приваблює багато туристів. Треба зазначити, що більшість гостей міста обов'язково відвідують острів Хортиця. На території острова знаходиться понад 50 визначних пам'яток археології та культури, кожна з них має особливе значення в історії нашого міста. Унікальність та привабливість Хортиці полягає також в її дивовижній природі, яка нікого не залишає байдужим і викликає потребу знову повернутися сюди.

Музеї, театри, острів Хортиця – це лише частина із того, що варто подивитися.

Зачаровує туристів монументальність та краса Дніпрогесу, велич Запорізького дубу, вік якого – 700 років. Один із найдовших проспектів у Європі знаходиться у Запоріжжі – це проспект Соборний. Це красива та широка вулиця з великою кількістю визначних пам'яток, приємне місце для прогулянок. Зелені парки, площі, красиві фонтани дають затишок та комфортний відпочинок туристам та жителям міста.

У Запоріжжі з'являються нові визначні пам'ятки, воно завжди у розвитку і завжди відкрите для гостей, для всіх бажаючих ознайомитися з його багатствами. (Джерело : <http://itinery.com.ua/article/view/shcho-treba-oboviazkovo-pobachyty-yakshcho-vy-vpershe-u-zaporizhzi>)

Завдання 7. Дайте відповіді на запитання.

1. Де розташоване Запоріжжя, яка його площа, населення?
2. Чому будівництво Дніпрогесу стало важливою подією в житті міста?
3. Які галузі промисловості розвинені в місті?
4. Яку продукцію випускають заводи Запоріжжя?
5. Фахівців яких професій готують ВНЗ міста?
6. Які музеї є в Запоріжжі? Які експонати представлені в музеях?
7. Чим представлено театральне мистецтво міста?
8. Які щорічні культурні заходи стали новою традицією на Запоріжжі?
9. Чи привабливе Запоріжжя як туристичний центр? Чим само?

Завдання 8. Прочитайте план тексту. Розташуйте пункти плану в змістовій послідовності.

План.

1. Розташування, площа, населення міста.
2. Історія Запоріжжя.
3. Промисловість міста.
4. Запоріжжя туристичне.
5. Освіта.
6. Розвиток культури:
 - а) музеї,
 - б) театри,
 - в) культурні заходи в Запоріжжі.

Завдання 9. Складіть монолог-міркування «Запоріжжя – місто, в якому я навчаюсь». Використовуйте необхідні засоби зв'язку між частинами монологу- міркування.

Завдання 10. З поданих конструкцій, які використовують для побудови монологу міркування, оберіть потрібні.

Тест для самоконтролю.

1. ... 1770 році для захисту рубежів країни була закладена Олександрівська фортеця.
 - а) як відомо ;
 - б) я думаю ;
 - в) можливо.

2. Олександрівська фортеця втратила військове значення, ... у 1775 році її було ліквідовано.
 - а) це зовсім не так ;
 - б) у зв'язку з цим ;
 - в) на мою думку.

3. У 1932 році закінчилось будівництво Дніпрогесу, ... почався стрімкий розвиток міста.
 - а) тому що ;
 - б) можливо ;
 - в) завдяки чому.

4. Сьогодні Запоріжжя, ..., один з найбільших промислових мегаполісів країни.
 - а) безперечно ;
 - б) на жаль ;
 - в) однак.

5. Запоріжжя – місто металургів, ..., це також центр розвинутої науки.
 - а) проте ;
 - б) можливо ;
 - в) тому що.

6. Запоріжжя – один з найбільш розвинених центрів України: ..., це промисловий мегаполіс, ..., великий культурний центр, ... туристичний центр.
 - а) по-перше, по-друге, по-третє;
 - б) не тільки ..., але й ;

7. Сьогодні Запоріжжя – це ... місто металургів, ... центр розвиненої культури.
- а) не тільки..., але й ...;
б) абсолютно впевнений, що;
в) як відомо.
8. ..., що більшість гостей міста обов'язково відвідують острів Хортиця.
- а) треба зазначити ;
б) як відомо;
в) тоді як.
9. Унікальність та привабливість Хортиці полягає, ... , в її дивовижній природі.
- а) тоді як ;
б) в результаті того, що;
в) безперечно.
10. Висока якість освіти робить запорізькі ВНЗ привабливими ... для українців, ... для іноземних громадян.
- а) як видно ;
б) не тільки ... , але й ;
в) безперечно.
11. ... , перша письмова згадка про Запоріжжя з'явилася у 952 році.
- а) за даними дослідників ;
б) на щастя ;
в) можливо.
12. Вища освіта, ..., запорука світлого майбутнього, перспектив, можливостей.
- а) як відомо ;
б) можливо ;
в) на жаль.

Тема 14. Острів Хортиця.

<https://www.rbc.ua/ukr/news/hortitse-prezentovali-proekt-restavratsii-1619419162.html>

Завдання 1.

Прочитайте слова і словосполучення.

Значення незнайомих слів знайдіть у словнику.

Поселення, стійкість, відданість (народу), фортеця, нападки (татар), пам'ятка, пам'ятник, доля, вчинок, користолюбство, спокуса, згубна пристрасть, страждаючий, покарання, натхнення, історична спадщина.

Лексичний коментар.

- Артефакт – штучно зроблений об'єкт, продукт творчої діяльності людей.
- Битися – боротися, воювати (з ким?), брати участь у бою.
- Оборона кордонів – захист.
- Пороги Дніпра – виступи гранітів у руслі Дніпра, які є перепорою для руху кораблів Дніпром.
- Козак – вільна людина, яка втекла на південні землі України та брала участь у визвольній боротьбі проти іноземних загарбників.
- Первозданна природа – створена, існуюча раніше всього іншого.
- Доброзичливий – який бажає людям добра, співчуває їм, дбає про них.
- Поринути – повністю, цілком віддатися чому-небудь, захопитися чимось: поринути в атмосферу козацького життя, в роботу.

- Незаймана природа – не змінена втручанням людини.

Завдання 2. Прочитайте речення. Слова в дужках поставте в необхідній формі. Де потрібно, використовуйте прийменники (з, після, в, до).

1. Хортиця відома своєю (давня історія, унікальні знахідки, артефакти).
2. Історія Хортиці асоціюється (козацтво).
3. Хортиця і козаки – це символи (свобода, стійкість, відданість батьківщині).
4. Пізніше (завершення російсько-турецької війни), допомога козаків стала непотрібною.
5. Козацтво – це братство людей, об'єднаних (особливий стан) духу та моралі.
6. Май волю визнати (своя неправота).
7. Не роби (погані вчинки), не піддавайся (згубні пристрасті), допоможи (страждаючий).
8. Служи вірно (свій народ), шануй (старші).
9. Запоріжці можуть поринути (атмосфера козацького життя).
10. Музей «Запорізька Січ» дозволяє ознайомитися (побут, звичаї, традиції) запорізьких козаків.
11. Музей будувався за подібністю (справжня козацька січ).
12. Варто завітати (кінний театр).

Завдання 3. Дайте відповіді на запитання. Слова в дужках поставте в необхідній формі.

1. З чим асоціюється Хортиця? (козацтво).
2. З чим було пов'язане виникнення Запорізької Січі? (необхідність охорони кордонів).
3. Для чого була закладена Олександрівська фортеця? (оборона південних кордонів).

4. Чим славилися козаки? (сила та сміливість, вміння гарно битися, одяг).
5. Чим керувалися козаки, коли вони створювали моральний кодекс? (народна мудрість і досвід предків).
6. За що каралися козаки? (невиконання морального кодексу).
7. Чим займається кінний театр «Запорозькі козаки»? (постановка, захоплюючи вистави).
8. Де зібрано понад 30 тис. рідкісних експонатів? (музей козацтва).
9. Який статус набула Хортиця для збереження її багатства та унікальності? (національний заповідник «Хортиця»).
10. Чим займається установа «Національний заповідник «Хортиця»? (охорона, пам'ятки історії, об'єкти культури).

Завдання 4. Прочитайте текст. Визначте, з яких мікротем він складається.

Острів Хортиця

Острів Хортиця – «серце» Запоріжжя, найбільший острів на Дніпрі і окремий маленький світ. Сюди треба їхати обов'язково і надовго. Хто відвідав Хортицю, має бажання повернутися сюди.

Хортиця відома всьому світу своєю давньою історією, унікальними знахідками і артефактами. Це – єдина комплексна історико-культурна та природна пам'ятка, що охоплює період історії людства від часу палеоліту (35 тис. р. до н.е.) до XXI століття. Звернемося до прикладів: на острові знайдено артефакти залізного віку – кургани та ґрунтові могильники; існують залишки давнього поселення 5-4 століття до н.е. У I столітті н.е. Хортиця знаходилася на відомому торгівельному шляху і саме у ці часи тут розташувалося стародавнє поселення, була знайдена велика кількість предметів побуту, зброя та ін.

Археологічні дослідження продовжуються і сьогодні і виявляють нові пам'ятки різних епох.

Хоча історія о. Хортиця обрховується тисячоліттями, для багатьох українців вона асоціюється з козацтвом. Хортиця і козаки – це символи свободи, стійкості, відданості народу і батьківщині.

На острові була розташована Запорізька Січ – місто-фортеця запорізьких воїнів-козаків. Назва «Запорізька Січ» означає, що знаходилася вона за порогами Дніпра. Виникнення Запорізької Січі було пов'язане з необхідністю охорони кордонів від зовнішніх ворогів держави. У 1770 році тут була закладена Олександрівська фортеця для оборони південних кордонів від нападів османів і татар. Пізніше, після завершення російсько-турецької війни, допомога козаків стала непотрібною і Запорізька Січ була ліквідована. А на цій території у 1806 році з'явилося місто Олександрівськ.

Козаки славилися своєю силою та сміливістю, вмінням гарно битися, своїм одягом, вмінням вправно їздити на конях та співати козацьких пісень. Козацтво – це братство людей, об'єднаних особливим станом духу та моралі.

Козаки створили свій моральний кодекс – неписані закони, при роботі над якими вони керувалися народною мудрістю і досвідом предків.

Ось деякі з положень кодексу.

1. Честь і добре ім'я для козака дорожче життя, їх треба зберігати в будь-якій ситуації: май волю визнати свою неправоту; не заздри іншим і не тримай зла в серці своєму; будь доброзичливим; удари долі зустрічай стійко.
2. Козаки всі рівні у правах: «немає ні князя, ні раба, але всі раби божі».
3. Не роби поганих вчинків, бо по тобі судять про все козацтво і народ твій: нехай не спокушає тебе користолюбство, не піддавайся згубним пристрастям, допоможи страждаючому, нагодуй голодного.
4. Служи вірно своєму народу.

5. Шануй старших, поважай старість: люди похилого віку мудрі, прислухайся до їх слів і уникнеш багатьох помилок. Будь зі старшими ввічливим.
6. Немає нічого дорожчого, ніж узи товариства: з товаришами будь дружний, виручай їх у нужді словом, порадою та ділом.

За невиконання цих законів козаки каралися, іноді досить суворо.

З тих часів минуло не одне століття, але історія козацтва – це незабутня сторінка нашої історії. І сьогодні запоріжці та гості міста можуть поринути в атмосферу козацького життя. Для цього треба завітати до музею «Запорізька Січ», який розташований просто неба на о. Хортиця. Він дозволяє кожному ознайомитися з побутом, звичаями та традиціями запорізьких козаків. Музей будувався за подібністю до справжньої козацької січі, але в зменшених розмірах. Тут є багато різних споруд: будівлі, огорожа, церква та ін.

Варто завітати до кінного театру «Запорізькі козаки», який займається постановкою захоплюючих вистав у вигляді ігор та змагань. Використовуються національні костюми, зброя, національні українські інструменти та ін.

Втіленням традицій бойового мистецтва козацтва є театр козацького бою.

Всі ці виступи і постанови викликають справжній фурор у глядачів.

У Музеї козацтва зібрані понад 30тис. рідкісних експонатів, починаючи із стародавніх часів до 19 століття. Це одяг, знаряддя праці, зброя, посуд, різні документи. Наймовірну кількість експонатів можна розглядати нескінченно.

Треба зазначити, що унікальною є не тільки багата історична спадщина острова, але і його неповторна природа. Природна унікальність Хортиці в тому, що тут існують різноманітні природні комплекси: степи, ліси, озера, плавні, скелі. Тому її флора та фауна дуже різноманітні. Тут зростає понад 1100 видів рослин, зустрічається 207 видів птахів, 34 види ссавців. 248 представників флори занесені до природоохоронних списків, в тому числі 194 види

охороняються на міжнародному рівні. 436 видів тварин занесені до національних та міжнародних охоронних списків різного рангу.

Представників дикої фауни можна зустріти просто під час прогулянок островом. Дивовижно, що звідси так близько до цивілізації і водночас так далеко від неї.

Поєднання всіх компонентів та об'єктів надають острову своєрідні риси, відрізняють його від інших природних об'єктів України. Тому о. Хортиця являє собою пам'ятку державного рівня: у 1993 році острову надано статус «Національний заповідник «Хортиця». Він являє собою установу, що збирає, вивчає та зберігає пам'ятки, які пов'язані з історією козацтва; займається охороною пам'яток історії і об'єктів природи.

У 2007 р. острів Хортиця був визнаний одним із 7 чудес України. І діяльність на території заповідника спрямована на те, щоб Хортиця й надалі залишалася одним із 7 чудес України, кращім місцем для відпочинку, джерелом енергії, натхнення та гордості людей. (Джерело : <https://myukraine.org.ua/ostriv-hortica/>)

Завдання 5. Дайте відповіді на запитання.

1. Чим відома Хортиця всьому світу?
2. З чим асоціюється острів Хортиця для багатьох українців?
3. Що таке Запорізька Січ?
4. З чим було пов'язане виникнення Запорізької Січі?
5. Чому була ліквідована Запорізька Січ?
6. Чим славилися козаки?
7. Що таке козацтво?
8. Що таке моральний кодекс козаків?
9. Про що йдеться у положеннях кодексу?
10. Які музеї відображають життя та традиції козацтва?
11. Чим ще, крім козацтва, відома Хортиця?
12. У чому унікальність природи Хортиці?

13. Чому острів Хортиця був визнаний національним заповідником?

14. Які функції цієї установи?

Завдання 6. Прочитайте план тексту «Острів Хортиця». Розташуйте пункти плану в змістовій послідовності.

План.

1. Давня історія о. Хортиця.
2. Історія Запорізької Січі.
3. Музеї та театри, які відображають історію козацтва:
 - а) музей «Запорізька Січ»;
 - б) кінний театр «Запорізькі козаки»;
 - в) театр козацького бою;
 - г) музей козацтва.
4. Характерні риси козаків та козацтва.
5. Моральний кодекс козаків.
6. Унікальність природи Хортиці.
7. Створення національного заповідника «Хортиця».

Завдання 7. Складіть монолог-міркування «Острів Хортиця». Використовуйте необхідні засоби зв'язку між частинами монологу-міркування.

Завдання 8. Пригадайте, які унікальні пам'ятки існують у вашій країні (вашому місті). Складіть план і розкажіть про них, використовуючи необхідні засоби зв'язку між частинами монологу-міркування.

Завдання 9. Заповніть пропуски необхідними засобами зв'язку. Використовуйте довідку.

Тест для самоконтролю.

1. ... на острові були знайдені залишки давнього поселення.
2. ... острів Хортиця – найменший острів на Дніпрі.
3. ... на острові була розташована Запорізька Січ – місто-фортеця запорізьких воїнів-козаків.
4. Козаки створили свій моральний кодекс – неписані закони, при роботі над якими вони керувалися, ... , народною мудрістю, ... , досвідом предків.
5. Честь і добре ім'я для козака, ... , дорожче життя.
6. І сьогодні запоріжці можуть поринути в атмосферу козацького життя. ... : на Хортиці існують музеї козацтва, театри, що втілюють традиції бойового мистецтва козаків.
7. Дуже унікальною, ..., є не тільки історична спадщина, але і його неповторна природа.
8. Хортиця була визнана Національним заповідником, ... необхідно охороняти пам'ятки історії і об'єкти природи.
9. Історія Хортиці охоплює період від часу палеоліту до XXI століття. ... : на острові знайдено артефакти залізного віку, залишки давніх поселень, предмети побуту, зброя та інші пам'ятки різних епох.
10. ... , що унікальною є не тільки багата історична спадщина острова, але й його неповторна природа.

Довідка: це невірно, що; тому що; без сумніву; щоб підтвердити сказане, звернемося до фактів; безперечно; по-перше ..., по-друге; як відомо; за даними археологів; звернемося до фактів; треба зазначити.

Тема 15. Визначні пам'ятки України.

<https://andy-travel.com.ua/top-60-naycikavishyh-kutochkiv-ukrayiny>

Скарб, перлина, культурні перлини, привітність, привітна людина, шедевр, святий, моці святих, печера, таємничість, вистава, химера, зітхання, здобуток, гіпс, схил каньйону, монастир.

Лексичний коментар.

Гостинність – народна традиція з любов'ю та повагою приймати гостей; готовність, бажання приймати гостей та пригощати їх.

Храм – будівля, де відбуваються богослужіння і релігійні обряди.

Собор – головна чи велика церква міста.

Церква – релігійна організація, будівля для богослужіння.

Лавра – головний великий монастир.

Монастир – релігійна громада ченців, яка має свої землі, капітал.

*Завдання 1.
Прочитайте слова і словосполучення.
Значення незнайомих слів знайдіть у словнику.*

Літопис – історико-літературний твір у стародавній Русі, пізніше – в Україні, в якому записи велися за роками.

Літописець – той, хто писав літописи.

Юнеско – Міжнародна організація, спеціалізована установа Організації Об'єднаних Націй, яка сприяє розвитку національної культури, охороні пам'яток культури тощо.

Культурна спадщина – сукупність успадкованих від попередніх поколінь культурних цінностей: архітектурних, археологічних, природних, книги і література взагалі, звичаї традиції, ремесла та інше, що мають значення для окремої нації.

Замок – укріплена будівля, що використовується для захисту від ворога.

Завдання 2. Прочитайте речення. Слова в дужках поставте в необхідній формі. Де потрібно, використовуйте прийменники (від, з, в, у).

1. Україна – країна (багатовікова історія та традиції).
2. Історія і культура – справжній скарб, створений (український народ).
3. До України приїжджають туристи (різні країни світу).
4. Культурні перлини і сьогодні викликають (захоплення).
5. Києво-Печерська лавра зіграла велику роль (розвиток, давньоруська культура).
6. Києво-Печерська лавра посідає перше місце серед найбільш (відвідувані туристичні пам'ятки).
7. Оперний театр в Одесі – один (найдавніші оперні театри) України.
8. Предметом гордості українців є здобутки (різні сфери діяльності).
9. Є місця, які вражають навіть (досвідчений мандрівник).
10. Залежно (час дня) Кияське озеро змінює відтінок води.
11. Рожевий колір вода має завдяки (мікроскопічні водорості).
12. Заповідник населяють тварини, завезені практично (усі континенти).

13. Олешківські піски вважаються (найбільший піщаний масив) Європи.
14. На території каньйону розташовано близько 100 пам'яток (жива і нежива природа, світове значення).

Завдання 3. Дайте відповіді на запитання. Слова в дужках поставте в необхідній формі.

1. Як описують Україну ті, хто її відвідав? (як гостинна країна, з, привітні люди).
2. Чим Україна відома за її межами? (унікальна архітектура, здобутки у різних сферах діяльності, краса природи).
3. Куди занесені 7 архітектурних шедеврів України? (список всесвітньої спадщини ЮНЕСКО).
4. Чим є Києво-Печерська лавра для українців? (одна з, найголовніші святині), яка збереглася до сьогоднішнього часу.
5. Чим вражає Оперний театр в Одесі? (неймовірна акустика) театального залу, (поєднання елементів різних архітектурних стилів).
6. Завдяки чому отримав назву Будинок із химерами? (скульптурні прикраси у вигляді казкових персонажів).
7. Який статус було надано Будинку із химерами? (пам'ятка архітектури).
8. Ким є Філіп Орлик? (автор, одна з перших конституцій).
9. Чим славиться природа України? (красота і унікальність).

Завдання 4. Прочитайте текст. Визначте, з яких мікротем він складається.

Визначні пам'ятки України.

Культурна спадщина – це частина матеріальної та духовної культури, яка була створена минулими поколіннями, витримала випробування часом і передається поколінням, як щось цінне.

Визначна пам'ятка – це складова культурної спадщини. Це місце, річ або об'єкт, що заслужують на особливу увагу, знамениті чи унікальний чимось. Наприклад, пам'ятники, музеї, споруди, будівлі, заповідники, місця дивних незрозумілих явищ.

Знайомство з культурною спадщиною, з визначними пам'ятками допомагають людині дізнатися історію своєї країни і відчувати себе частиною цієї історії, дають можливість відчувати зв'язок із попередніми поколіннями.

Україна – держава з багатовіковою історією та традиціями. Її історія і культура – справжній скарб, створений українським народом. Кожен куточок країни має свої культурні перлини, які й сьогодні викликають захоплення. Саме тому до України щороку приїжджають туристи з різних країн світу.

Усі, хто відвідав Україну, описують її як гостинну країну з привітними людьми, з чудовою природою, а також з унікальною культурною спадщиною. Це прекрасні храми та собори, стародавні замки та фортеці, безліч будівель та палаців, архітектура яких вражає людей не одне століття.

Чим же Україна відома за її межами? Що варто обов'язково подивитися гостям нашої країни? Гідних огляд об'єктів безліч. Познайомимося лише з деякими з них.

Українська архітектура є унікальною і має свій стиль. Сьогодні в нашій країні налічується близько 14 тис. пам'яток архітектури та 46 великих історичних культурних заповідників. Сім архітектурних шедеврів, що знаходяться на нашій території, включені до списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Києво-Печерська лавра – православний монастир, заснований у 1051 році. У 12 столітті монастир отримав статус «лаври» – головного великого монастиря. Свого часу Києво-Печерська лавра відіграла велику роль у розвитку давньоруської культури: тут перекладали твори іноземних авторів, працювали відомі літописці. Це – одна з найголовніших святинь, яка зберіглася

до сьогоднішнього часу. Велична, багата, розташована над Дніпром, потопаюча у зелені, вона посідає перше місце серед найбільш відвідуваних туристами пам'яток. Люди приїжджають сюди, щоб на власні очі побачити моці святих, що лежать у печерах, щоб погрузитися в спокій та таємничість цього унікального місця.

Оперний театр в Одесі – один з найдавніших оперних театрів України, предмет гордості одеситів. В будівлі гармонійно переплетені елементи різних архітектурних стилів. Театр також вражає неймовірною акустикою театрального залу. Під час вистав не використовується ніяка звукопідсилююча техніка. Кожне слово чудово чути всьому залу.

Фантастичний «Будинок із химерами» на Банківській вулиці – одна з найвідоміших споруд нашої столиці. Його багато прикрашений фасад виглядає як ілюстрація до збірки казок. Назву він отримав завдяки скульпторам, що знаходяться на будинку і всередині. На будівлі можна побачити прикраси у вигляді тварин наземного та морського світу, міфічних істот – химер та казкових персонажів.

Будинок, який збудований у стилі модерн, з одного боку має 3, а з іншого боку 6 поверхів; тут є і інші цікаві архітектурні рішення. Збудований у 1903 році, сьогодні будинок отримав статус Малої резиденції Президента України, призначеної для прийому іноземних делегацій. Будівлі було також надано статус пам'ятника архітектури.

Палац зітхань (Київ). Багато хто з киян та гостей міста зупиняє свій захоплений погляд на будівлі палацу зітханья. Проте, історію його створення та походження назви знають не всі. Свого часу київський чиновник замовив побудувати маєток. Під час будівництва він дуже часто зітхав ... через велику любов до своєї дружини, для якої, власне, він і замовив будинок. У будинку на честь кохання цих людей навіть була кімната, яка оформлена у вигляді вагона – адже чиновник познайомився з майбутньою дружиною в поїзді.

Предметом гордості українців є здобутки у різних сферах діяльності. Деякі з них отримали визнання і високу оцінку у світі.

В Україні було спроектовано та побудовано найбільший за розмірами та вантажопідйомністю літак у світі (1988 рік). У 2009 році цей літак АН-225 «Мрія» було занесено до книги рекордів «Гіннеса».

Найглибша станція метро у світі – київська станція «Арсенальна», завглибшки 150,5м.

Твір українського композитора М.Леонтовича «Щедрик» – оригінал англomовної версії «Carol of the Bells» – найвідомішої у світі різдвяної пісні.

Один із перших ВНЗ Східної Європи – Національний університет України «Острозька академія», заснований у 1576 році.

Автором однієї з перших конституцій у світі є політичний діяч України Пилип Орлик. Він створив документ у 1710 році. До речі, Конституція США була прийнята 1787 року.

Природа України славиться у всьому світі своєю красою і унікальністю. Є місця, які вражають навіть досвідченого мандрівника. Давайте познайомимося з ними.

Оптимістична печера (Тернопільщина) занесена в книгу рекордів Гіннеса. Більше 200 км підземних ходів створюють величезний лабіринт з дивовижними різнокольоровими кристалами гіпсу. Здається, час тут зупинився. Адже температура повітря в Оптимістичній печері не змінюється ніколи – вона не залежить від зміни пір року на поверхні.

Кояське озеро. Залежно від часу доби рожеве Кояське озеро, що у Криму, змінює відтінок води від помаранчево-червоного до ніжно-рожевого. Рожевий колір вода має завдяки мікроскопічним водоростям, які виробляють бета-каротин.

Співучі піски. Подібне явище спостерігається в багатьох районах світу. Схоже існує і в Україні поблизу міста Нікополь (Дніпропетровська область). «Спів» чутно після дощу, коли верхній шар злипається і утворює кірку. Крокуючи нею, можна почути звуки, що подібні до свисту повітря, випущеного з автомобільної камери.

Одна з найдавніших гір розташована на Дніпропетровщині. Вона має цікаву властивість – створювати шум у безвітряну погоду. Про гору – барометр місцеві мешканці знають: коли гора «шумить» – чекай зміни погоди.

Асканія-Нова (Херсонська область) – унікальність цього заповідника в тому, що це єдина в Європі ділянка степу, землі якого ніколи не обробляла людина. Його загальна площа становить 11 тисяч гектарів. Крім традиційних мешканців степів заповідник населяють тварини, завезені практично з усіх континентів.

Кам'яна могила – це масив із пісковика висотою 12м, розташований недалеко від Запоріжжя. У давнину тут проводились різні обряди язичників. Загалом могила налічує 87 печер та кротів.

В Україні є своя пустеля – Олешківські піски, які простягаються на 150км, вважається найбільшим піщаним масивом Європи.

Дністровський каньйон утворений річкою Дністер, його загальна довжина становить близько 250 км. Стрімкі схили каньйону досягають 250м над водою. На території каньйону розташовано близько 100 пам'яток живої і неживої природи світового значення.

Отже, ви познайомилися з деякими визначними пам'ятками України. Треба зазначити, що усвідомлення культурної спадщини рідної та чужої країни, знайомство з визначними пам'ятками роблять кожного з нас більш розвиненим і багатим духовно. Ці знання пробуджують любов до батьківщини та інтерес і повагу до культури інших країн. І, що важливо, розуміння чужої культури

Завдання 5. Дайте відповіді на запитання.

1. Що таке культурна спадщина?
2. Що таке визначна пам'ятка?
3. Чому важливо знати культурну спадщину своєї країни?
4. Якими об'єктами представлена архітектура України?
5. Скільки пам'яток архітектури налічується в Україні?
6. Чи є серед них ті, що включені до списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО?
7. Які українські архітектурні пам'ятки є найвідомішими? У чому їх неповторність, привабливість, цінність?
8. Які здобутки у різних сферах діяльності є предметом гордості українців?
9. Які дивовижні пам'ятки природи існують в Україні?
10. Як ви вважаєте, чому знання й розуміння чужої культури важливо для міжкультурного спілкування?

Завдання 6. Складіть монолог-міркування «Визначні пам'ятки України». Використовуйте необхідні засоби зв'язку між частинами монологу-міркування.

Завдання 7. Дайте відповіді на запитання.

1. Які визначні пам'ятки архітектури є у вашій країні? У чому їх неповторність?
2. Якими дивовижними природними пам'ятками багата ваша країна?
3. Чи існують якісь здобутки у різних сферах діяльності, що роблять вашу країну відомою?

Завдання 8. Заповніть пропуски необхідними засобами зв'язку, використовуйте довідку.

Завдання для самоконтролю.

1. Культурна спадщина – ..., це частина матеріальної та духовної культури, яка була створена минулими поколіннями.
2. Визначні пам'ятки, ... , допомагають людині дізнатися історію своєї країни, ..., дають можливість відчувати зв'язок з попередніми поколіннями.
3. ... Україна – країна з багатовіковою історією і традиціями.
4. ... сьогодні в нашій країні налічується близько 14 тисяч пам'яток архітектури.
5. «Будинок з химерами» отримав таку назву ... скульптурні прикраси на ньому мають вигляд міфічних істот – химер, казкових персонажів та ін.
6. Люди із задоволенням відвідують Палас зітхань, ... історію його створення знають не всі.
7. ... природа України некрасива, неунікальна.
8. ... в Україні багато лісів, парків, садів, ... тут є також безкрайні степи і навіть пустеля.
9. Унікальність заповідника Асканія-Нова в тому, що, ..., це землі, які ніколи не обробляла людина, ..., його площа 11 тисяч гектарів, ..., його населяють тварини з усіх континентів.
- 10...., що знайомство з визначними пам'ятками робить кожного з нас більш розвиненим і багатим духовно.

Довідка:

тому що; проте; я не згоден, що; безперечно; по-перше ..., по-друге ... ; як відомо; за даними вчених; з одного боку ... , з іншого боку; по-перше ... , по-друге ..., по-третє; я впевнений, що.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Гейченко К. . Українська мова як іноземна. Науковий дискурс та його типологія. Навчальний посібник для студентів-іноземних громадян III курсу спеціальності «Фармація, промислова фармація» / К. І. Гейченко, І. Г. Абрамова, І. Л. Лебеденко. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2021. – 164 с.
2. Українська мова як іноземна. Ч. 1 : практикум : компресія тексту (для студентів-іноземних громадян II курсу спеціальності «Фармація, промислова фармація») / К. Гейченко, Ю. Бондар, С. Гнатенко, Н. Полежаєва. - Запоріжжя: ЗДМУ, 2020. – 197 с.
3. Українська мова як іноземна. Ч. 2 : практикум : компресія тексту (для студентів-іноземних громадян II курсу спеціальності «Фармація, промислова фармація») / К. Гейченко, Ю. Бондар, С. Гнатенко, Н. Полежаєва. - Запоріжжя: ЗДМУ, 2020. – 176 с.
4. Рагіна Ж. М. Українська мова як іноземна. Компресія наукового тексту: практикум для студентів-іноземних громадян II курсу спеціальності 222 «Медицина» / Ж. М. Рагіна. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2019. – 132 с.
5. Рагіна Ж. М. Українська мова як іноземна. Формування професійно-комунікативних навичок : практикум (для студентів-іноземних громадян II курсу спеціальності 222 «Медицина») / Ж. М. Рагіна. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2019. – 147 с.
6. Дев'ятовська І. В. Українська мова як іноземна. Фахова мова фармацевта : практикум для студентів-іноземних громадян I курсу спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» / І. В. Дев'ятовська, О. В. Коровіна. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2020. – 154 с.

Додаткова:

1. Силка А.А. Українська мова для студентів-іноземців медичного профілю. – Суми, Університетська книга, 2019. – 130 с.

2. Вступний курс з української мови для студентів-іноземців підготовчого відділення / Т. О. Дегтярьова [та ін.]. – Суми : Університетська книга, 2018. – 415 с.
3. Біденко Л.В. Українська мова для іноземців/ Л. В. Біденко, В. А. Завгородній , М. С. Казанджиєва . – Суми : Університетська книга, 2019. – 363 с.
4. Українська мова для іноземних студентів / Н.О. Лисенко , Р.М. Кривко , Є.І. Світлична , Т.П. Цапко. – Київ : Центр учбової літератури, 2018. – 210 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

1. Електронний навчально-методичний комплекс з дисципліни «Українська мова як іноземна» для іноземних студентів 3 курсу освітньо-професійної програми підготовки магістрів галузі знань спеціальності: 226 «Фармація, промислова фармація».
2. Електронний каталог наукової бібліотеки ЗДМУ.
https://lib.zsmu.edu.ua/p_elektronny_katalog.html
3. Електронний репозиторій ЗДМУ. <http://dspace.zsmu.edu.ua/?locale=uk>
4. Методичні рекомендації до навчання іншомовного професійно-орієнтованого монологічного мовлення студентів технічних університетів
<https://ela.kpi.ua/handle/123456789/17511>
5. Про місто – Офіційний сайт Запорізької міської ради.
<https://zp.gov.ua/pasport-mista>
6. Запоріжжя – місто, що зачаровує та дивує <https://etnoxata.com.ua/statti>
7. Загальна характеристика України. Детальна інформація.
<https://www.referaty.com.ua/details>
8. Чим славиться Україна у світі? <https://doba.ua/Блог/Статьи>